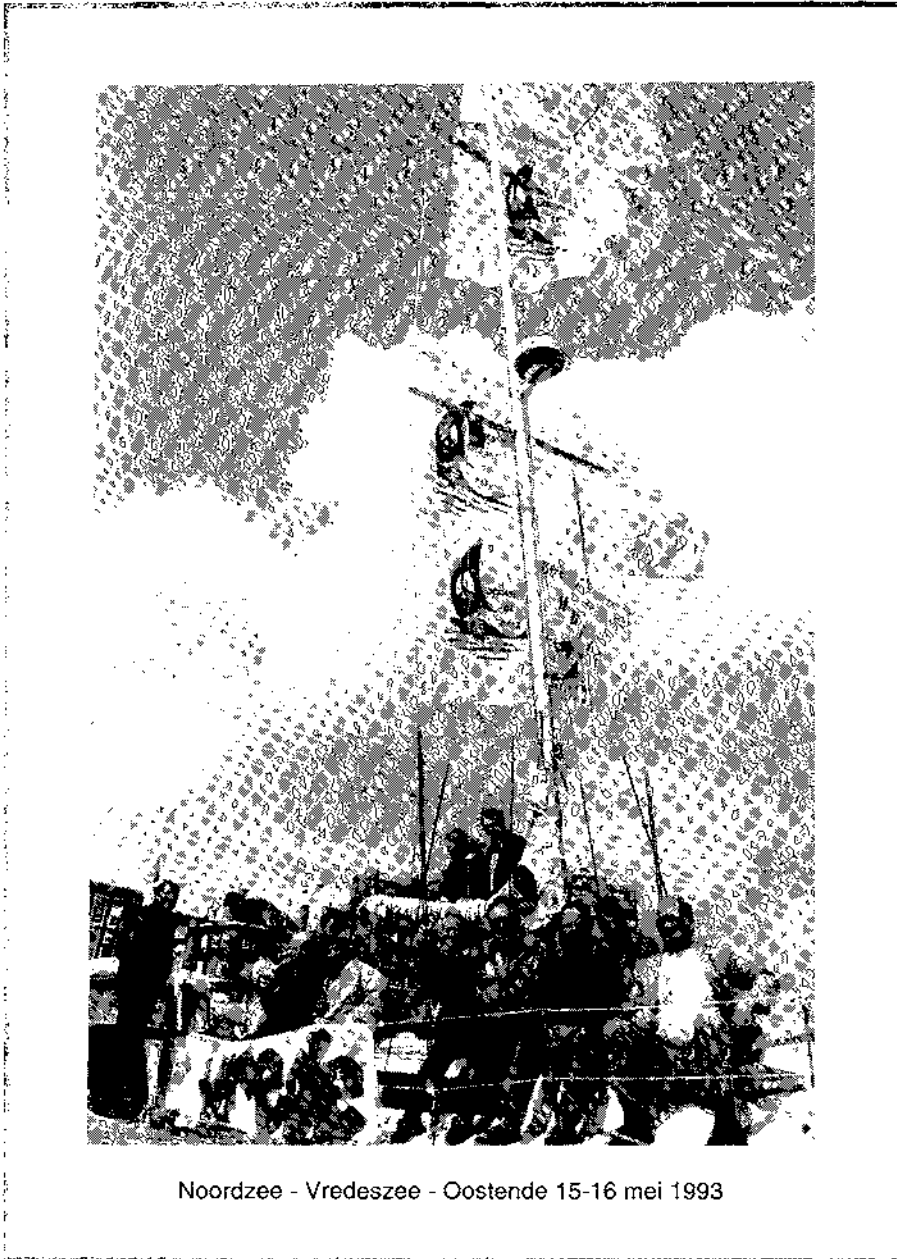

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Noordzee - Vredeszee - Oostende 15-16 mei 1993

▼ Ontwikkelingssamenwerking

▽ Racisme in Duitsland

□ Rwanda - Somalië
Zaire

□ Afrika:
Continent van de
toekomst

■ Cyprus

□ Cambodja

□ Midden-Oosten

■ Nederland

● Verkiezingen

● Noord-Ierland

■ Verenigde Staten

■ Terugblik

■ Hiroshima - Nagasaki

■ Voor de vuist:
Brief uit Belgrado

verschijnt tweemaandelijks
36ste jaargang - nr. 302 - juli-augustus 1993
afgiftekantoor Gent 10
Vrede - Knokkestraat 44 - 9000 Gent

Manipulatie

Het is voor niemand een geheim dat de media bij sommige berichtgeving de waarheid nog al geweld aandoen. De informatie rond Timisoara, de Golfoorlog, of het echt-vals interview van Fidel Castro op de Franse TV zijn daar frappante voorbeelden van. Maar niet alleen in de berichtgeving, ook doorheen ontspanningsprogramma's tracht men met sluiske middelen de mensen te beïnvloeden. Het Eurosong-Festival dat half mei te Dublin doorging was daar een voorbeeld van. Zo was het ons reeds vroeger opgevallen dat Israël, dat voor zover we weten niet in Europa ligt, steeds uitgenodigd is om aan dit Festival deel te nemen.

Dit jaar werd een nieuwe operatie opgezet die past in de politiek van de Westerse regeringen met betrekking tot het Joegoslavisch drama.

Slovenië, Kroatië en Bosnië werden uitgenodigd om aan het Song-Festival deel te nemen. Van Servië was er natuurlijk geen sprake. Maar evenmin van Hongarije, Bulgarije, Roemenië, Polen of Rusland, al hebben de regeringen van deze landen zich bekeerd tot de veel geprezen "vrije markteconomie" toch bleven ze aan de kant staan. Ze moesten de duimen leggen voor de reeds genoemde ex-Joegoslavische republieken die, omdat het in het kraam past, nu voorrang hebben. Is dit niet eens te meer het bewijs dat de media de kijker, luisteraar en lezer op een subtiele manier trachtten te manipuleren? Op het colloquium dat gehouden werd bij het verschijnen van het 300ste nummer van VREDE onderstreepten de verschillende sprekers, journalisten, het belang van de kleine progressieve pers. Uitgaven als VREDE die een belangrijke rol vervullen bij het verspreiden van eerlijke informatie. Vandaar de noodzaak om, tegen de stroom in, een blad als VREDE bekend te maken en aan steeds meer mensen aan te bieden. Omdat de anderen het niet voor ons zullen doen veroorloven we ons hiervoor op onze lezers een beroep te doen.

de redactie

Ja... zei Petrus ... S.P.-voorzitter Frank Vandenbroecke zegde wel op de BRTN tijdens de 7de dag (17/4/93) "Dit Europa is noch sociaal noch democratisch" en de CVP-er Leo Tindemans herhaalde van zijn kant tijdens de 7de dag (23/5/93) "Het is juist dat ook het sociale aan bod moet komen" maar ze boeren intussen lustig verder. Het blijft bij woorden zonder daden.

INHOUD

EDITORIAAL	Goed beheer	3
UITKIJK	Politieke verantwoordelijkheid	4
AFRIKA	Rwanda: Het verloren paradijs Somalië: Vredesmarkt op oorlogsvoet Afrika: Een continent zonder toekomst Zaire: Samenwerking of interventie?	5 7 8 10
EUROPA	Het probleem Cyprus De politieke zelfmoordactie van de Nederlandse bourgeoisie	11 16
AZIË	De wederopbouw van Cambodja: bloed, zweet en tranen	12
EERLIJKHEIDSHALVE		13-17-18-31
MIDDEN-OOSTEN	De Bezette Gebieden: voorgoed afgegrensd?	14
VREDESBEWEGING	Internationaal Congres van de Wereldvredesraad in Basel Noordzee, vredeszee - Oceans for peace - voiles de la paix Het einde van Vaka-OCV of het verhaal...	17 28 33
DOSSIER: Europa in crisis	Enkele krachtlijnen in de voormalige Sovjetunie Bosnië: De kracht van de wapens	19 22
VERRIEZINGEN	Verkiezingen, smeergelden en corruptie Verkiezingen in Noord-Ierland lossen niets op Het Duitse kiessysteem	23 25 26
VERENIGDE STATEN	De georganiseerde misdaad duldt geen vrede Enige beknopte nota's over de geschiedenis... De "Vrijheidstrijders" van Reagan	29 29 30
TERUGBLIK	Waarom Hiroshima en Nagasaki?	32
VREDESINITIATIEVEN	Vredesweek - Studiedag	34
VREDEFONDS - KWIS - 25 JAAR GELEDEN IN VREDE		35
BOEKEN		37
VOOR DE VUIST	Brief uit Belgrado	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet, Willy Courteaux, Walter Zinzen, André De Smet, Alberto Fernandez, Luc Robeet, Dr. Donis Christofinis (Cyprus), Willy Van Damme, Claudia Huyghe, Toon Nagtegaal (Nederland), Yvan Grosjean, Wouter De Raes, Victor Stuyck, René Van Nerum, Frans Frison (Ierland), Albert De Coninck, Slavica Stojanovic (ex-Joegoslavië), Jeanne Provost.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"
Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHIER PUBLICITEIT:
Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (09) 221 18 39
Fax (09) 220 87 20

LEESGELD:
110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
Michel Vanderborght
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

ABONNEMENTENDIENST:
Lotty Verwest.

Overname van artikelen en tekeningen is slechts toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentemplaar.

EINREDAKTIE:
Lucien Bollaert, Wouter De Raes, André De Smet, Jan Olsen, Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van Nerum, Dirk Vonckx.

REDAKTIESECRETARIS:
Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:
André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK:
"Nevelland", B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Goed beheer

Met oog op het Europees voorzitterschap heeft België nogmaals verklaard dat de ellende en de honger in de wereld een prioritaire punt is op de buitenlandse agenda.

Voor een paar dagen werd ook bekend gemaakt dat België onder de 0,4 % van het Bruto Nationaal Produkt duikt wat betreft de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking in 1992. U weet nog wel dat in lang vervlogen dagen de industrieel ontwikkelde wereld het engagement had aangegaan om jaarlijks 0,7 % van het BNP daartoe te besteden. We hebben dat cijfer nooit gehaald. Het is zondermeer een schande dat de rijke wereld niet bereid is dit allermimum te realiseren. Het is een teken aan de wand. Het toont de holheid van het discours over mensenrechten, humanitaire plicht en vredesmissies van de westerse bewindslui.

De politieke wereld heeft sedert een paar jaar een schitterende verontschuldiging voor deze contractbreuk. Minister Geens gebruikte het voor het eerst, Staatssecretaris Derycke herhaalt het regelmatig: de lobby voor fondsenverhoging ten voordele van de derde wereld weegt niet zwaar genoeg. In de besparingsrage zou niemand de ontwikkelingssamenwerking ook maar willen verdedigen. Interessant toch te vernemen dat niet de politici, de ministers, of de kabinetsploegen een politiek uitstippelen, maar wel de lobbies, blijkbaar.

Deze regeringsploeg is al tenminste zo eerlijk geweest dit cijfer niet meer in de regeringsverklaring te laten opnemen. Men maakt er toch geen werk van. Premier Dehaene had zich wel laten meeslepen in het entoesiasme van Rio, toen hij daar, een jaar geleden, plechtig verklaarde dat België tegen het jaar 2000 deze 0,7 %-norm wou halen. Zijn gezond verstand heeft daar echter ook de volgende woorden aan toegevoegd: of zo snel mogelijk nadien. Waarom doet ie dit ook niet voor de Maastrichtnormen?

Nu, eigenlijk is dat percentage van geen belang. De totale ontwikkelingssamenwerking staat nog voor geen 2 % van de inkomsten in de Derdewereldlanden. Dus waar hebben we het over? Dat heeft meneer Derycke ook met zoveel woorden gezegd toen hij in Bolivia een aantal overeenkomsten afsloot. "Zolang het Zuiden geen eerlijke prijzen krijgt voor wat het voortbrengt kan er van ernstige ontwikkelingskansen geen sprake zijn" heeft hij toen gezegd.

Zeer juist natuurlijk. Hoewel het niet meteen duidelijk is wat het Belgisch beleid daar dan wel wil aan veranderen. Het gaat hier om een van de hoekstenen van ons wereldhandelsstelsel: uitbuiting, grondstoffenroof, misbruik. Het verwezenlijken van de 0,7-afpraak zou de politieke wil tonen tot aandacht voor deze onrechtvaardigheden. Die is er dus duidelijk niet.

Deze uitspraak staat ook in tegenspraak met Derycke's theorie dat een goed beheerd land extra zal worden beloond. Nochtans is dit "goed governance" een van de criteria om een deel van de zowat 28 miljard BF ontwikkelingsgeld te kunnen krijgen. De normen voor goed beheer? Dezelfde als die om IMF-leningen te krijgen!

We komen dus tot de situatie waarbij een land dat z'n onderwijs vermindert, z'n budget voor gezondheidszorg inkrimpt, z'n politiek van voedselsubsidies verlaat, de stempel verdient van "goed beheer". Men moet dus eerst de produ-

centen voor de eigen binnenlandse markt veronachtzamen, en de grenzen wijd open stellen voor invoer en export vooraleer men op respect kan rekenen van het noordelijk ontwikkelingsbeleid. Bij voorkeur moet er dan samen, onder partners, met de lokale regeringen werk worden gemaakt van sociale programma's.

Die paar tientallen miljard BF gaan dus dienen om datgene dat kapot werd gemaakt door de opgelegde

structurele aanpassingsprogramma's vanwege IMF en Wereldbank op te gaan lappen.

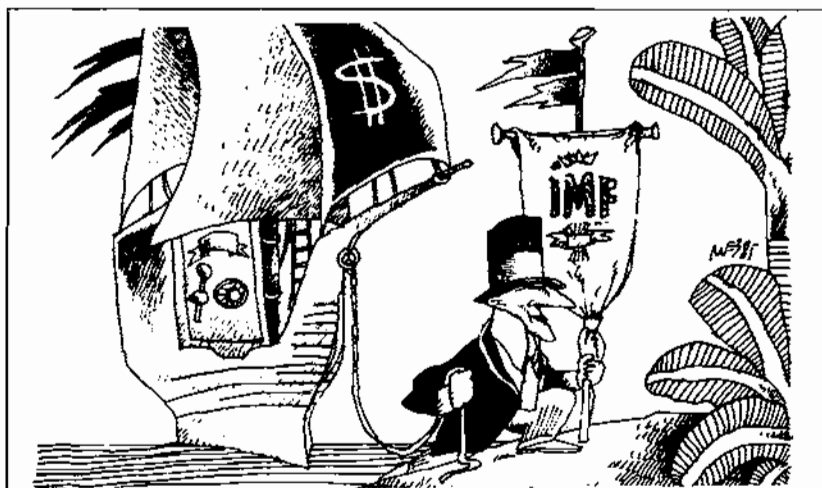
Het wordt nog leuker als het staatssecretariaat de mening uit dat er een grotere samenhang moet zijn tussen het bilaterale werk en de activiteiten van de NGO's.

Voor zover ik dit alles begrijp wil men dus de niet-gouvernementele ontwikkelingsorganisaties ook voornamelijk in die landen doen werken die de IMF-maatregelen getrouw uitvoeren, en in de sociale sectoren om de schade voor de mensen wat te herstellen. Kwestie van de pil wat te vergulden.

Het is deze algemene politiek van "inschakelen in de wereldmarkt" die in zoveel landen er al toe geleid heeft dat de lokale producenten, die uitsluitend voor de binnenlandse markt werken, uitgerangeerd worden omdat ze versmacht worden door marktoverspoeling met goedkopere producten vanwege multinationale ondernemingen. Of dat gronden ingepalmd worden voor exportproducten, waar de lokale bevolking slechts zeer lage lonen en te weinig werkgelegenheid in kan vinden.

Dit kader zal de ellende, de onderontwikkeling niet tegengaan. Het is er in tegendeel de schepper van. Dit wereldsysteem dat de schuldenlast niet opheft, dat weigert eerlijke prijzen te betalen kan niet anders dan ongelijkheid opleveren. In naam van de vrijheid creëert men armoede. Elk ontwikkelingsbeleid dat daar niet lijnrecht tegen in gaat zal altijd oplapwerk betekenen. Ware ontwikkeling helpen op gang brengen is de beste vredesinvestering. Maar daarvoor zal meer dan 0,7 % nodig zijn.

Georges Spriet

Politieke verantwoordelijkheid

De brandstichtingen en moordaanslagen waarvan Turkse bewoners in Duitsland en asielzoekers het slachtoffer zijn en de politieke reactie erop doen andermaal vragen rijzen over de verantwoordelijkheidszin van staatslieden. Kanselier Kohl verklaarde onlangs, dat de aanslagen geen politieke inhoud hebben en louter en alleen beoordeeld moeten worden als een vorm van hooliganisme.

Dit is voor de politiek een comfortabele houding. Op die manier wordt de eigen verantwoordelijkheid ontvlucht. Het hooliganisme wordt als een verschijnsel op zichzelf verklaard en meteen geminimaliseerd: er zijn nu eenmaal altijd wel enkele slechteriken, wat doe je eraan?

Het is een houding die door velen wordt gedeeld. Analyses maken en verbanden leggen is niet iedereen gegeven. Het is gemakkelijker alle negatieve verschijnselen van deze tijd op één hoop te gooien (vandalisme, hooliganisme, criminaliteit, werkloosheid, schoolverzuim, druggebruik) en toe te schrijven aan voortschrijdende zedenverwilderung. Voor deze tapkastfilosofen (en ze staan niet eens allemaal aan een tapkast) is zedenverwilderung een spontaan verschijnsel dat optreedt zodra de repressieve macht van het gezag verslapt, waardoor de van nature verdorven menselijke aard vrij spel krijgt. Vreemd genoeg ontbreken uit dat lijstje van negatieve verschijnselen vaak elementen van criminaliteit op "hoger" niveau: allerlei vormen van fraude en corruptie die zich achter gesloten deuren van deftige mensen afspelen, geen zichtbare sporen maken op straat en dus geen enkel spectaculair effect hebben op de publieke opinie. Nochtans is die "witte boorden" criminaliteit in belangrijke mate mede verantwoordelijk is voor de ontreddingsverschijnselen die men overal kan bespeuren, maar die tot op heden in Duitsland (althans wat West-Europa betreft) de meest extreme effecten hebben gehad.

Wie de politieke, economische en sociale oorzaken van wat ik met een verzamelterm "hooliganisme" zal noemen tracht op te sporen en te verklaren, wordt door diezelfde opinie er nogal gemakkelijk van beschuldigd verzachtende omstandigheden in te roepen voor de misdaad. Een poging om te verklaren en begrijpen wordt geïnterpreteerd als het opbrengen van begrip.

Het tegendeel is waar. Juist zij die deze vormen van criminaliteit in een context willen situeren, zijn de eersten om de laksheid van het gezag aan te klagen dat op weinig overtuigende wijze tegen deze - en andere - criminaliteit optreedt. Misschien is de progressieve opinie meeverantwoordelijk voor het feit dat ze zich een aantal begrippen heeft laten ontfutselen door de conservatieve opinie. De term "wet en orde" ("law and order") is ten onrechte opgeëist door rechts, terwijl hij zou moeten thuishoren in het arsenaal van de linkerkant, indachtig de uitspraak van Lamennais, "Entre le

riche et le pauvre, c'est la liberté qui opprime et la loi qui affranchit" (letterlijk vertaald: tussen rijk en arm is het de vrijheid die verdrukt en de wet die bevrijdt). Deze stelregel is vandaag prangend actueel, nu we overspoeld worden door een geromantiseerde cultus van de misdadiger: daarvan getuigt het aantal boeken dat vandaag over "grote" misdadigers verschijnt waarin de pittoreske en "menselijke" kanten overvloedig worden belicht (dichter bij huis hebben we onlangs de zaak Haemers gehad, wiens zelfmoord - indien het zelfmoord was - in een aantal bladen aanleiding is geweest tot een stroom van gesentimentaliseer).

Tussen rijk en arm is het de vrijheid die verdrukt en de wet die bevrijdt

---

Het verschil tussen de conservatieve en de progressieve opinie is wel, dat de conservatieve opinie in hoofdzaak de noodzaak tot repressie beklemtoont, maar weinig aandacht schenkt aan de onderliggende oorzaken. De zo noodzakelijke analyse van die oorzaken legt immers het falen bloot van het politiek bestel, dat niet in staat is of weigert ingrijpende maatregelen te treffen om de maatschappelijke ontredding te keren.

Hiermee wil niet gezegd worden dat elke vorm van misdadigheid het gevolg is van maatschappelijke ontredding. Maar het onderscheid is niet moeilijk te maken. Voor wat zich vandaag in Duitsland afspeelt zijn duidelijk aanwijsbare oorzaken. De overhaastige eenmaking van Duitsland moest wel leiden tot ernstige sociale problemen. De versterking van extreem-rechts was moeiteloos voorspelbaar. De recente vluchtelingenstroom die Duitsland te verwerken krijgt heeft als lont gediend om het kruitvat aan te steken. (En voor de vluchtelingenstroom uit ex-Joegoslavië is Duitsland zelf voor een goed stuk verantwoordelijk door de domme en egocentrische politiek tegenover het uiteenvallende Joegoslavië. De politieke oplossing die Duitsland nu aan het probleem wil geven (namelijk draconische wetten tegen opname van vluchtelingen) staat in feite gelijk met zwichten voor chantage. De misdadigers die woningen van Turken en opvangcentra voor asielzoekers in brand steken, en de zwijgende menigte die toekijkt, hebben van de Duitse regering gelijk gekregen. Het is een stille erkenning, dat wat met protest alleen niet te bereiken valt wel kan worden klaargespeeld door middel van een aantal moorden. Zij die aan de rest van Europa gevraagd hebben, "Laat ons met deze Duitsers niet alleen", hebben van de regering Kohl het deksel op de neus gekregen.

W. Courteaux

Rwanda: Het verloren paradijs

In het ex-Belgische mandaatgebied Rwanda, in Centraal Afrika, heerst opnieuw een soort bestand. Maar hoe broos en onbetrouwbaar dat is, wordt bewezen door de 1 miljoen vluchtelingen, die in februari voor het geweld op de loop zijn gegaan. Ze riskeren liever de hongerdood in hun ellendige kampen dan terug te keren naar hun heuvel, waar de oogsten staan te rotten.

Wat is er toch gebeurd in dit kleine land, dat twee jaar geleden nog als een paradijs werd beschreven en dat nu afstevent op Somalische toestanden?

Het antwoord is ingewikkeld en duidelijk tegelijk.

Zoals zovele Afrikaanse landen, wordt Rwanda achtervolgd door zijn, onverwerkte, verleden.

In vogelvlucht: de oorspronkelijke bewoners zijn de Twa, een Pygmeëenvolk, nu amper 1 % van de bevolking, waar absoluut niemand rekening mee houdt. Later vestigde er zich een negervolk, de Hutu, die leefden van landbouw. Die werden, in de loop der eeuwen, op hun beurt overheerst door de Tutsi, een herdersvolk, waarschijnlijk afkomstig uit Ethiopië, en in ieder geval verwant met de bekende Masai in Kenia. De Tutsi heersten zo'n 400 jaar op feodale wijze over het land. Of althans, hier begint het al wat minder eenvoudig te worden, de "onderafdeling", die de Mwami (koning) leverde, heerste. Er waren ook eenvoudige Tutsi, die onderaan de sociale ladder stonden en niets te vertellen hadden: de Hima. Een naam om te onthouden.

In het buurland dat later Burundi zou worden, gebeurde precies hetzelfde. De Tutsi gaven beide landen een gemeenschappelijke taal (in Rwanda Kinyarwanda, in Burundi Kirundi geheten) en een gemeenschappelijke cultuur.

In de 19^e eeuw werden beide Tutsikoninkrijken gekoloniseerd door de Duitsers. Rwanda was toen veel uitgestrekter dan nu: een aanzienlijk deel van het huidige Oeganda bijvoorbeeld, behoorde tot Rwanda.

Toen op de Conferentie van Berlijn de koloniserende mogendheden Afrika onder elkaar verdeelden, kregen de Britten Uganda zoals het er nu uitziet, dus mét een stuk Rwanda. Er wonen dus in Uganda mensen, die Kinyarwanda spreken... Weer iets om te onthouden. Tijdens de eerste wereldoorlog werden Rwanda en Burundi op de Duitsers veroverd door de Force Publique uit buurland Belgisch Kongo. Er komt een eerste vluchtelingenstroom op gang richting Uganda, waar geen oorlog was en waar volksgenoten woonden.

Als dank kreeg België na de oorlog het mandaat over beide landen toegewezen, die overigens als 1 enkel gebied werden bestuurd vanuit Bujumbura, de hoofdstad van Burundi.

Rwanda werd een beetje verwaarloosd, een vacuüm dat werd opgevuld door de

Katolieke Kerk, die van Rwanda een waar bolwerk wist te maken. Kerk en Staat steunden in beide landen op het traditionele gezag van de Tutsi, tot het moment dat de onafhankelijkheid naderde.

In Rwanda steunde de Kerk toen de Hutu-revolutie (sommigen zeggen: lokte de Hutu-revolutie uit), merkwaardigerwijs met steun van de laatste Belgische gouverneur, de franstalige liberaal en vrijzinnige Harroy. De Hutu-partij won de eerste verkiezingen. De laatste Mwami werd verbannen en de eerste president werd, in 1962, Grégoire Kayibanda, een beschermeling van kardinaal Cardijn en, alweer om te onthouden, afkomstig uit het Centrum.

(In Burundi werd de monarchie ook afgeschafte, niet door de Hutu, maar door de Hima: zie hoger. De huidige president Buyoya en zijn voorgangers Bagaza en Micombero behoren alle tot het Hima-volk).

Tijdens de Hutu-revolutie en de eerste jaren na de onafhankelijkheid werden de Tutsi bloedig vervolgd. Naar schatting tienduizend Tutsi werden vermoord. Duizenden andere Tutsi sloegen op de vlucht naar de buurlanden, o.a. ook naar Uganda. Sedertdien heerst de opvatting dat Rwanda bestuurd wordt door de Hutu-meerderheid en dat de achtergebleven Tutsi onderdrukt worden. (Een spiegelbeeld van de situatie in Burundi: daar heerst de Tutsi - minderheid en worden op gezette tijden, slachtpartijen aangebracht onder de Hutu-meerderheid).

Een wat simpele voorstelling van zaken, die voorbijaagt aan het feit dat eeuwen-

lang samenwonen een grote vermenging tot gevolg heeft gehad. Tot op de dag van vandaag zijn vele (Hutu-) ministers getrouwd met Tutsi-vrouwen.

Bovendien wordt er dan vanuit gegaan dat de Hutu een politiek homogeen blok vormen. Hoe onwaar dat is, bleek een eerste keer in 1976: Kayibanda werd toen afgezet door een groep komplotterende militairen onder leiding van een zekere Juvenal Habyarimana, afkomstig uit het noorden (het grensgebied met Uganda).

Habyarimana bevoordeelde zijn geboortestreek ten nadele van het Centrum en het Zuiden, schakelde aanhangers van Kayibanda uit en liet op discrete wijze iedereen verdwijnen, die het waagde openlijk kritiek op hem te hebben. Hij installeerde een eenheidspartij (waar vele Tutsi zich bij aansloten) en vestigde een diktatuur, die de warme sympathie genoot van de Katolieke Kerk. De aartsbisschop van Kigali bijvoorbeeld is jarenlang lid geweest van het Centraal Comité van de eenheidspartij.

De schendingen van de mensenrechten werden Habyarimana vergeven als schoonheidsfoutjes, de corruptie was het werk van zijn omgeving, vooral van zijn vrouw en haar familie. Die opmerkelijke tolerantie werd gedeeld door de Belgische regering en vele andere Westerse landen. Rwanda ging immers met sprongen vooruit onder Habyarimana. Vooral het verschil met buurland Zaïre maakte het regime van Habyarimana zo sympatiek: in Rwanda marcheerde alles, in Zaïre niets. Het land ademde rust en vrede uit. Een bedrieglijke rust en vrede, zoals nu blijkt.

Het probleem van de Tutsi-vluchtelingen bleef immers onopgelost. Sterker: etnische tegenstellingen waren taboe. Het was de tijd dat Vlamingen in Rwanda onder elkaar de termen "langen" en "korten" gebruikten, als ze Tutsi en Hutu bedoelden. Een benaming, die overigens geheel naast de waarheid zit.

De vluchtelingen zelf probeerden ondertussen herhaaldelijk met Habyarimana te onderhandelen over een mogelijke terugkeer, maar de president bleef doof voor hun vragen.

Maar ook voor de Tutsi-ballingen bleef de tijd niet stilstaan.

Voor zover ze in Uganda woonden, probeerden ze zich te integreren, kregen er kinderen en beleefden de verschrikkingen mee van het regime Amin.

Een van de beleidsdaden van Amin was de massale uitwijzing van alle Aziaten (meestal handelaars). Velen van die Aziaten hadden een Brits paspoort en vestigden zich in Groot-Brittannië. Nog iets om te onthouden.

Toen Amin werd afgezet, werd hij opgevolgd door zijn voorganger Obote, die al even erg was als Amin zelf.

Een zekere Musseveni richtte daarom een guerrilla-legertje op met de bedoeling zijn land eens en voorgoed te bevrijden van alle soorten dictators. Musseveni was een Hima, een Tutsi dus, afkomstig uit het deel van Uganda, dat ooit tot Rwanda had behoord.

In zijn legertje vochten kinderen mee. O.m. ook kinderen van de Tutsi-vluchtelingen uit Rwanda. Die kregen in het leger van Musseveni een militaire opleiding en sommigen bereikten hoge posten. Ook later, toen Musseveni na een jarenlange strijd inderdaad de macht veroverde.

Maar hoe gaat dat? Uganda kwam, zoals alle Derde-Wereldlanden, onder de knoet te liggen van de Wereldbank. Musseveni moest bezuinigen en o.m. zijn leger inkrimpen. De eersten, die eruit vlogen waren de Rwandezes. Die waren toch al niet populair bij de bevolking. Om de pil te vergulden en om een wederdienst te bewijzen, bood Musseveni zijn hulp aan bij een mogelijke gewapende terugkeer naar hun land van oorsprong. Droomde Musseveni van een groot Hima-rijk, dat behalve Uganda en Burundi ook Rwanda zou omvatten?

Te bewijzen is het niet, maar feit is dat er zonder steun van Musseveni geen oorlog zou zijn in Rwanda.

De Tutsi's waren overigens niet de enige ballingen uit Rwanda meer in Uganda. Ook een aantal Hutu's, die om niet altijd duidelijke redenen voor Habyarimana waren gaan lopen, waren in Uganda neergestreken. Contacten werden gelegd met Rwandese vluchtelingen in Burundi, Zaïre, Tanzania. Het Rwandees Patriotisch Front was geboren. Zijn voorzitter werd een Hutu, een gewezen minister van Habyarimana. Een uithangbord zeggen critici, want de meerderheid van het Front bestaat wel degelijk uit Tutsi. In ieder geval: begin oktober '91 viel het Front Rwanda binnen en schoot het "paradijselijke" Rwanda naar de geschiedenis.

Het regeringsleger, 5.000 man, was op die aanval niet voorbereid. Franse en Belgische para's schoten ter hulp. De Belgen verdwenen, de Fransen bleven. "Om de buitenlanders te beschermen", heette het officieel. Op grote schaal werden nieuwe rekruten aangeworven.

Het leger groeide uit tot een ongedisciplineerde mastodont van 30.000 man. Uiteindelijk werd een bestand gesloten: het Front behield een smalle strook langs de grens met Uganda. In het Tanzaniaanse Arusha begonnen onderhandelingen tussen het Front en de Rwandese regering.

Maar die regering sprak niet met 1 mond. In Rwanda zelf was namelijk ook een en ander veranderd. Ook Habyarimana moest, zoals zovele Afrikaanse dictators, onder druk zijn regime democratiseren. Hij moest het multipartisme gedogen, ja, hij moest de oppositie in zijn regering toelaten. Het drama van Rwanda is dat die schuchtere democratisering samenviel met de oorlog. Want die democratisering deed oude vetes, ook binnen de Hutu-gemeenschap, herleven. De grootste oppositiepartij is die van de huidige premier: zij is populair in het Centrum en Zuiden, de streek van Kayibanda...

Die regionale tegenstelling doet zich ook voelen in het leger: de soldaten uit het Noorden zijn trouw aan de president, die van het Centrum en Zuiden aan de eerste-minister. Dat heeft al herhaaldelijk aanleiding gegeven tot incidenten en regelrechte munitiepartijen.

Anderzijds heeft de oorlog de oude ethnische tegenstellingen nieuw leven in geblazen. Iedere Tutsi wordt er automatisch van verdacht te sympathiseren met het Front. De Hutu-diehardes hebben zelfs een radicale Hutu-partij opgericht (door velen het Vlaams Blok van Rwanda genoemd), die van geen vergelijk met het Front wil weten. De oppositie, de premier vooraan, wordt door die partij voor verraders uitgemaakt. Delen van Habyarimana's voormalige eenheids-partij (ook vooraanstaande leidende figuren) doen aan die hetze mee. Ze hebben de massamoorden op Tutsi en aanvallen op opposanten georganiseerd, die aanleiding waren voor het terugroepen van de Belgische ambassadeur.

De premier wil een akkoord sluiten met het Front en het opnemen in het politieke leven van Rwanda. De onderhandelingen waren eind vorig jaar zelfs al flink opgeschoten. Maar Habyarimana noemde de tot dan bereikte akkoorden in december op een meeting van zijn partij "een vodge papier". Een provocatie aan het adres van het Front, dat begin februari de oorlog hervatte en in een no-time grote happen grondgebied veroverde. De internationale komplikaties werden nu klaar en duidelijk voor iedereen, die zijn ogen wilde openen.

De aanval van het Front volgde kort op een nieuwe inkrimping van het Ugandese leger. Geruchten willen dat Musseveni zijn ontslagen soldaten naar het Patriotisch Front heeft doorgesluisd. Maar ondertussen waren onderhande-

lingen begonnen tussen Musseveni en Londen over de terugkeer van de destijds door Amin uitgewezen Aziaten. Groot-Brittannië is net als de andere Europese landen maar wat blij een groot aantal buitenlanders kwijt te raken en wil Musseveni daarvoor een prijs betalen: wapens, die Musseveni op zijn beurt aan het Front doorspeelt om zo van zijn eigen ongewenste buitenlanders af te raken... Habyarimana van zijn kant kan maar stand houden dank zij de steun, met wapens én manschappen van Parijs. (Eensluidende getuigenissen wijzen erop dat Franse para's ingezet zijn aan 'het front'). Het waarom van die Franse hardnekkigheid is niet meteen duidelijk. Kwatongen in Rwanda beweren dat president Mitterrand tijdens zijn verkiezingscampagne geld heeft gekregen van Habyarimana, dat afkomstig was van een drugsplantage in Rwanda...

Hoe dan ook, twee leden van de Europese gemeenschap zijn hier onrechtstreeks met elkaar in een gewapend conflict gewikkeld.

Hoe het nu verder moet is niet duidelijk. Het Front heeft met zijn aanval de positie van de verzoeningsgezinde premier verzwakt en die van de extremistische Hutu's versterkt. Bovendien heeft het ook zijn eigen geloofwaardigheid ondermijnd. Wil het Front wel genoeg nemen met een terugkeer van de vluchtelingen en deelname aan de macht? Of wil het, zoals de radicale Hutu's beweren, gewoon het herstel van de oude Tutsi-heerschappij?

De grootste tragedie evenwel is dat een oorlog, die begonnen was om een vluchtelingenprobleem op te lossen, er een gekreëerd heeft dat vele malen groter is.

Het miljoen mensen dat voor het nieuwe oorlogsgeweld op de dool is, woont in het meest vruchtbare deel van Rwanda. Het Zuiden had al voedselproblemen voor de oorlog.

Rwanda was al overbevolkt: hoe kan het in 's hemelsnaam onderkomen, voedsel en hygiënische zorg geven aan een miljoen (14 % van de bevolking!) "verplaatste personen", als het niet alleen beroofd is van zijn natuurlijke voedsel-schuur maar ook van al zijn, toch al niet grote, inkomsten aan deviezen?

Alleen grote druk van de bondgenoten op respectievelijk Habyarimana en het Front kan de oorlog pas écht doen beëindigen. Maar hoe zou in Rwanda lukken wat in Somalië en ex-Joegoslavië mislukt?

Walter Zinzen

Somalië: Vredesmarkt op oorlogsvoet

De verschillende warlords die mekaar de macht betwisten in Somalië zijn praktisch allemaal op een of andere manier medewerkers van de vroegere dictator Siad Barre geweest. Toen ze na de val van de alleenheerser onder mekaar een oorlog begonnen uit te vechten kon het de wereld niet zoveel schelen.

Somalië had behoorlijk wat aan belang ingeboet nu het niet meer moest dienen als tegenwicht voor Ethiopië op de Oost-West-schaal. En aangezien het allemaal om vroegere vrienden (van onze vriend Siad Barre) ging hoefde men zich eigenlijk ook geen zorgen te maken over fundamentele wendingen, trouwens bij wie zouden de nieuwe leiders vreemd kunnen gaan?

Siad Barre had met vier Noordamerikaanse petroleummaatschappijen Conoco, Amoco, Chevron en Philips concessie-akkoorden gesloten over ongeveer tweederden van het Somalisch grondgebied.

Toch kwam er een interventie.

Een deel van de redenen waren duidelijk bepaald in functie van de machtsoverdracht Bush-Clinton en de machtspositie die het Pentagon wenste te behouden (zie Vrede nr. 299).

De belangen van de Noordamerikaanse petroleumgiganten vormen dan de grote achtergrond.

Ex-minister van defensie en laatste ambassadeur in India van Siad Barre, warlord Aidid, heeft zich lang tegen een VN-interventie verzet: hij was de sterkste op het terrein, een inmenging zou dit kunnen verstoren. Door zich onverzettelijk tegen het buitenland af te zetten vergrootte hij ook z'n gewicht zodat er geen oplossing nog om hem heen kon.

Het was dan ook niet verwonderlijk dat reeds de tweede dag na de inval van de VS met groot vertoon deze Aidid, samen met z'n rivaal, de zelfuitgeroepen president Ali Mahdi, op VS-initiatief een spectaculaire verzoening proclameerde.

Met andere woorden, de warlord - zeg maar bendeleider - die z'n autoriteit haalde uit z'n brutaliteiten en z'n bewapening, kreeg meteen ook politieke (internationale) erkenning. De inspanningen van de vorige VN-verantwoordelijke, de Algerijn Mohamed Sahnoun, om samen met de traditionele clanleiders de maatschappij opnieuw vorm te geven, tegen de gewapende bendes in, werden meteen de grond ingeboord.

Logisch ook dat de VS zichzelf geen opdracht gaven ter ontwapening van de bendes. Logisch ook dat ze niet te lang bleven: Clinton zit ondertussen goed vastgeprikt in de Pentagon-logica om toch voldoende aandacht aan de buitenlandse politiek te hechten.

Nu wordt Aidid (eventjes) aangepakt omdat hij te ver is gegaan, omdat hij z'n eigen agenda, het verwerven van de totale controle over het ganse land, wou gaan uitvoe-

Dialogo in Mogadiscio

Een Amerikaans mariner richtte zijn revolver het hoofd van een jonge Somaliër in februari 1.1. te Mogadiscio. Moet men dan nog verwonderd zijn van de groeiende haat tegen de blanke "beschermers".

ren, los van z'n vrienden?

Toch wel verrassend die bijzonder schietlustige reactie van de VN-troepen (!) op een (zeer ernstig) incident. (25 Pakistaanse VN-soldaten gedood). Ook een schril contrast met de voorzichtige houding op andere plaatsen: ex-Joegoslavië, Cambodja. Kwestie van het VN-blazoen wat op te poetsen? Als er olie mee gemoeid is valt terughoudendheid blijkbaar moeilijker. Maar deze reactie is ook niet beter dan de reacties van Aidid's collega-bendeleiders: wraak.

Bijzonder irritant leek me ook de wijze waarop de zaak werd afgeblazen. VS-president Clinton was het die het einde van de actie aankondigde, niet Boutros Ghali. Daarmee is het nog maar 's duidelijk wie dirigeert. Ook de verantwoordingsspeech van Clinton is niet mis: "een uitstekende manier om te tonen dat we de wereldleider zijn, via multilaterale middelen als de VN, waardoor de kosten worden gespreid en waaruit blijkt dat wij de verdediger zijn van de rechten van de internationale gemeenschap".

Maar laat ons nog snel even achter de correcte bemerkingen kijken, over slechte

begeleiding, onvolledige taakomschrijving van de (Pakistaanse VN)-troepen, edm. die we in de grote pers konden lezen.

Antenne 2, de Franse TV-zender, schijnt niet hoog op te lopen met de bombardementen op Aidid's wapenopslagplaatsen. Oude garages die nog wel een jeep-voorde-schroot hadden staan, menen ze in Parijs. Scherp, cynisch, verrassend, dergelijk standpunt, dat ze ook met beelden onderbouwen (maar beelden zijn...maar beelden, natuurlijk).

Door echter hun aanvallen uitsluitend op Aidid te concentreren maken de VN/VS deze bendeleider tot een nationale held. "Hij die de VS-agressie weerstaat".

Anderzijds is de algemene toestand in het land ook geen barst vooruit geholpen met een vermindering van een van de zoveel gewapende fracties. De anderen zullen er alleen maar sterker op worden.

Elke poging om het land mogelijke beleidsstructuren te geven die aan deze bendes voorbij gaan is hiermee misschien ook definitief gekelderd. Of de installering van een "Barrisme" zonder Barre.

Herstel de hoop, heette het een paar maanden geleden. Wiens hoop?

GS

Afrika:

Een continent zonder toekomst

De cijfers die we hiernaast voorstellen zijn overweldigend. Ze geven ons een duidelijk beeld van de onrustwekkende toestand waarin Afrika zich bevindt. Deze die haar de strop omdoen zitten in het Noorden. Gans Afrika is onderworpen aan de Westerse dictaten. Gebruik makend van hun dominante positie op de wereldmarkten, organiseren zij de systematische plunderingen van het continent. De bezuinigingspolitieken die door de internationale instellingen I.M.F. en Wereldbank, aan alle Afrikaanse landen worden opgelegd, verergeren deze toestand nog. Het continent wordt van alle kanten doorheen geschild door oorlogen en etnische conflicten waarin de vroegere koloniale heersers dikwijls een duistere rol spelen. Elders zijn het plaatselijke dictators, door het Westen in het zadel gezet om best hun belangen te dienen, die zorgen voor de uitbuiting van de bevolking en het land voor persoonlijke belangen teegplunderen.

Het Zaïre van Mobutu is daar het duidelijkste voorbeeld van. De buitenlandse schuld heeft in vele landen een dergelijk niveau bereikt (Ivoorkust, Liberia, Congo, Zaïre, Somalië enz. enz.) dat het bruto nationaal produkt (BNP) per hoofd van de bevolking twee tot drie maal lager ligt dan de last van de aftkortingen die, per inwoner, aan de buitenlandse banken moeten terugbetaald worden. Het gekumuleerd BNP van alle landen kent een vrije val. Sinds 1988 ligt het lager dan de waarde dan het geheel van alle

Afrikaanse schulden.

Dit betekent dat het werk van alle Afrikanen samen onvolgende is om de rijke schuldeisers terug te betalen. Onder hun druk worden de economische en sociale noden naar het achterplan geweest. "Eerst terugbetalen is het motto". De gezondheidszorg, onderwijs, vorming, woonst en tewerkstellingsproblemen worden als overbodig, en bijkomstig beschouwd. Het analfabetisme neemt zelfs toe. Hongersnoden, met hun ontzaglijk aantal slachtoffers, zijn in steeds meer landen jaarlijks een terugkerend verschijnsel. Epidemieën (Aids, malaria e.a.) ontwikkelen zich volgens een ongeloflijk ritme en de levensduur bedraagt in vele gebieden slechts veertig jaar. De Amerikaanse, Franse, Britse e.a. multinationals van de "agrobusiness" hebben de ontwikkeling van produkten aangemoedigd die ze het best op de markt konden brengen. Later zijn deze produkten (cacao en koffie b.v.) op de wereldmarkt ineengestort. Vandaag, na de economische ineenstorting van Oost-Europa, is er vanwege het rijke Westen minder dan ooit belangstelling voor Afrika. Als afzetgebied en winsterrein voor investeringen dank zij geschoolde werkrachten en lage lonen krijgt deze regio voorrang op Afrika. De vroegere kolonisatoren dragen hier een grote verantwoordelijkheid. Hoelang gaat men Afrika aan zijn lot overlaten? Gaat men wachten tot het telaar is?

André De Smet
Alberto Fernandez

ALGERIJE

Bevolking: 26,7 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 31.460
BNP / hoofd BEF: 66.000
Hulpbronnen: petroleum, aardgas
Analfabetisme: 50,5 %
Levensverwachting: 62 j.
Kindersterfte: 68 ‰

ANGOLA

Bevolking: 10,4 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 28.080
BNP / hoofd BEF: 20.820
Hulpbronnen: petroleum
Analfabetisme: 58,3 %
Levensverwachting: 46 j.
Kindersterfte: 127 ‰

BENIN

Bevolking: 4,8 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 9.700
BNP / hoofd BEF: 12.060
Hulpbronnen: katoen, petroleum
Analfabetisme: 76,6 %
Levensverwachting: 47 j.
Kindersterfte: 85 ‰

BOTSWANA

Bevolking: 1,4 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 13.000
BNP / hoofd BEF: 68.500
Hulpbronnen: diamant
Analfabetisme: 26,4 %
Levensverwachting: 60 j.
Kindersterfte: 58 ‰

BURKINA FASO

Bevolking: 9,2 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 3.040
BNP / hoofd BEF: 11.040
Hulpbronnen: katoen, goud
Analfabetisme: 81,9 %
Levensverwachting: 48 j.
Kindersterfte: 127 ‰

BURUNDI

Bevolking: 5,7 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 5.400
BNP / hoofd BEF: 6.900
Hulpbronnen: koffie, thee
Analfabetisme: 50,0 %
Levensverwachting: 49 j.
Kindersterfte: 110 ‰

CENTRAAL-AFRIKA

Bevolking: 3,2 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 9.600
BNP / hoofd BEF: 13.080
Hulpbronnen: koffie, diamant
Analfabetisme: 62,3 %
Levensverwachting: 50 j.
Kindersterfte: 95 ‰

DJIBOUTI

Bevolking: 0,4 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 15.420
BNP / hoofd BEF: 25.200
Hulpbronnen: koffie, veeteelt
Analfabetisme: 81,0 %
Levensverwachting: 48 j.
Kindersterfte: 112 ‰

EGYPTE

Bevolking: 55,9 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 19.360
BNP / hoofd BEF: 19.080
Hulpbronnen: landbouw
Analfabetisme: 51,6 %
Levensverwachting: 60 j.
Kindersterfte: 57 ‰

ETHIOPIE

Bevolking: 54,0 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 2.060
BNP / hoofd BEF: 4.020
Hulpbronnen: koffie, veeteelt
Analfabetisme: 34,0 %
Levensverwachting: 46 j.
Kindersterfte: 122 ‰

GABON

Bevolking: 1,2 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 98.340
BNP / hoofd BEF: 105.840
Hulpbronnen: petroleum, mangaan
Analfabetisme: 39,3 %
Levensverwachting: 53 j.
Kindersterfte: 94 ‰

GAMBIA

Bevolking: 0,9 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 14.100
BNP / hoofd BEF: 8.740
Hulpbronnen: aardnoten
Analfabetisme: 72,8 %
Levensverwachting: 44 j.
Kindersterfte: 132 ‰

GHANA

Bevolking: 16,3 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 7.830
BNP / hoofd BEF: 13.080
Hulpbronnen: cacao, goud
Analfabetisme: 39,7 %
Levensverwachting: 55 j.
Kindersterfte: 81 ‰

GUINEA

Bevolking: 7,2 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 12.200
BNP / hoofd BEF: 14.760
Hulpbronnen: bauxiet
Analfabetisme: 76,0 %
Levensverwachting: 44 j.
Kindersterfte: 134 ‰

GUINEA-BISSAU

Bevolking: 1,1 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 18.440
BNP / hoofd BEF: 6.030
Hulpbronnen: visvangst
Analfabetisme: 63,5 %
Levensverwachting: 43 j.
Kindersterfte: 140 ‰

IVOORKUST

Bevolking: 12,5 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 48.380
BNP / hoofd BEF: 25.200
Hulpbronnen: cacao, koffie
Analfabetisme: 46,2 %
Levensverwachting: 53 j.
Kindersterfte: 88 ‰

KAMEROEN

Bevolking: 12,4 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 16.320
BNP / hoofd BEF: 31.200
Hulpbronnen: petroleum, koffie
Analfabetisme: 45,9 %
Levensverwachting: 54 j.
Kindersterfte: 86 ‰

KENIA

Bevolking: 25,4 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 10.080
BNP / hoofd BEF: 12.300
Hulpbronnen: petroleum, thee
Analfabetisme: 31,0 %
Levensverwachting: 60 j.
Kindersterfte: 64 ‰

KONGO

Bevolking: 2,6 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 65.400
BNP / hoofd BEF: 33.600
Hulpbronnen: petroleum
Analfabetisme: 43,4 %
Levensverwachting: 54 j.
Kindersterfte: 65 ‰

LESOTHO

Bevolking: 1,8 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 7.290
BNP / hoofd BEF: 17.400
Hulpbronnen: wol, industrie
Analfabetisme: 22,0 %
Levensverwachting: 57 j.
Kindersterfte: 89 ‰

LIBERIA

Bevolking: 2,8 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 42.760
BNP / hoofd BEF: 15.120
Hulpbronnen: ijzer, rubber
Analfabetisme: 60,5 %
Levensverwachting: 54 j.
Kindersterfte: 126 ‰

LIBIE

Bevolking: 4,7 miljoen
B. schuld / hoofd BEF: 9.300
BNP / hoofd BEF: 178.200
Hulpbronnen: petroleum, aardgas
Analfabetisme: 32,2 %
Levensverwachting: 62 j.
Kindersterfte: 68 ‰

MADAGASCAR

Bevolking: 12,3 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 10.440
 BNP / hoofd BEF: 7.320
 Hulpbronnen: koffie
 Analfabetisme: 19,8 %
 Levensverwachting: 55 j.
 Kindersterfte: 110 ‰

MALAWI

Bevolking: 9,1 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 8.960
 BNP / hoofd BEF: 6.720
 Hulpbronnen: tabak, thee
 Analfabetisme: 53,0 %
 Levensverwachting: 48 j.
 Kindersterfte: 138 ‰

MOZAMBIQUE

Bevolking: 15,8 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 12.000
 BNP / hoofd BEF: 2.580
 Hulpbronnen: veeteelt
 Analfabetisme: 67,1 %
 Levensverwachting: 48 j.
 Kindersterfte: 130 ‰

NAMBIA

Bevolking: 1,4 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 6.120
 BNP / hoofd BEF: 35.400
 Hulpbronnen: uranium, diamant
 Analfabetisme: 60,0 %
 Levensverwachting: 58 j.
 Kindersterfte: 97 ‰

SENEGAL

Bevolking: 7,7 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 15.260
 BNP / hoofd BEF: 22.740
 Hulpbronnen: visvangst, aardnoten
 Analfabetisme: 61,7 %
 Levensverwachting: 48 j.
 Kindersterfte: 80 ‰

SIERRA LEONE

Bevolking: 4,2 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 10.390
 BNP / hoofd BEF: 8.040
 Hulpbronnen: titaan, bauxiet
 Analfabetisme: 79,3 %
 Levensverwachting: 42 j.
 Kindersterfte: 143 ‰

TANZANIA

Bevolking: 27,5 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 7.680
 BNP / hoofd BEF: 13.600
 Hulpbronnen: koffie, katoen
 Analfabetisme: 35,0 %
 Levensverwachting: 54 j.
 Kindersterfte: 97 ‰

TOGO

Bevolking: 3,7 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 11.800
 BNP / hoofd BEF: 13.800
 Hulpbronnen: katoen, fosfaat
 Analfabetisme: 56,7 %
 Levensverwachting: 54 j.
 Kindersterfte: 85 ‰

TSJAAD

Bevolking: 6,0 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 2.750
 BNP / hoofd BEF: 6.300
 Hulpbronnen: katoen, veestapel
 Analfabetisme: 71,2 %
 Levensverwachting: 47 j.
 Kindersterfte: 122 ‰

TUNESIE

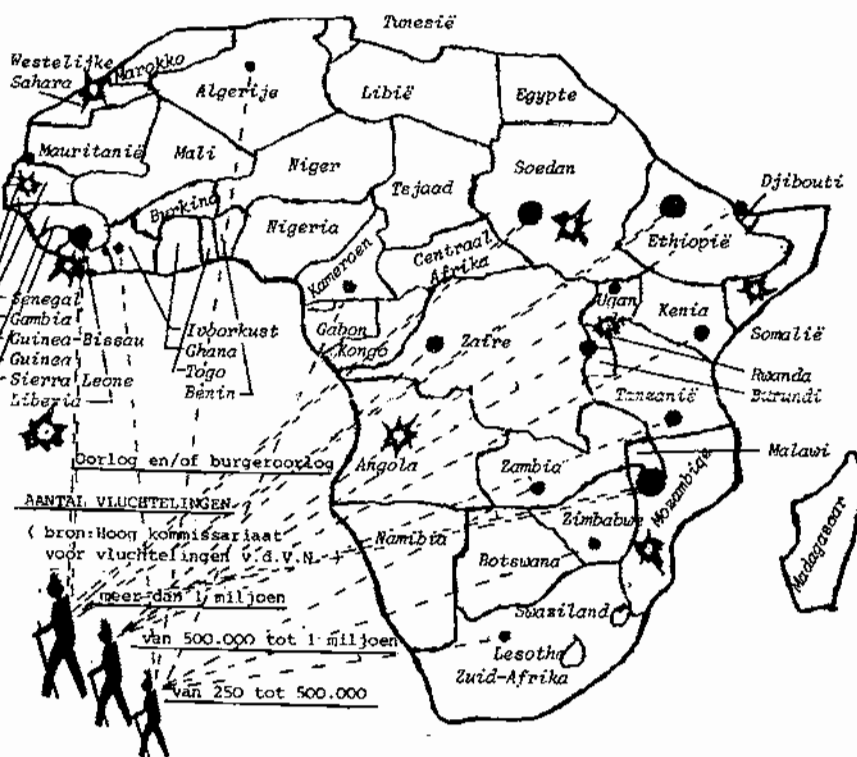
Bevolking: 8,5 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 27.280
 BNP / hoofd BEF: 48.300
 Hulpbronnen: toerisme, textiel
 Analfabetisme: 34,7 %
 Levensverwachting: 67 j.
 Kindersterfte: 44 ‰

UGANDA

Bevolking: 16,3 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 5.340
 BNP / hoofd BEF: 7.380
 Hulpbronnen: koffie
 Analfabetisme: 51,7 %
 Levensverwachting: 52 j.
 Kindersterfte: 94 ‰

ZAIRE

Bevolking: 37,5 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 9.000
 BNP / hoofd BEF: 7.380
 Hulpbronnen: koper, cobalt
 Analfabetisme: 28,2 %
 Levensverwachting: 53 j.
 Kindersterfte: 75 ‰

MALI

Bevolking: 8,9 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 9.800
 BNP / hoofd BEF: 9.060
 Hulpbronnen: katoen, veestapel
 Analfabetisme: 68,0 %
 Levensverwachting: 45 j.
 Kindersterfte: 159 ‰

NIGER

Bevolking: 8,0 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 6.300
 BNP / hoofd BEF: 10.380
 Hulpbronnen: uranium, veestapel
 Analfabetisme: 71,6 %
 Levensverwachting: 46 j.
 Kindersterfte: 124 ‰

SOEDAN

Bevolking: 28,5 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 20.160
 BNP / hoofd BEF: 14.100
 Hulpbronnen: katoen
 Analfabetisme: 72,9 %
 Levensverwachting: 51 j.
 Kindersterfte: 99 ‰

ZAMBIA

Bevolking: 8,3 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 30.360
 BNP / hoofd BEF: 14.100
 Hulpbronnen: koper
 Analfabetisme: 27,2 %
 Levensverwachting: 54 j.
 Kindersterfte: 72 ‰

MAROKKO

Bevolking: 21,8 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 27.150
 BNP / hoofd BEF: 31.920
 Hulpbronnen: landbouw
 Analfabetisme: 50,5 %
 Levensverwachting: 62 j.
 Kindersterfte: 68 ‰

NIGERIA

Bevolking: 88,5 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 12.360
 BNP / hoofd BEF: 12.000
 Hulpbronnen: petroleum
 Analfabetisme: 49,3 %
 Levensverwachting: 52 j.
 Kindersterfte: 96 ‰

SOMALIA

Bevolking: 7,8 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 10.080
 BNP / hoofd BEF: 4.020
 Hulpbronnen: bananen, veeteelt
 Analfabetisme: 75,9 %
 Levensverwachting: 45 j.
 Kindersterfte: 130 ‰

ZIMBABWE

Bevolking: 9,7 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 10.350
 BNP / hoofd BEF: 121.000
 Hulpbronnen: goud, tabak
 Analfabetisme: 33,1 %
 Levensverwachting: 60 j.
 Kindersterfte: 55 ‰

MAURITANIE

Bevolking: 2,3 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 33.600
 BNP / hoofd BEF: 16.800
 Hulpbronnen: ijzer, visvangst
 Analfabetisme: 66,0 %
 Levensverwachting: 47 j.
 Kindersterfte: 117 ‰

RWANDA

Bevolking: 7,3 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 3.400
 BNP / hoofd BEF: 9.900
 Hulpbronnen: koffie, thee
 Analfabetisme: 49,8 %
 Levensverwachting: 50 j.
 Kindersterfte: 117 ‰

SWAZILAND

Bevolking: 0,8 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 8.700
 BNP / hoofd BEF: 27.150
 Hulpbronnen: suiker
 Analfabetisme: 38,0 %
 Levensverwachting: 57 j.
 Kindersterfte: 107 ‰

ZUID-AFRIKA

Bevolking: 39,7 miljoen
 B. schuld / hoofd BEF: 14.280
 BNP / hoofd BEF: 84.960
 Hulpbronnen: goud, ertsen, industrie
 Analfabetisme: 30,0 %
 Levensverwachting: 62 j.
 Kindersterfte: 62 ‰

Zaire: Samenwerking of interventie?

De Belgische regering heeft onlangs beslist om na twee jaar onderbreking zowat 100 miljoen vrij te geven om de samenwerking met Zaire opnieuw op gang te brengen. De verschillende niet-gouvernementele ontwikkelingsorganisaties (NGO's) die deze som zullen moeten besteden onderzoeken nu hoe ze deze fondsen het best kunnen gebruiken in de huidige Zairese context.

Deze 100 miljoen betekenen in de eerste plaats een concreet politiek signaal vanwege de Belgische overheid. Het diplomatieke uitgangspunt is duidelijk: erkenning van de instellingen die door de Nationale Conferentie werden ingesteld, met name de Hoge Raad van de Republiek en de overgangsregering. Tegelijkertijd maant deze houding maarschalk Mobutu aan deze instellingen te respecteren... of het toneel te verlaten.

De wortel en de stok

Niemand heeft anderzijds nog twijfels over de strategie van Mobutu: de wortel en de stok, om ten allen prijze aan te kunnen blijven.

Een voorbeeldje van de wortel? Vorig jaar in december heeft de president 60.000 miljard Zaire afgehaald bij de Bank van Zaire om z'n cliëntelisme te verzekeren. Dit bedrag komt overeen met bijna een miljard BF, voor zover geld nog waarde heeft bij een inflatie van meer dan 4.000 %, natuurlijk.

Ter vergelijking, het globale budget voor openbaar ambt, leger inclusief, bedraagt 15.000 miljard Zaire.

En nu de stok. Er zijn de moordpogingen op belangrijke leiders zoals Monseigneur Monsengwo en Etienne Tshisekedi. De etnische rivaliteit onder al haar vormen tracht men zoveel mogelijk aan te scherpen, voornamelijk in Sjaba tegen de ingeweken Kasaï, maar ook in Kisangani waar er 'laatste waarschuwingen' werden verspreid aan het adres van opposanten, en aan Belgische religieuzen. Er wordt geplunderd en vernield, zoals bijvoorbeeld het huis van Pierre Lumbi in Kinsjasa. (Huidige minister van buitenlandse zaken door de société civile op de Nationale Conferentie aangewezen, voormalig algemeen-secretaris van Solidarité Paysanne en lokale NGO partner van vele Belgische NGO's waaronder mensenbroeders.)

Alles, of toch bijna alles, lijkt zich in stelling te zetten om het land onregeerbaar te maken en tot een situatie te leiden die door militairen niet zal worden geduld... Een voorbereiding dus van een

militair optreden vanwege de (goed-betaalde) troepen van Mobutu. "...De oppositie is zwak, de bevolking is verstomd door de onmacht van een regering die ze zo sterk wilde, de economie is een puinhoop, het leger is uitgedund door de repressie en valt uiteen..." (Colette Braeckman, in Le Monde Diplomatique, maart 1993)

Tijd geven aan de tijd

De voornoemde 100 miljoen kan onder speciale voorwaarden in twee krachtlijnen worden verdeeld: 80 miljoen voor de sociale sector, gezondheid en sociale diensten, en 20 miljoen voor steun aan het democratiseringsproces. Deze verdeelsleutel lijkt echter een omkering van de reële noden. Gaat het om te geloven dat de bevolking minder zal lijden door

De Standaard

een aantal kisten geneesmiddelen? Of wil men de civiele maatschappij helpen zich beter te structureren, evenals de niet-gouvernementele sector in Zaire, om een politieke verandering te kunnen realiseren die op z'n minst in woorden door de democratische wereld wordt verlangd? Zijn deze 100 miljoen dus een voorschot op de algemene herneming van de bilaterale samenwerking, of is het slechts een boodschap in afwachting van signalen van de andere kant? België heeft in haar recente uittalingen met geen woord gerept over deze bilaterale samenwerking, noch over de multilaterale waar ze haar voorkeur aan geeft. Het

weze duidelijk dat deze multilaterale samenwerking volledig afhankelijk is van een akkoord met het IMF, waarbij de overgangsregering echter weinig touwtjes heeft om te bespelen, aangezien met name de financiën nog steeds beheerd worden door de president die op korte termijn slechts het doel heeft het democratisch proces te breken. Dan kan hij zijn autoriteit op internationaal vlak als de alles controlerende chef herstellen. Deze dubbelzinnigheid zou onze regering op moeten klaren, indien ze de verder "somalisering" en verrotting van de toestand wil vermijden.

Tweesnijdend zwaard

Moet de wortel worden ingehouden om de stok te kunnen gebruiken?

Sommige Belgische en Europese parlementairen zijn duidelijk voorstander van de hoogdringendheid van een militaire interventie, die prioritair de fysieke bescherming van de vertegenwoordigers in de Hoge Raad en de overgangsregering op zich zou moeten nemen. De NGO-wereld, die in rechtstreeks contact staat met haar lokale partners, is verdeeld over de zaak, maar stelt toch een punt gemeenschappelijk voorop: de vraag moet duidelijk uit deze instellingen komen. De Zairese regering lijkt te manoeuvreren op basis van de moeilijke notie "tijd geven aan de tijd". Waarschijnlijk is er geen andere uitweg, en is ze zich ook bewust van de gevolgen want deze optie is ook een dubbelsnijdend zwaard.

Maar deze vraag raakt ook onze aktie ten volle: principiële solidariteit als essentie van ons optreden. Reeds jaren hebben de NGO's gewezen op de fundamentele band tussen vrede en ontwikkeling. Beide kunnen niet anders dan samen gaan. Dat betekent dus dat door concrete stappen van ontwikkeling te zetten samen met de bevolking, zelfs in die landen die op de rand van de burgeroorlog bewegen, dat we gunstige omstandigheden zullen scheppen voor een behoud of een terugkeer van de vrede.

Het probleem Cyprus

Het probleem Cyprus is een product van de koude oorlog. Het eiland heeft namelijk een belangrijke strategische ligging. Het is tot op vandaag niet opgelost en draagt dus bij tot het klimaat van spanning in deze regio.

We moeten ook ernstig nagaan of een interventie realiseerbaar is, en ook de voorspelbare gevolgen ervan mogen we niet uit het oog verliezen. Mocht de interventie duidelijk gevraagd worden, dan moet ze zeker in een internationaal kader gebeuren: Verenigde Naties, Veiligheidsraad. Maar hoe kunnen we op dit niveau enige garanties hebben voor doorzichtigheid van de besluitvorming na wat er gebeurd is in de Golf, en de verwickelingen in Joegoslavië en Somalië? Hoe de geloofwaardigheid van de VN herstellen na wat er gebeurd is bij de buur van Zaïre, Angola, waar Savimbi na z'n verkiezingsnederlaag het land opnieuw in de burgeroorlog stort en verlangt dat de vertegenwoordiging van de VN het grondgebied verlaat?

De voorspelbare gevolgen zijn nu al onderdeel van de huidige Zaïrese context. Mobutu zal ongetwijfeld alles doen om de situatie te verscherpen door een aantal blauwhelmen te doden, en het land, en vooral de bevolking, in een militaire escalatie mee te trekken. Het is aan de Zaïrese politieke verantwoordelijken om de prijs in te schatten, zonder de kost voor de strijdende burgerbevolking die hen steunt te verwaarlozen.

Solidariteit

Aangezien de NGO's zeer duidelijk het democratiseringsproces hebben gesteund, ondermeer via projecten met de lokale organisaties, moeten ze vandaag een partnership verder ontwikkelen tussen groepen uit de civiele maatschappij hier bij ons en in Zaïre. Een goed geïnformeerde publieke opinie betekent in de ogen van onze partners een garantie dat de veranderingen inderdaad de tijd krijgen, d.w.z. het nodige geduld en de nodige kracht om zich door te zetten en onomkeerbaar te worden. Dit zijn tekens die de Zaïrese bevolking, en de organisaties waarmee we werken, met aandrang van ons vragen. Laten we onze taak van solidariteit duidelijk opnemen.

Luc Robeet
(auteur is projectverantwoordelijk Afrika bij Mensenbroeders)

Westerse militaire belangen hebben zowel tot een indirecte als directe inmenging in Cyprus geleid via Griekenland en Turkije maar ook via gewapende fascistische organisaties van zowel Grieks- als Turks-Cyprioten (respectievelijk EOKA B' en TMT). Ze hebben het chauvinisme en het wantrouwen tussen de twee gemeenschappen opgeklapt en hebben met hun acties tegen de regering steeds de bedoeling gehad het land op te delen en het tot hun "onzinkbaar vliegdekschip" om te bouwen.

Men kan fundamenteel twee basiskennmerken onderscheiden. Het externe, internationale aspect ligt enerzijds in de voortdurende bezetting van een deel van het eiland door Turkse troepen en "kolonisten". Anderzijds moeten er door de internationale gemeenschap duidelijk garanties worden gegeven voor de onafhankelijkheid van Cyprus. Het interne aspect betreft de verschillen tussen de Grieks-Cypriotische en de Turks-Cypriotische gemeenschappen.

De bevolking verlangt een vreedzame oplossing in het kader van de Verenigde Naties, op basis van de VN-resoluties en het internationaal recht. Een internationale VN-conferentie waar alle belanghebbende partijen deel aan nemen moet in bovenvermeld klimaat de problemen oplossen. Cyprus zelf, Griekenland, Turkije en Groot-Brittannië, als ondertekenaars van de Zürich-London Akkoorden van 1959, en de leden van de VN-Veiligheidsraad moeten zich gezamenlijk over de toekomst van dit land buigen.

De tegenstellingen tussen de twee gemeenschappen moeten via discussie en onderhandelingen worden geregeld. De besprekingen, onder auspiciën van de VN en de algemeen-secretaris Boutros Ghali krijgen onze steun. Ze baseren zich op de betrokken VN-resoluties en op het Top Akkoord tussen de twee groepen.

Van Grieks-Cypriotische zijde werd hard gewerkt aan een oplossing. Ze hebben nauw met Boutros Ghali en z'n team samengewerkt om tot een rechtvaardige en leefbare oplossing te komen. Op basis hiervan heeft de VN-secretaris een reeks ideeën neergeschreven en vertrouwenwekkende maatregelen uitgewerkt.

Volgens ons zijn daar een aantal onaanvaardbare elementen in opgenomen. Nochtans denken we dat deze "reeks ideeën" de basis kan uitmaken van te voeren besprekingen. De verbeteringen die moeten aangebracht worden gaan voornamelijk ook in de richting van de Cypriotische bevolking meer als geheel te benaderen.

Hoewel dit onderhandelingsproces de steun krijgt van de VN-sekretaris-generaal en van de Veiligheidsraad is er nauwelijks vooruitgang geboekt. De hoofdreden hiervoor moet gezocht worden in de onwrikbare houding van Turkije en van Denktash. En de internationale gemeenschap lijkt niet van plan enige invloed te willen uitoefenen. Met name de Verenigde Staten en Groot-Brittannië zouden hun belofte om de heer Denktash en Turkije behoorlijk onder druk te zetten moeten nakomen. Er zijn genoeg VN-resoluties die Turkije veroordelen. En het internationaal recht geldt toch voor iedereen? Er is trouwens een basis naar de toekomst toe, met het Top Akkoord.

Tijdens de laatste gespreksronde in New York is nog maar 's gebleken hoe provocatief en onverzettelijk Denktash bij zijn standpunten blijft. We stellen dus ook geen hoge verwachtingen in de nieuwe afspraak op 14 juni.

Het is belangrijk te begrijpen dat ook de Turkse Cyprioten slachtoffer zijn van deze abnormale situatie, van deze bezetting. Hun belangen zijn niet dezelfde als die van Denktash. Ook zij wensen een snelle oplossing voor een onafhankelijk gefederaliseerd Cyprus.

Zonder de terugtrekking van de Turkse troepen en kolonisten kan er geen oplossing zijn. Een regeling van het probleem Cyprus zal andere problemen gunstig beïnvloeden. Dit zal bijdragen tot de normalisering van de relaties tussen Griekenland en Turkije. Het zal ook de vrede een stap dichterbij brengen in deze crisisgevoelige regio van het oostelijk Middellandse-zeegebied en het Midden-Oosten.

Dr. Donis Christofinis - 10.06.93
Sekretaris Cypriotische
Vredesbeweging

De wederopbouw van Cambodja: bloed, zweet en tranen

Nu de door de Verenigde Naties georganiseerde verkiezingen in Cambodja voorbij zijn komt de periode waarin het land op zoek gaat naar een nieuwe stabiliteit. Deze moet zorgen voor de uiteindelijke wederopbouw van dit vernielde straatarme Zuidoost-Aziatische land. De stabiliteit die heerste onder de door Viëtnam aan het bewind gebrachte politici als Pen Sovan, Heng Samrin, Chea Sim en Hun Sen is nu ten einde. De verkiezingsuitslag waarbij geen enkele partij een absolute meerderheid in het parlement behaalde maakt dat die nieuwe stabiliteit moeilijk te bereiken zal zijn.

Onrealistisch

De ondertekening van het vredesakkoord voor Cambodja in Parijs in oktober '91 alsmede de komst van meer dan 20.000 blauwhelmen en VN-medewerkers wekte de hoop dat van af nu niets meer kon fout gaan in het zo geteisterde Cambodja. Totaal onrealistisch daar men hierbij geen rekening hield met het feit dat niemand onfeilbaar is, ook de VN niet. Verder vergat men hierbij dat het pas na veel moeite was dat de vier Cambodjaanse partijen vrede sloten. Realistische waarnemers van de Cambodjaanse scene wisten immers maar al te goed dat zeker de Rode Khmer er geen enkel belang bij hadden dat die verkiezingen zouden doorgaan. Ook was het land totaal verwoest en ontdaan van een belangrijk deel van haar intellectuele en zakelijke elites. In een dergelijk klimaat serieuze verkiezingen houden ging hoe dan ook steeds moeilijk zijn. Het land is in vele opzichten nog steeds sterk doordrenkt van een feodale mentaliteit waarbij politici de macht grijpen en niet delen met de rivalen uit de oppositie. Dat er met de vredesmissie van de VN in Cambodja (UNTAC) veel mis zou gaan was dan ook niet meer dan logisch. De reden waarom moet dan ook vooral gezocht worden in Cambodja zelf, in de desastreuze toestand van het land en de onwil van de politici om hun machtsdrang ondergeschikt te maken aan de wederopbouw van hun land. Wie bijvoorbeeld had gedacht dat de Rode Khmer hun gebieden gingen openstellen voor de Verenigde Naties geeft blijk van een grote naïviteit met betrekking tot de partij van diktator Pol Pot.

Blauwhelmen

Zoals te verwachten was heeft ook de VN haar fouten gemaakt. Vooreerst was daar het gebrek aan een kordate en coherente strategie tegenover de Rode Khmer en de intimidatie die vooral uitging van de regerende Cambodjaanse Volkspartij (CVP) van Chea Sim en Hun Sen. Door de uitgebreide steun die Pol Pot kreeg vanuit o.a. de VS, België, China en Thailand was het logisch dat deze betrokken werd in het vredesproces. Het idee was dat China en Thailand hen voldoende onder controle hadden en dat

men, in navolging van de guerrilla van de KP's in Thailand en Maleisië, via vooral vreedzame middelen Pol Pot zou kunnen neutraliseren. Een visie die een gebrek aan inzicht in de ware aard van de Rode Khmer verraad. De Rode Khmer zijn een zeer fanatieke redelijk strak door Pol Pot geleide groep die vasthoudt aan haar waanzinnige ideeën over de opbouw van Cambodja. Hierdoor was UNTAC nooit in staat een realistisch beleid tegen Pol Pot te voeren maar werd er intengendeel gezwalpt. Wat de Rode Khmer in staat liet om de blauwhelmen niet alleen te vernederen maar ook een groot aantal onder hen te verwonden en te vermoorden. Een ander probleem typisch voor de VN is haar organisatorische vorm.

Eind mei gingen in Cambodja, onder de auspiciën van de Verenigde Naties, Parlementsverkiezingen door. De Rode Khmers weigerden hieraan deel te nemen. De oppositiepartij FUNCINPEC, onder leiding van een van de zonen van Sihanouk Ranariddh, behaalde 58 zetels. De PPC van de gewezen premier Hun Sen bewam 51 zetels en de PDLP van de rechtse oppositie Son Sann 10 zetels.

Na enkele perikelen werd uiteindelijk besloten dat Ranariddh Sihanouk en Hun Sen samen het co-voorzitterschap zullen waarnemen. Son Sann wordt ondervoorzitter ten ware hij als voorzitter van het Parlement zou verkozen worden.

Daar UNTAC afhankelijk van de Veiligheidsraad van de VN moest ze voor sommige beslissingen terug naar die Veiligheidsraad en dus naar de veelal ondoorzichtige onderhandelingen tussen de diplomaten aldaar. Ook kwamen die om logische redenen goedbetaalde soldaten en VN-medewerkers terecht in een land waar het gemiddelde jaarinkomen van de bevolking slechts een fractie is van het maandloon van die blauwhelmen. Wat wrijvingen moest veroorzaken. Veel van die VN-soldaten en burgerlijk personeel zijn hier, eveneens logisch, niet gekomen om idealistische redenen maar om den brode. Dikwijls zijn het vrijgevochten figuren die terecht komen in een gebied met een hen totaal vreemde cultuur. Niet zelden kijken zij daarom mis-

prijzend neer op het land en gedragen zich daarbij vrij snel als een blauwhelmige bezettingsmacht. De verkrachting van Cambodjaanse kinderen door VN-troepen is hiervan een voorbeeld. Ook maakte het multinationale karakter van UNTAC coördinatie erg moeilijk. Het feit echter dat alle Cambodjaanse vluchtelingen zijn kunnen terugkeren, dat er succesvol verkiezingen zijn gehouden en dat er in het land een politiek pluralisme is ontstaan dient vooral op rekening van de Verenigde Naties en haar medewerkers te worden geschreven. Positieve punten die bij al de negatieve kritiek die de blauwhelmen kregen zeker niet mag vergeten worden.

Verkiezingen

Ondanks de militaire druk van de Rode Khmer en de intimidatie van vooral de regerende Cambodjaanse Volkspartij blijken de verkiezingen zeer succesvol te zijn geweest. Ongeveer 90 % van de ingeschreven kiezers toog naar de stembus zonder dat er serieuze incidenten gemeld werden, enkele geïsoleerde schermutselingen met de Rode Khmer daarbuiten gelaten. Het feit ook dat de door gewezen staatshoofd Norodom Sihanouk gestichte FUNCINPEC, de verkiezingen met 45 % heeft gewonnen en de regeringspartij met 38 % op de tweede plaats kwam wijst er op dat ook de regeringsintimidatie, zoals die van de Rode Khmer, niet het beoogde effect had. De redenen voor deze verkiezingsuitslag zijn velerlei. Zo is het duidelijk dat de CVP te zeer werd vereenzelvigd met de gehate Viëtnamese buur wat electoraal zeer slecht overkwam. Dit terwijl de Funcinpec, nu geleid door Sihanouk's zoon Norodom Ranariddh, zich beter dan wie ook kon vereenzelvigen met de figuur van het gewezen staatshoofd. Wat voor vele Cambodjanen ongetwijfeld een pluspunt is. Mogelijks ook hebben vele Cambodjanen de hoop, en illusie, dat Funcinpec een betere garant zal zijn voor het neutraliseren van de Rode Khmer. Het verlangen naar vrede in Cambodja zit zeer diep wat na meer dan twintig jaar oorlog logisch is. Een belangrijk segment van de bevolking lijkt te denken dat men beter met Pol Pot tot een overeenkomst kan komen dan tegen hem ten strijde te trekken. Alsof Pol Pot geïm-

teresseerd zou zijn in een kompromis over de macht? Een andere reden waarom de CVP niet zo goed scoorde heeft vermoedelijk ook te maken met de intimidatie en brutale repressie, de onkunde alsmede de wijdverspreide corruptie van de door haar geleide regering. Het verlangen naar ander en beter dat kiezers soms beweegt lijkt ook hier een belangrijke rol te hebben gespeeld. Met als gevolg dat de best georganiseerde en over het meest middelen beschikkende partij vrede moet nemen met 51 van de 120 parlamentszetels. Een schok voor een politieke formatie die de diktatuur gewoon was.

Wraak

Daar ook Funcinpec met haar 58 zetels geen parlementaire meerderheid heeft is een coalitievorming essentieel. Niet alleen moet er immers een voorlopige regering worden gevormd maar moet er, althans volgens het vredesakkoord van Parijs, binnen de drie maanden een grondwet worden goedgekeurd door een tweederden meerderheid in het parlement. Alhoewel de Boeddhistische Liberale Democratische Partij (BLDP) van o.a. gewezen eerste-minister en guerrillaleider Son Sann met haar 10 zetels op de wip zit voor het vormen van een regeringsmeerderheid, zijn CVP en Funcinpec verplicht tot samenwerken. De soms moorddadige intimidatie tijdens en na de kiescampagne van de CVP tegen vooral Funcinpec maakt die coöperatie natuurlijk erg moeilijk. Wat het Norodom Sihanouk gemakkelijk maakt om als "redder des vaderlands" een sleutelrol te spelen in die onvermijdelijke coalitievorming. Alhoewel zijn voorkeur voor de gerontocratie in China en Kim-Il Sung, de Noord-Koreaanse diktator, bewijs zijn voor zijn autoritarisme speelt hij nu in Cambodja officieel de rol van mentor van het democratisch proces. In feite echter is de man, die pas met de verkiezingen en toen François Mitterrand en Boutros Boutros-Ghali het land bezochten zijn paleis in Peking verliet, meer uit op de macht. Het probleem is dat zowel Ranariddh als Sihanouk bekend staan als politieke windvanden die om de haverklap hun mening herzien. Waarbij allerlei vetes zwaar op de besluitvorming wegen. Zo is Sihanouk woedend op UNTAC omdat ze zijn absolute greep naar de macht verhinderen. Verder is er de ruzie tussen de halfbroers Ranariddh en Chakrapong (Sihanouk was officieel meerdere malen gehuwd). Deze laatste speelt een belangrijke rol in de CVP en lijkt met Ranariddh een strijd op leven en dood te voeren over de opvolging van hun vader. Waarbij Ranariddh zelfs verklaart liever de Rode Khmer in zijn regering op

te nemen dan zijn halfbroer. Het feit dat Chakrapong de afscheiding van de tegen Viëtnam gelegen provincies uitriep en Ranariddh op dat ogenblik in Bangkok verbleef is een herhaling van de Cambodjaanse geschiedenis in de periode voor de Franse kolonisatie waarbij de Prinsen steun zochten bij de buurlanden.

Wederopbouw

Natuurlijk gaat deze politieke strijd gevolgen hebben voor het land. De Rode Khmer, en hun Thaise vrienden, vinden dit uiteraard goed. Wel is het duidelijk dat de Rode Khmer te verdeeld en verzwakt zijn om het politiek gebeuren echt te beïnvloeden. Het veroveren van een belangrijke stad behoort in de huidige situatie niet tot de mogelijkheden. De Rode Khmer ondergaan integendeel de politieke gebeurtenissen en pogen met hun beperkte middelen er het beste van te maken. In wezen voeren zij een geïsoleerd achterhoedegevecht en zijn ze als politieke beweging van het verleden in hun huidige vorm ten dode opgeschreven. Gezien de zwakte van de politieke klasse en de administratie zullen in de nabije toekomst de lokale Chinese zakenlui een centrale rol gaan spelen in het besturen van Cambodja. Terwijl in landen als Taiwan, Hong Kong, Singapore en Maleisië, die op succesvolle wijze ontwikkelden, deze Chinese ondernemingszin getemperd wordt door een goed geoliede staatsmachine zal dit zeker niet het geval zijn in Cambodja. Zo is men in kringen van de Wereldbank zeer kritisch over het economisch beleid in het land. "Dit land is in het verkopen van haar patrimonium zo ver gegaan dat het niet meer over de instrumenten beschikt om een degelijk economisch beleid te voeren" zegt een nu gewezen man van de Wereldbank die Cambodja tot zijn bevoegdheid had. Dit dreigend gebrek aan controle vanwege het staatsapparaat zou kunnen leiden tot een chaotische economische ontwikkeling. Een slechte versie van het Thaise model. Zo dient men zich vragen te stellen bij de cohesie van de op dit ogenblik twee voornaamste politieke partijen. Gaat een CVP die niet meer diktatoriaal regeert intact blijven of integendeel opsplitsen? Verhalen over grootschalige corruptie, autoritarisme, verkwanseling van 's lands natuurlijke rijkdommen en sociale tegenstellingen zullen in de toekomst heel waarschijnlijk uit Cambodja blijven komen. Ook lijkt Thailand zinnens van Cambodja een zuiver wingewest te maken. Het zal de wederopbouw, die hoe dan ook zal komen, niet gemakkelijk maken.

Willy Van Damme

Tussen woord en daad

In 1988 publiceerde de E.E.G.-Kommissie het door een groep ekonomen opgesteld "Cecchine rapport". De inhoud van dit rapport werd in Frankrijk gepubliceerd onder de titel "De uitdaging: nieuwe economische gegevens voor Europa zonder grenzen".

Kommissievoorzitter Jacques Delors schreef er een lovend voorwoord voor. Een van de hoofdthema's was de toekomstige eenheidsmarkt die op 1 januari 1993 moest ingaan. Dit Europees project zou volgens de opstellers van het rapport en Jacques Delors instaan voor de oprichting van 5 miljoen werkplaatsen in de E.E.G.-lidstaten. We zijn nu in 1993 en de werkloosheid neemt steeds toe. Frankrijk, Groot-Brittannië, Spanje en Italië hebben reeds de streep van de 3 miljoen werklozen overschreden en in het totaal van de lidstaten samen hebben we de achttien miljoen bereikt. En het einde van de tunnel is niet in 't zicht. Maar... het zijn dezelfde ekonomen en politiekers die ons met het Verdrag van Maastricht de hemel op aarde beloven... (ads)

Eerlijkheidshalve

Turkije en de Koerden

De Turkse regering is slecht geplaatst om te protesteren tegen de schandalige aanvallen in Duitsland op Turkse burgers gezien zij, in eigen land, de Koerden meedogenloos vervolgt.

Op het door het Turks verzet op 17 maart voorgesteld bestand werd eens te meer niet ingegaan en de gevechten zijn opnieuw in alle hevigheid opgelaid.

Op een perskonferentie te Brussel, georganiseerd door de Commissie Rechtvaardigheid en Vrede, Broederlijk Delen en het Koerdisch Instituut werd een oproep gericht tot de Belgische regering om, tijdens haar voorzitterschap van de E.G., het Koerdisch probleem op de Europese agenda te plaatsen. Tevens werd gevraagd dat Turkije niet tot de EG zou worden toegelaten als dat land de Koerdische entiteit niet erkent, alle internationale verdragen niet naleeft, de Koerden als gesprekspartner weigert en alle Koerdische organisaties niet wettelijk toelaat. Bij de EG wordt eveneens aangedrongen om in de loop van het werkjaar 93-94 een Internationale Conferentie te organiseren over het Koerdisch vraagstuk terwijl bij België wordt aangedrongen de Koerdische nationaliteit van de in ons land verblijvende Koerden te erkennen. (ads)

De Bezette Gebieden: voorgoed afgegrensd?

Sedert kort ziet de Israëlische premier Rabin zich wat betreft de Gazastrook voor een hardnekkig dilemma geplaatst. De voorgeschiedenis is voldoende bekend: Rabin's ideale oplossing voor de bezette Gazastrook is dat deze zou verdrinken in de Middellandse Zee, blijkens een uitspraak van voornoemde uit september 1992. Dit is zijn droom om een punt te zetten achter de verslechterende economische toestand en achteruitgaande veiligheid in Gaza. Vier Israëlische ministers vroegen een paar maand terug de militaire terugtrekking uit de Gazastrook omdat deze een te zware steen werd om door te bijten. De Israëlische publieke opinie verdraagt niet langer de realiteit van de bezette Gazastrook: uit opiniepeilingen blijkt dat liefst 72 % de Gazaproblemen voor de Palestijnen wil laten of voor de Egyptenaren. Nadat in de week van 21 februari jongstleden een Israëlische soldaat door een bewoner van de Gazastrook vermoord werd, is de 'Gaza-realiteit' in alle heftigheid in alle Israëlische huiskamers teruggekeerd en terug bovenaan de politieke agenda terug te vinden.

Rabin, sterk als het erop aan komt de veiligheid binnen Israël te garanderen, vertrouwdde het Comité Buitenlandse Zaken en Defensie van de Knesset toe dat hij zich voor een dilemma geplaatst zag. 'We kunnen verhinderen dat de 150.000 Palestijnen dagelijks Israël binnenkomen. Maar dan zal de economische toestand van de inwoners van de bezette gebieden, waarvoor we verantwoordelijk zijn zienderogen achteruitgaan én zal de Palestijnse terreur tegen de Israëlische soldaten en burgers toenemen'. Met een werkloosheidsgraad van 30 % in combinatie met een scherpe financiële crisis na de Golfoorlog (veel Palestijnen hebben Koeweit moeten verlaten en kunnen nu geen geld meer opsturen naar hun Palestijnse familie in de Gaza) en 6 jaar Intifada, vragen velen zich af of dit niet het ideale klimaat is om de Gaza-zone in een permanent oorlogsgebied om te toveren. De Gaza-arbeiders die dagelijks in Israël werken brengen zo'n 300 miljoen US dollar in de Gaza binnen: zonder dit inkomen ziet de Gaza zich geconfronteerd met een economisch 'débaclé' zonder weerga.

Het hoofd van het Defensie-Comité van de Knesset bracht bij Rabin de idee aan om de Gazastrook over te maken aan een Palestijnse administratieve raad, die reeds eerder door de Israël's in de vredesbesprekingen voorgesteld werd. Ghassan al-Khalib, een ouder lid van de Palestijnse delegatie beantwoordde deze oproep met de volgende opmerking: 'We kunnen geen ideeën bespreken: als er een officiële vraag komt, volgt er een officieel antwoord.'

Voor de Israëlische politici is de terugtrekking uit de Gazastrook discussiestof. Het terugoplaaiende geweld heeft het debat nieuw leven ingeblazen: de minister van gezondheid M. Haïm Ramon en de minister van binnenlandse zaken M. Arye Deri stelden onomwonden dat de Gazastrook geen enkele historische of religieuze betekenis heeft voor Israël, dat het na het vredesverdrag met Egypte alle strategisch belang verloren heeft maar dat het het centrum van terroristische activiteiten blijft, zelfs nu het nog onder Israëlische controle is, kortom dat het

onregeerbaar is geworden door de Intifada.

De Palestijnen oordelen dat de terugtrekking van de Israël's uit de Gaza slechts één deel van een groter probleem is, dat om een globale oplossing snakt. De Palestijnen willen het lot van de Gazastrook niet loskoppelen van dit van Cisjordanië. Zou Israël voor de Gazastrook geen concessies doen om des te onwrikbaarder te zijn voor de Westelijke Jordaanoever? Zij willen niet eerst het economisch fiasco van een ingesloten en overbevolkte mini-staat meemaken zelfs in de veronderstelling dat een recent Palestijns project, na de onafhankelijkheid, voorziet in de installatie van een diepzeehaven in Gazastad en een industriezone die 22.000 werkplaatsen zou moeten opleveren.

Nadat de Israëlische autoriteiten in december 1992 de Gazastrook afsloten voor 11 dagen, reageerde Hanna Ashrawi reeds dat 'collectieve straffen alleen maar het geweld zullen doen toenemen'. Nu lijken haar voorspellingen uit te komen: opnieuw sluiten de Israëlische autoriteiten de Bezette Gebieden af als collectieve straf voor het groeiend geweld bij aanvallen tegen Israël's met als enig resultaat een spiraal van toenemend geweld. Ghassan al-Khalib, toponderhandelaar voor de Palestijnen heeft voldoende verklaringen voor het toenemend geweld in de Gaza: het Israëlische leger heeft een groot aantal Palestijnse kinderen gedood en vele huizen vernietigd; daarenboven is het vredesproces op een dood punt aangekomen én heeft de economische situatie in de Gaza een dieptepunt bereikt.

De Israëlische minister van buitenlandse zaken Shimon Peres zegt onomwonden dat de Gazastrook extreem arm is en overbevolkt met een gebrek aan drinkbaar water en zonder enige reserve aan land. Hij omschrijft het dilemma van premier Rabin als volgt: 'Als wij niet in de minimum noden van de Palestijnen kunnen voorzien, dan is het voor ons onlogisch geworden controle erover te houden. Anderzijds als wij ons terugtrekken, zal de toestand chaotisch

worden en zullen we moeten terugkeren.'

Op een bijeenkomst van de wekelijkse kabinetsraad begin mei jongstleden stelde de Israëlische minister van financiën Avraham Shohat dat op lange termijn aan 50.000 Palestijnse arbeiders de toelating zal gegeven worden in Israël binnen te komen. Ze zullen aan volgende eisen moeten voldoen: gehuwd zijn met kinderen, ouder dan 25 jaar en een veiligheidstest ondergaan hebben.

In de bezette Westelijke Jordaanoever heeft de UNWRA (de hulporganisatie van de Verenigde Naties) voedselrantsoeneringen ingesteld om de armoede als gevolg van de afgrenzing het hoofd te bieden.

De Israëlische agressie kent de voorbije maanden haar weerga niet: alleen in maart al werden 28 Palestijnen gedood in de Gaza en de Westelijke Jordaanoever. Volgens de UNWRA werden 653 gewonden behandeld in klinieken, waaronder 121 jonger dan 16 jaar. Zowat 1142 Palestijnen werden in maart gewond. In dezelfde periode vielen lange Israëlische zijde 15 soldaten, burgers en settlers.

Voor de maand april rapporteert het 'Gaza Center for rights and law' dat in de Gazastrook 12 Palestijnen door Israëlische veiligheidstroepen gedood werden. Verwondingen ten gevolge van gewerschoten met behandeling in de kliniek werden in 608 gevallen genoteerd. 200 gewonden waren jonger dan 16 jaar. 61 personen werden behandeld voor verwondingen ten gevolge van rubberkogels of in plastic verpakte metalen marbels. 662 gevallen hadden te maken met slagen en 65 personen werden behandeld voor het inademen van traangas. Er werd een toename genoteerd van het inzetten van sluipschutters wat het argument dat het leven van de Israëlische soldaten in gevaar is en daarom vuurwapens mogen gebruikt worden sterk ontkracht. De slachtoffers werden gedood vanop grote afstand bij het uitvoeren van dagdagelijkse taken of het deelnemen aan manifestaties.

Uit een mondelinge verklaring van Amnesty International op 2 februari 1993 aan de Mensenrechtencommissie van de

CN, kunnen we opmaken dat het aantal doden en gewonden in de Bezette Gebieden in 1992 alleen maar toegenomen is. Al dringt er bij de Israëlische regering op aan dat de officiële richtlijnen voor het gebruik van vuurwapens herzien worden, dat de schendingen van de mensenrechten ernstig onderzocht worden en dat de verantwoordelijkheden

voor de schendingen berecht worden. De stappen die tot dusver ondernomen werden, kunnen de vrees niet wegnemen dat de Israëlische regering zich niet bekommert om de Palestijnen die door haar strijdkrachten zijn neergeschoten.

Claudia Huyghe

Bronnen:

Weekly reports/ The Jerusalem Media and Communication Centre, Jerusalem
Escalation of collective punishment in the Gaza strip: monthly human rights report, april 1993, 2 May 1993 / Gaza Center for Rights and Law.

Israël and the occupied territories: oral statement to the United Nations Commission on Human Rights on the Israeli Occupied Territories, 2 February 1993.

Allen schuldig

Getuigenis van Zuster Paule-Thérèse, secretaris van de Commissie Rechtvaardigheid en Vrede in Jeruzalem (Le monde diplomatique)

Ramallah, 4 april 1993

Bij het begin van de vredesonderhandelingen tussen Israël's en Arabieren, schreef ik uit Ramallah op 3 november 1991 om te zeggen dat de Conferentie te Madrid hier aangevoeld werd als een regenboog die een nieuwe ochtend kon aanbrengen maar dat als die hoop tot een impasse zou leiden dat daaruit hopeloos geweld zou ontstaan uit zoveel leed en frustratie.

Sedertdien zijn zoveel kinderen, jongeren, mannen en vrouwen, onschuldigen gevallen langs beide zijden, allen slachtoffers van een geblokkeerde politiek. Zoveel gevangenen, gedeporteerden, gehandicapten ondanks de onderhandelingen. Het ziet er naar uit dat wij beetje bij beetje naar een algemene explosie evolueren. Op het terrein werd geen vooruitgang genoteerd. Meer zelfs, de confiscatie van gronden, de aanleg van wegen die de vergrote Israëlische nederzettingen verbinden en de Bezette Gebieden versnipperen, de vernieling van de huizen van verdachten met tanks, de massa-uitdrijvingen gevolgd door aanslagen en collectieve represailles reduceren de vredesvooruitzichten tot vrijwel nihil. En toch, wat een hoop en verwachtingen zijn in die onderhandelingen gesteld!

De laatste aanslagen hebben een collectieve strafuitgelokt: de afgrenzing van de Bezette Gebieden, compleet geïsoleerd van Jeruzalem, en de Gaza van de Westelijke Jordaanoever, de ontzegging van arbeid aan 120.000 arbeiders, tewerkgesteld in Israël, die in het levensonderhoud voorzien van een half miljoen mensen. Hieraan moeten de gedwongen werklozen worden toegevoegd, in volle economische recessie, alle arbeiders van de Arabische sector in Jeruzalem, die in de Bezette Gebieden wonen. Het gaat om handelaars, werknemers uit hotels, klinieken, dokters,

studenten... zij wonen op 5, 10 of 50 kilometer van Jeruzalem af maar kunnen er niet gaan werken. Ze kunnen er hun dokter niet opzoeken of hun zieke ouders, of deelnemen aan de religieuze feestelijkheden van de Heilige Week.

En wat te zeggen van Gaza, hermetisch afgesloten en waar 850.000 inwoners op elkaar gepakt zitten, waarvan een groot aantal leven in vluchtelingenkampen, onderworpen aan uitgaansverboden, huiszoekingen, achtervolgingen en allerlei soorten geweldplegingen. Er heerst een waar terreurregime in dit ghetto van 8 kilometer breedte op 45 kilometer lengte, met de hoogste bevolkingsdensiteit ter wereld, dit brengt automatisch afrekeningen met zich mee: niemand weet wie wie doodt en voor wiens rekening. De uitvallen van leger, politie en de Joodse kolonisten zijn dagelijkse kost. De twee volken zijn letterlijk bezig zich fysisch te vernielen maar bovenal moreel. Hoe kan men vrede verhoppen en een vreedzame coëxistentie na zo'n desaster en in zo'n klimaat van onrechtvaardigheid.

Op weg naar Jeruzalem, om te werken, op de dagen dat de wegen afgesloten zijn door het leger dat alle voertuigen controleert, kan men getulge zijn van explosieve situaties die ieder ogenblik uit de hand kunnen lopen. De voertuigen met gele nummerplaat, ingeschreven in Jeruzalem moeten in de file staan in vier rijstroken en kilometerslang om de soldaten toe te laten de papieren te controleren van iedere passagier en ieder voertuig want de Israëlische kolonies zijn rond de Palestijnse agglomeraties verspreid en de kolonisten rijden op dezelfde wegen om te gaan werken in Jeruzalem.

Het leger is aanwezig, patrouillerend onder deze massa voertuigen waar om het even welk geënerveerd individu ongeduldig kan worden. De collectieve taxi's of bussen ingeschreven in de Bezette Gebieden laten hun passagiers op het einde van de wachtrij, die men te voet tot aan de wegversperring moet afleggen (die soms kilometers lang kan zijn). Daar zie je, zieken, moeilijk stappend die op doktersbezoek gaan en

die proberen over te steken, ouderen die hun winkel willen openen (jongeren wagen zich hier al lang niet meer aan), kleine kinderen die ingeschreven zijn in scholen in Jeruzalem of de directe omgeving. Iedereen herneemt de file van honderden geblokkeerde auto's in de controle en tracht zich een plaatsje te bemachtigen in de bussen, ingeschreven in Israël. Gisteren, na kilometers te hebben afgelegd, waren we blij ons in de bus te kunnen hijsen. Deze werd een 100-tal meter verderop gestopt: verstopte soldaten die ons hadden zien instappen, hebben onze identiteitskaarten opnieuw geverifieerd.

Je moet de gebroken blik van een man gekruist hebben wiens identiteitskaart, die voor hem kostbaar en van onschatbare waarde is, door een soldaat gescheurd werd alvorens hem die terug te geven om te begrijpen dat die opgestapelde woede, die men zelf ondervindt bij al die vernederingen, zal ontploffen in het gezicht van zij die deze uitgelokt hebben.

In zo'n situatie kan alles ernstig uit de hand lopen. Uiteindelijk zijn we allen uit de bus moeten stappen; van zes mannen werden de papieren geconfisciseerd: allen verbleven ze in de Bezette Gebieden samen met de chauffeur, die ervan verdacht werd mensen te hebben laten instappen die slechts 2 kilometer verderop woonden maar die niet in het bezit waren van een kaart van de goede kleur. Ik bevond mij onder bejaarde handelaars, schoolkinderen, zieken met de radio onder de arm, opnieuw op weg, op zoek naar een andere bus, aan wie hetzelfde lot zou kunnen beschoren zijn. Vertrokken om 6 uur 's morgens zijn we om 9 uur in Jeruzalem, dat op 15 kilometer verwijderd lag, aangekomen, zeer gelukkig om er te kunnen werken terwijl zoveel burens hun broodwinning verloren hebben en opgesloten blijven in de omgeving van hun stad.

Deze onduidelijke toestand moest een kalme viering van het Joodse Pasen toelaten, de bevrijding van een slavenvolk markerend. Van welke slaven- en geweldruïnes moeten wij niet allen bevrijd worden?

De politieke zelfmoordactie van de Nederlandse bourgeoisie

Op 8 mei j.l. demonstreerden ruim 20.000 jongeren in Den Haag, als sluitstuk van een actie tegen de rigoureuze bezuinigingsplannen die de regering in april j.l. heeft aangenomen. De acties van de jongeren waren tot dan toe rustig verlopen. De demonstratie in Den Haag werd een complete veldslag en heel televisiekijkend Nederland werd verrast door gebeurtenissen die tot nu toe door de Nederlandse media breed werden uitgemeten als kenmerkend voor Amerikaanse bananenrepublieken en de rest van de Derde Wereld. 60 demonstranten werden gewond door hondsbeten, het waterkanon en de charges van de oproerpolitie te paard, en meer dan vijftig jongelui werden gearresteerd zonder dat er iets was dat het geweld rechtvaardigde. Want de leiding van de actie waren geen wilde kemphanen doch, deze was samengesteld uit de huidige studentenorganisaties, die o.a. een beroep deden op de universiteitsbesturen om hen te helpen en de jongerenorganisaties van de Christelijke Vakbeweging. Het buitensporig geweld tegen de jongeren heeft ook belangrijke kringen in Nederland verrast en er loopt een onderzoek naar de reden daarvoor, een onderzoek dat als zovele ook in Nederland wel zal verzanden in de tijd. Opvallend is daarbij de straf die de Haagse rechtbank eiste tegen drie gearresteerde jongeren. Drie maanden gevangenisstraf. Dit, terwijl het onderzoek naar de noodzaak van het politieoptreden nog onbekend is. De jongeren in Nederland moet worden ingepeperd dat ze maar één keus hebben: de regeringsbesluiten slikken of anders de honden en de waterkanonnen. En de jeugd krijgt heel wat te slikken als de regeringsvoorstellen doorgaan. In de praktijk betekent dat, dat alleen nog kinderen van rijken kunnen studeren of dat kinderen dat nog kunnen via een banklening op de studiefinanciering, waarop zeshonderd-miljoen gulden bezuinigd gaat worden, nadat deze reeds in 1986 was besnoeid. Werkloze jongeren van 18 tot 21 jaar, die tot nu toe recht hadden op een bijstandsuitkering, krijgen dan niets meer. Voor alleenstaande werkloze jongeren tot 25 jaar wordt de uitkering verlaagd van 1.232 gulden tot 925 gulden per maand. Ter vergelijking: in Amsterdam worden woningen gebouwd in de z.g. "sociale sector" met een kale huurprijs van 800 tot 1.200 gulden per maand, terwijl aan de andere kant het bestand van oudere woningen met lagere huren binnen het kader van de "stadsvernieuwing" - de dure politieke reclamejongens deinzen voor niets terug - een "face-lift" heeft gekregen, waarna

de huur tot 80 procent van de nieuwbouwhuren mag en wordt opgetrokken. Aansluitend op deze ontwikkelingen heeft een woningcorporatie in Rotterdam het cynische idee geopperd om dakloze Nederlanders, - in Rotterdam op 3.000, in Amsterdam op 5.000 en in heel het land op twintig- tot dertigduizend geschat -, waaronder een groot deel jongeren, te voorzien van een kartonnen doos, zodat ze niet nat worden als ze ergens, in de openlucht, de nacht moeten doorbrengen. Kort voor de demonstratie op 8 mei in Den Haag verspreidden leerlingen van een Haagse school voor beroeps- onderwijs een oproep om aan de demonstratie deel te nemen. Op een bepaald moment werden ze vergezeld door een groep van de M.E., zoals de Nederlandse oproerpolitie heet, die groter was dan het groepje jongeren. "Ze zijn met meer dan wij", verklaarde triest een van de leerlingen aan de verslaggever van het N.R.C.-Handelsblad, "maar zij worden er dan ook voor betaald om de toekomst van Nederland in elkaar te trappen".

De actie van de ambtenaren

In de lijn van dezelfde politiek liggen de salarissen van de gemeente- en rijksambtenaren. De regering wil in eerste instantie alle lonen en uitkeringen van een reeks gevangenisstraf. Dit, terwijl het onderzoek naar de noodzaak van het politieoptreden nog onbekend is. De jongeren in Nederland moet worden ingepeperd dat ze maar één keus hebben: de regeringsbesluiten slikken of anders de honden en de waterkanonnen. En de jeugd krijgt heel wat te slikken als de regeringsvoorstellen doorgaan. In de praktijk betekent dat, dat alleen nog kinderen van rijken kunnen studeren of dat kinderen dat nog kunnen via een banklening op de studiefinanciering, waarop zeshonderd-miljoen gulden bezuinigd gaat worden, nadat deze reeds in 1986 was besnoeid. Werkloze jongeren van 18 tot 21 jaar, die tot nu toe recht hadden op een bijstandsuitkering, krijgen dan niets meer. Voor alleenstaande werkloze jongeren tot 25 jaar wordt de uitkering verlaagd van 1.232 gulden tot 925 gulden per maand. Ter vergelijking: in Amsterdam worden woningen gebouwd in de z.g. "sociale sector" met een kale huurprijs van 800 tot 1.200 gulden per maand, terwijl aan de andere kant het bestand van oudere woningen met lagere huren binnen het kader van de "stadsvernieuwing" - de dure politieke reclamejongens deinzen voor niets terug - een "face-lift" heeft gekregen, waarna

opgenomen met het zonderlinge motief dat die het "algemeen" belang ten goede komen. Zo heeft men in de jaren '80 de B.T.W. op energieverbruik van het minimumtarief van 4 % opgevoerd tot het maximum van ruim 18 %. De verhoging van de onroerendgoedbelasting - een belasting die iedere huurder of eigenaar van een huis betaalt - is dit jaar in Amsterdam met 33 % gestegen en in sommige gemeenten nog veel meer. De gemeentelijke sociale dienst van Rotterdam heeft eens berekend dat door deze goochelarij met cijfers de uitkeringsgerechtigden meer dan 10 procent van hun koopkracht kwijt zijn.

De bevrozing van lonen en uitkeringen betekent in werkelijkheid een loonsverlaging van 4 tot 5 %. De bonden voor overheids personeel hebben er terecht op gewezen dat de eis van 2,5 % loonsverhoging in de nieuwe C.A.O., een bescheiden eis is. En alhoewel er hierin daar scheuren in het harde overheidsbeleid beginnen op te treden, zijn er van de zijde van de regering geen voorstellen gedaan die wezenlijk de sociale afbraak voorkomen en terecht voor de vakbeweging onbespreekbaar zijn. - Sindsdien is Nederland in de ban van stakende ambtenaren, zowel bij Rijk als Gemeente. Tot nu toe verloopt de stakingsactie met een opmerkelijke eensgezindheid en discipline en met het bewustzijn dat de politiek van de regering een eerste poging is om het totale levensniveau van de werkers naar een lager peil te drukken. Want de vice-premier en minister van financiën, de oud-voorzitter van de Federatie Nederlandse Vakbeweging (F.N.V.), Wim Kok, heeft al aangekondigd dat in juli de totale arbeidsvoorwaarden zullen worden bekeken.

Regeren op drijfzand

De acties van de ambtenaren en van de jongeren hebben nu reeds belangrijke politieke vragen opgeworpen. De belangrijkste daarvan zijn: wie bepaalt er nog politiek beleid in Nederland en wat is de rol van de sociaal- democratie? In het mei-nummer van het weekblad Vrij Nederland wordt gewezen naar de machtige lobbygroep van hoge ambtenaren die al jaren bezig is de media van (rechts) voer te voorzien. Het is waarschijnlijk niet toevallig dat op hetzelfde moment dat de regering met haar inkomstenmaatregelen kwam, deze heren opnieuw met een publicatie op de markt kwamen. Het loont nauwelijks de moeite aandacht te besteden aan wat deze heren te zeggen hebben. Dat komt

al jaren op hetzelfde neer: terwille van de concurrentiepositie van de multi-nationals en de bankiers. Na de tweede wereldoorlog heeft de toenmalige belangrijkste sociaaldemocraat, Dr. W. Drees, in een publicatie medegedeeld dat er voor sociaal-democraten twee redenen zijn om aan een regering deel te nemen: ten eerste om de voorzieningen voor de arbeiders beter te maken en ten tweede, als dat economisch niet mogelijk is, aantasting van die voorzieningen zoveel mogelijk te voorkomen. Welnu, noch van het een, noch van het andere is nog sprake. Kok en de zijnen mogen nog de muziek leveren die de sociale afbraak moet begeleiden. Dat de staatssecretaris voor Sociale Zaken geruild is voor een ander, verandert daar niets aan. Bij het bekendmaken van de regeringsmaatregelen heeft hij nog eens verklaard dat de regeringsmaatregelen een keuzemogelijkheid opent voor meer banen voor de jeugd. Ook minister-president Lubbers heeft op het recente congres van de F.N.V. gezegd voor meer werk voor de jeugd te zorgen binnen het kader van een regeling die al een tijd wordt toegepast. De vraag is of de jeugd van Nederland daardoor een toekomst kan worden geboden. In de praktijk zijn die z.g. jeugdbanen niet meer dan tijdelijke baantjes en meestal voor een loon waar nauwelijks of niet van te leven valt. Zelfs Lubbers moet erkennen dat die gedwongen jeugdbanen een bedreiging kunnen vormen voor hen die nog het geluk hebben uit een huidige baan een normaal inkomen te verwerven. De tragedie van zowel Lubbers als Kok is, dat ze nauwelijks of geen invloed kunnen uitoefenen op het scheppen van werkgelegenheid. Al jaren wordt de Nederlandse economie voor het allergrootste gedeelte beheerst door multi-nationale ondernemingen, die, ook al hebben ze hun oorsprong in Nederland, grotere belangen hebben in andere delen van de wereld. Wat er is overgebleven van een soort van nationale industrie is vooral de laatste 20 jaar geofferd op het altaar van de "vrije, open, ondernemingsgewijze markteconomie". Daarbij komt de regressie met de zekerheid dat deze door een rigoureuze daling van de koopkracht nog wordt verdiept; in de eerste plaats voor die bedrijven welke nog afhankelijk zijn van de nationale en van een regionale markt. Meer dan ooit wordt in Nederland, en dat geldt trouwens voor heel Europa, de noodzaak gevoeld van een politiek-economische bezinning. Want dat de vrijheid van het individu, democratie, het recht op werk en inkomen, geparenteerd is aan het kapitalisme, is ideologisch en historisch gezien de grootste politieke zwendel van deze tijd.

Toon Nagtegaal
Amsterdam 10/6/93

Internationaal Congres van de Wereldvrederaad in Basel

De wereldvrederaad hield haar driejaarlijkse wereldbijeenkomst in Basel begin juni. 51 landen, meer dan 250 deelnemers, met een overgrote meerderheid uit de Derde Wereld. Er waren vertegenwoordigers van 10 internationale niet-gouvernementele organisaties en een waarnemersdelegatie van de Chinese Vereniging voor Vrede en Ontwapening.

De toon van de uiteenzettingen was grotendeels eensluidend: "Er is een nieuwe muur opgetrokken, die tussen Noord en Zuid". Vele getuigenissen over armoede, uitbuiting, dominantie vanwege de Verenigde Staten. Anti-imperialisme is de denklijn van al deze vredesbewegingen die telkenmale herhaalden dat er geen vrede is zonder sociale rechtvaardigheid en ecologische duurzaamheid.

Bij de meesten komt de wereldanalyse hier op neer. De wereld kenmerkt zich door een groeiende globalisering, mundialisering, in de verschillende maatschappelijke sectoren. De economie op kop. Daartoe moet er ook een mundialisering komen op cultureel vlak, op politiek vlak. De instrumenten om één en ander te realiseren zijn het beheersen van de massamedia en concreet de Wereldbank, het IMF.

Deze mundialisering wordt militair (o.a. via NATO) ingedekt door de doctrine van 'rapid reaction' ofte snelle interventie ter verdediging van westerse (noordelijke) waarden en belangen. De roep naar humanitaire interventie is daar deel van. Het antwoord dat door de meeste vredesbewegingen wordt geformuleerd steunt op het zelfbeschikkingsrecht. Het recht om zelf de eigen politiek, economie en maatschappijvorm te kiezen.

Er is ook een grote consensus rond solidaire samenwerking maar gekaderd door instellingen die niet de weerslag zijn van de huidige economische en militaire krachtsverhouding zoals de Verenigde Naties dat nu wel zijn.

Er was bijzondere aandacht voor de problematiek van het Midden-Oosten met soms scherpe woordenwisselingen tussen de Arabische en Israëliëse vertegenwoordiging, hoewel iedereen akkoord ging dat elke vredesregeling gebaseerd moet zijn op de VN-resoluties terzake. Actieve solidariteit met Cuba staat voor iedereen bovenaan.

Rond de Joegoslavische crisis was er bij de vredesorganisaties uit de KVSE-landen een consensus rond de grote assen: de oorlog stoppen, geen militaire interventie, steun aan de lokale vredeskrachten door ze als politieke kracht en belanghebbende partij officieel te doen erkennen door onze bewindslui.

Vanuit Vrede vzw willen we concrete stappen zetten om de vredesorganisaties uit de twaalf lidstaten van de EG in een

bijzondere coördinatie bijeen te brengen, om ons aldus beter voor te bereiden op de verschuiving in beslissingsniveau, zeker voor wat buitenlandse politiek en defensie betreft, van het nationale naar het federale Europese.

De wereldvrederaad zal ook de volgende jaren blijven draaien rond de regionale centra in Latijns-Amerika, Afrika, Azië, de Arabische wereld en de KVSE-landen. Het belang dat aan het zuiden wordt gegeven, waardoor meteen ook de duidelijke lijn wordt getoond dat er inderdaad geen wereldvrede kan zijn zolang er onderontwikkeling is, werd concreet gemaakt bij de vernieuwing van de leiding van deze wereldorganisatie: voorzitter wordt nu Albertina Sisulu van het ANC en Sadhan Mukherjee uit Indië wordt de secretaris-generaal.

Kinderen in de oorlog

Uit een ontzettend rapport dat UNICEF heeft gepubliceerd blijkt dat 1,5 miljoen kinderen tijdens de laatste tien jaar stierven bij oorlogshandelingen. Meer dan 4 miljoen kinderen zijn tengevolge van oorlogsfeiten gehandikapt.

Ruim 200.000 kinderen tussen 12 en 15 jaar namen met wapens deel aan militaire conflicten. De VN-organisatie wijst er bovendien op dat de militaire uitgaven op dit ogenblik in de wereld 2 miljard dollar per minuut bedragen en dat de 46 minst ontwikkelde landen meer uitgeven voor defensie dan voor onderwijs en gezondheid samen... Hoe lang nog? (ads)

Handel in mensenorganen

Onderstaand bericht hoorden we per toeval éénmaal in een radiojournaal maar TV en pers zweeg hierover als vermoord.

Uit deze informatie blijkt dat Zwitserse hospitalen voorstellen ontvingen vanwege een organisatie uit Polen voor de aankoop van menselijke organen.

Deze Poolse organisatie biedt namelijk nieren, longen en gedeelten van levers aan er aan toevoegend dat de "schenkers" over hun volledig geestelijk vermogen beschikken. In welke wereld leven we als dergelijk praktijken straffeloos kunnen worden uitgevoerd? (ads)

Wereldgezondheidsorganisatie tegen kernwapens

De Wereldgezondheidsorganisatie (W.H.O.) van de Verenigde Naties vraagt aan het Internationaal Gerechtshof in De Haag de kernwapens - als een inbreuk tegen het internationaal recht - buiten de wet te stellen.

De W.H.O. wijst hierbij op de zware gevolgen van het gebruik van kernwapens voor gezondheid en milieu. De kernmogendheden: Frankrijk, de V.S., Groot-Brittannië en Rusland poogden zich hiertegen te vazetten met als argument dat het W.H.O. niet het forum is om problemen van ontwapening voorop te stellen.

De permanente leden van de Veiligheidsraad hebben echter in de andere V.N.-organisaties geen vetorecht. Het W.H.O. diende haar verzoek bij het Gerechtshof in na een Algemene Vergadering waar haar standpunt aanvaard werd met 74 stemmen voor, 40 tegen en 6 onthoudingen. Deze resolutie kwam tot stand op voorstel van de Internationale van Medici voor preventie van de kernoorlog, de Internationale van Juristen tegen kernwapens en het Internationaal Vredesbureau met zetel in Genève. (ads)

Belgisch maandloon = 90 Vietnamese stiksters

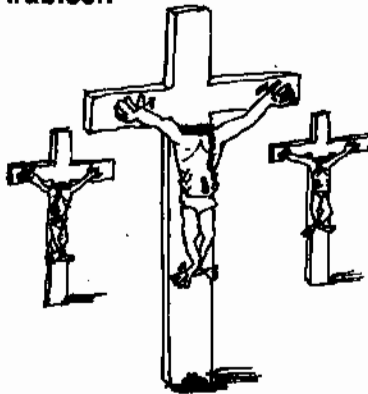
In het jaarrapport van de Belgische Kledings Federatie schrijft voorzitter Heruan Santos dat de loonkosten in België "kost wat kost" omlaag moeten. De kledingnijverheid die sinds geruime tijd haar werk in grote mate laat uitvoeren in Azië, Noord-Afrika en Oost-Europa maakt hiervan nu gebruik om de Belgische regering te chanteren. Santos voegde aan zijn stellingname toe dat een konfektie werknemer in België minstens 79.000 fr. kost, terwijl zij voor die prijs in Marokko 14 arbeiders kunnen inhuren, in China 48, in Rusland 90 en in Vietnam zelfs 92. Maar voor dit soort uitbuiting schijnen ze zich zelfs niet te schamen. (ads)

Mensenrechten in Turkije

De voorzitter van de Turkse Arbeidspartij, Dogu Perincek, moet opnieuw voor de rechtbank verschijnen. Op 15 januari werd hij reeds veroordeeld door het Veiligheidshof van de provincie Ankara tot twee jaar gevangenisstraf. Reden: gedurende de kiescampagne voor het Parlement tijdens een T.V.-uitzending te hebben verklaard dat het dringendste probleem in Turkije waarvoor een oplossing dient te worden gezocht het Koerdisch probleem is. Dogu Perincek

zal dus de gevangenis ingaan. Een gevangenis die hij nog niet zolang geleden verlaten heeft gezien hij reeds opgesloten werd na de militaire coup in 1980. Amnesty International heeft een akkie opgezet tegen de zoveelste miskenning van de mensenrechten in Turkije. De Raad van Europa en de EEG die zo graag over mensenrechten spreken maken zich over het geval Perincek echter geen zorgen. (ads)

Mensenrechten op zijn Saudi Arabisch

Het was eveneens onder het motto van de "mensenrechten" en de "demokratie" dat de anti-Iraakse coalitie onder leiding van de V.S. zijn Golfoorlog voerde. Het was en is nochtans algemeen bekend dat de Arabische bondgenoten, in bijzonder Saudi-Arabië, alles behalve een voorbeeld zijn op dit vlak.

Eind april werden drie personen, beschuldigd van verkrachting en moord, gewoon het hoofd afgehouden en ... gekruisigd tentoongesteld. Sinds begin van dit jaar werden reeds 49 personen, o.w. 29 drugtrafikanten, het hoofd afgekap.

En... noch de V.S. noch enig westers land reageerde op deze barbaarse praktijken. Op 4 mei werd in Saudi Arabië een religieuze groepering voor de eerbiediging van de mensenrechten opgericht onder de naam "Liberty" en onder de leiding van de hoogleraar Mohammad Ibn Abdulfal. Kort daarop werden reeds honderden aanhangers van deze groep aangehouden. De zes medeoprichters, o.w. Prof. Masaari, werden uit hun functies ontslagen en al hun boeken en brieven in beslag genomen. Cheikh Star Al Havaali en Cheikh Salmane Al Awda werden voor ondervraging opgepakt. De uitgeverij van de eerste werd gesloten en de bankrekening van de tweede geblokkeerd.

En ondertussen zwijgende V.S. en West-Europa, de grote verdedigers van de mensenrechten als vermoord. De levering van wapens e.a. winstgevende handelspraktijken mogen niet in gevaar gebracht worden... (ads)

Rijk zijn in Groot-Brittannië

Het is bekend dat de Britse Koninklijke Familie een van de rijkste ter wereld is. De Britse krant "Sunday Express", die de cijfers kreeg van het Brits Ministerie van Landbouw heeft bekend gemaakt dat de koninklijke familie miljoenen franken binnenrijft uit het Fonds voor Landbouwers van de Europese Gemeenschap. Prins Charles krijgt 40.000 pond (2 miljoen frank) aan subsidies voor zijn Highgrave boerderij in Gloucestershire en de Koningin 250.000 pond (12,5 miljoen frank) voor haar uit 1.460 hectaren bestaand landgoed Sandringham in Oostelijk Engeland.

Prins Charles noemde ooit dit onderdeel van het gemeenschappelijk landbouwbeleid schandalig.

Zo worden de rijken rijker en betalen de gewone Europeanen, zoals jij en ik, in het kader van Europa een bijdrage aan een van de rijkste families ter wereld. En... dit is zeker niet het enige geval. (ads)

Arm zijn in Groot-Brittannië

De Britse krant "The Observer" maakte een rapport bekend van de actiegroep tegen armoede "Low Pay Unit" waaruit blijkt dat een op de vier Europese armen Brit is.

Vijftig miljoen Europeanen zijn in dit geval; twaalf miljoen van hen zijn Britten. Alleen in Portugal leven, verhoudingsgewijze meer mensen in armoede dan in Groot-Brittannië.

Arm zijn volgens Europese normen betekent een inkomen hebben dat de helft bedraagt van het Europees gemiddelde van 7.500 fr. per week.

Volgens de actiegroep "Low Pay Unit" zijn een derde van de werkende kinderen in Groot-Brittannië jonger dan 16 jaar. Ons land - zegt de organisatie - heeft geen wetten over minimumloon of maximum uren werken en heeft de slechtste regeling van Europa inzake zwangerschap, verlof, pensioenen en kinderopvang.

En... dit alles dank zij de politiek van Margret Thatcher, een politiek die in ons land door de VLD als een model wordt geprezen. (ads)

Moed hebben: is het zoeken naar de waarheid en deze te verkondigen. Het is weigeren de wet van de triomferende leugen - die voorbij gaat - te ondergaan en mee te huilen met imbeciele en haatdragende fanatici.

Jean Jaures

Enkele krachtlijnen in de voormalige Sovjetunie

In juli 1992 verscheen in het economisch tijdschrift Trends een interview met een Vlaams zakenman in cosmetica die net een filiaal in Tallin, hoofdstad van Estland, had geopend. Zijn klanten in dit verarmde land waren hoofdzakelijk, voor 90 %, prostitueés. Die konden zich een inkomen verwerven dank zij de Scandinavische toeristen en de nieuwe rijken. Hij blijkt trouwens een van de weinige buitenlandse investeerders te zijn. Maar welke soort economische ontwikkeling betekent dat?

Reeds (of nog?) in 1987 heb ik me het afschuwelijk antisemitische 'Protocol van de Wijzen van Sion' gewoon in een winkel kunnen aanschaffen in het Poolse Sjestokova! Om maar even te zeggen dat de oude ideeën nog niet dood waren, ook niet onder het socialisme.

Het jaar 1991 bracht de Sovjetunie in augustus een fictieve staatsgreep (die van die acht stuntels, die zich niet op het socialisme beriepen en ook niet de steun van de arbeiders of van de bevolking zochten) en een echte staatsgreep van Jeltsin in nauwe samenwerking met het Witte Huis. Met de huidige stand van zaken zouden we eigenlijk kunnen zeggen dat de acht te vroeg gelijk hadden... maar in elk geval waren ze niet tegen de hervormingen die perestrojka en glasnost hadden gebracht.

Economie

Economisch is de ravage compleet in alle voormalige socialistische landen waar het kapitalisme weer wordt ingevoerd.

In de ex-Sovjetunie zijn de boeren tegen de privatiseringen. Maar de leveringen zijn geblokkeerd en de distributie is in handen van de maffia. In Centraal-Azië en in de (te talrijke) regio's in oorlog worden er drugs verplaat. De industrie werkt niet omdat er geen leveringen meer zijn of geen financiële contacten meer tussen de verschillende republieken. De productiecijfers zijn in vrije val: min 40 % voor het jaar 1992.

Ik wil nogmaals wijzen op de bijzonder belangrijke rol van de maffia. De nieuwe burgerij heeft zich nog maar pas geïnstalleerd, rijkelijk gevet door de openbare goederen die ze zich heeft toegeëigend. Bij de bevolking dwingt ze generlei respectabiliteit af. Het is die maffia die het werkelijke bankwezen in handen heeft, mensen in 'bescherming' neemt. Ze orchestreert ook de georganiseerde misdaad (autodiefstal, vrouwenhandel en prostitutie). Deze spreidt zich trouwens uit over gans Oost-Europa en reikt tot in België. Er is de drughandel (heroïne uit Centraal-Azië) die naar het westen wordt overgebracht. Er is een herverdeling van de invloedssferen en werkterreinen met de bestaande maffia's, een proces dat met bloedige conflicten gepaard gaat.

Fascistische bladen

Men kan zich de vraag stellen of sommigen in de ex-Sovjetunie uit de geschiedenis dan niets geleerd hebben. In Moskou treft men kranten aan als de "Rousski porjadok" ("De Russische Orde") waarvan het embleem (zie hierboven) verdomd goed op het hakenkruis lijkt. Het blad pleit voor de nationale revolutie, de zuiverheid van het bloed (anderen spreken van het ras) enz., enz. Er is ook "Pamiat" die o.m. uittreksels publiceert uit het vals dokument van de Hitler propaganda "Het protocol van de Wijzen van Sion". De uitgeverij van de vereniging van de pan-Russische vrienden van het woord en de cultuur (Kouzbas, Siberië) publiceerde een brochure op 50.000 exemplaren onder de titel "De strijd van Ilya Mourometz tegen het jodendom" met antisemitische teksten zoals deze die voor de eerste wereldoorlog verschenen. Allen hebben het over de groot-Russische natie, het Russisch patriottische en de pan-Slavische gebondenheid. Waakzaamheid is hier zeker meer dan ooit geboden.

Deze nieuwe burgerij die de economie in handen aan het nemen is werd reeds met de vinger gewezen in 1951, nog onder Stalin, in een rapport voor het negentiende congres. In de jaren zestig heeft ze zich sterker kunnen ontwikkelen door de parallelle economie, de zwarte markt, de steekpenningen. Het land kwam erdoor in een vicieuze cirkel, een neergaande spiraal. Andropov heeft deze groep willen aanpakken vanuit een socialistisch standpunt. Maar in tegenstelling tot Gorbatsjov werd hij niet door het Westen gesteund, met reden...

Sociaal

De sociale toestand is afgrijselijk. Het officieel levensminimum is in Rusland uitermate laag en is slechts voldoende om zich met de nodige koolhydraten te voeden, niet eens de nodige proteïnen. Daartegenover staat een inflatie van 4.500 % in 1992 die de prijzen steeds sneller doet stijgen. Dit miserabele levensminimum betekende einde maart ongeveer 7.500 roebel terwijl een gemiddeld pensioen (onlangs nog verhoogd) slechts 3.800 roebel bedraagt, de helft dus. Slechts 1 % van de salarissen overstijgt de 10.000 roebel of drieduizend BF.

De huurprijzen voor een appartement in het centrum van Moskou zijn duurder dan in Parijs: 80.000 BF is een minimum. De prijzen worden de hoogte ingegaagd door de enorme vraag vanwege de buitenlandse firma's. De bewoners worden als het ware het centrum uitgejaagd; in twee jaar tijd heeft de helft van de bevolking het stadscentrum verlaten. Ik hoef geen tekeningetje meer te maken als ik zeg dat in de zoektocht om te overleven de kleine criminaliteit er welig tiert, net zoals de prostitutie (ook van kinderen). Kortom de wanhoop heerst.

Een goedkope nachtclub heeft toegangsprijzen van 25 US dollar. Cultuur is onbetaalbaar geworden, de jacht op voedsel is de hoofdbezigheid. Tijdens de winter 91-92 werden de dieren van de zoo in Rostov aan de Donau opgegeten. Fundamenteel gezien moeten de mensen primitieve kapitalistische accumulatie ondergaan zonder enig masker. Het is als in de Far West, een beetje een Zuidamerikaans algemeen klimaat ook dat zich installeert: officieel tolerant maar in feite uiterst gewelddadig, en een mensenleven is niet veel meer waard.

Democratie

Er is zeker geen sociale en economische democratie. Maar ook politiek loopt het mank, zoals dat geïllustreerd wordt door het lot dat de linkerzijde wordt toebedeeld.

In Rusland is de kommunistische partij van de Sovjetunie verboden. Haar opvolger is de kommunistische partij van de Russische federatie, die nogal vaag blijft

"In een jaar tijd werden de prijzen van de goederen en de diensten met zesentwintig procent vermenigvuldigd, daar waar de lonen amper verhoogden.

Een ingenieur wint gemiddeld 30.000 roebel per maand wat ongeveer 900 B.fr. uitmaakt. Tengevolge van een zeer hoge inflatie wat, rekening houdende met de samengestelde interesten, 2.230 procent uitmaakt, hebben veel mensen - met woede in het hart - op een brutale wijze de spaarcenten van gans hun leven zien verdwijnen om onder de armoededrempel terecht te komen. De gepensioneerden zijn soms verplicht te bedelen of de vuilbakken uit te zoeken om te overleven".

Ignacio Ramonet
"Le Monde Diplomatique"
juni 1993

over de fundamentele zwakheden die tot de contra-revolutie hebben geleid. De SPA (Socialistische Partij van de Arbeiders) en een minderheid van de KPRA (Kommunistische Partij van de Russische Arbeiders) sluiten zich bij haar aan. De kommunistische partij van Nina Andrejeva, is behoorlijk principieel, en ziet haar publicaties tegen een verkoopverbod opkijken in Moskou, de KPRA en de 'bolsjeviken' willen een terugkeer naar het socialisme. De KPRF (Kommunistische Partij van de Russische federatie) daarentegen volgt een strijd van bondgenootschappen met nationalistisch rechts in het 'afwijzingsfront' om het regime van Jeltsin en het buitenlands kapitaal omver te werpen.

Het feit dat het westen eindelijk bereid is de belofte 1.500 miljard BF te storten, en dat zelfs Japan 45 miljard boven haalt zonder officieel de Koerillen te hebben kunnen recupereren, bewijst dat de angst niet alleen bij de regering Jeltsin zit. Angst voor het avontuur, met name dat het ofwel een sterk nationalistische toer uitgaat, ofwel een terugkeer naar het socialisme.

In de drie Baltische staten (Estland, Letland en Litauen) zijn de "orthodoxe" communisten (pro-sovjet) gewoonweg verboden, zoals dat trouwens ook het geval is in Albanië en Roemenië, in Slovenië, in Servië en Montenegro, als ook in de politiestaat Kroatië. Censuur, repressie en soms zelfs terreur zijn van de partij.

Er is een wereldwijde opgang van nationalisme, regionalisme, tribalisme: het volstaat even te kijken naar Somalië, Sri Lanka, India. Dat ganse bevolkingen hierdoor op sleeptouw worden genomen is zeker erg jammer, maar het is verbonden met de (voorlopige?) afwezigheid van een socialistisch ideaal dat de mensen aanspreekt en kan mobiliseren:

omdat men de uitbouter niet aanvalt, zoekt men de vijand in een 'ander' volk. Het succes van de nazi's in West-Europa en in België bewijst dat. De bevolking en de arbeiders strijden de klassestrijd maar zijn globaal gezien de verliezer. In de ogen van de grote massa's lijken de klassebelangen onverdedigbaar te zijn. De identificatie met het nationalisme geeft een andere illusie van defensie of verrijking.

Dat ligt anders voor de 'nieuwe' burgerij. Ze vecht voor een plaatsje onder de zon tegen de 'buitenlandse' concurrenten. Erg ver moet je dit niet gaan zoeken: de beleidsbepalers in Vlaanderen hebben de openlijke doelstelling om tegen 2002 een Vlaamse staat te realiseren, die op zich lid is van de Europese Gemeenschap. Net zoals andere regio's (Lombardije, Catalonië...) willen ze een klein Singapore spelen dat superproductief en superrendabel is in de schoot van de Gemeenschap. Het gaat om een 'regionalistische rationaliteit' die volledig

De roebel in vrije val...

Een tiental jaren geleden stond de roebel in de ex-Sovjetunie gekwoteerd aan één roebel voor één dollar.

Sinds Jeltsin aan het bewind kwam en er met "vrije markt" geëxperimenteerd wordt, beleeft de roebel een vrije val.

Bijvoorbeeld: 1 juli 1992 moest reeds 125 roebels betaald worden voor één dollar. Op 25 februari 1993 was dit reeds opgelopen tot 595 roebel voor één dollar om op 3 maart jl. 695 roebel voor een dollar te bereiken. Eind mei werd nu bekend gemaakt dat het rekordcijfer werd gehaald van 1.040 roebel voor één dollar. Waar zal dit eindigen?

past in de Maastricht-plannen, en dus aanvaardbaar voor de andere Europese partners.

Oorlogen

De nationalistische explosies hebben in de voormalige Sovjetunie reeds tienduizenden doden gemaakt en hebben ganse landen vernield.

Zo is er de oorlog in Tadzjikistan, die begonnen was als een strijd tussen 'islamieten' en 'kommunisten' om dan in een strijd te veranderen tussen clans, tussen Tadzjiken en Oezbeken. De bashmati (plunderende bandietenbendes uit het begin van de eeuw) zijn terug. De helft van de bevolking is op de vlucht, en ganse regio's liggen braak. Eenzelfde clanoorlog woedt er aan de andere kant van de grens, in Afganistan.

De slachtingen gaan ook door in Oezbekistan waar men de niet-Oezbeken

wil verdrijven, d.w.z. de Russen, Duitsers, Koreanen, Kirgizen... De volksverplaatsingen vormen er een nevenproduct van: de laatste Tataren naar de Krim, die Oekraïens is maar door Rusland wordt geclaimd, en talrijke Duitsers naar het 'westen', hetzij naar Duitsland, hetzij naar het oude Oost-Pruisen nl. de regio van Kaliningrad aan de Baltische Zee, wat dan weer door de burens uit Polen met bezorgdheid wordt bekeken.

De oorlog tussen Armenië en Azerbeïdjan rond de enclave van Opper-Karabach is een ware slachtpartij. Gaat het voor de Armeniërs om overleven of is het agressie? In elk geval stapelen de lijken zich aan beide zijden op.

In Georgië hadden we eerst een nationalistische oprisping, dan een burgeroorlog tussen rivaliserende politieke clans, en dan de oorlogen tegen de autonome regio's: Abchazië met Sochumi aan de Zwarte Zee als hoofdstad krijgt de steun van Rusland (!) en Zuid-Ossetië (hoofdstad Tsjinnvali) gesteund door Russisch Noord-Ossetië (hoofdstad Vladikavkaz).

In de Russische Federatie zelf heeft een hele reeks uiterst-rechtse bewegingen zoals Pamjat (herinnering) en de geuniformeerde uitwassen van het 'afwijzingsfront'.

Er zijn vier autonome republieken die zichzelf als volledig onafhankelijk beschouwen: Basjkirië met als hoofdstad Oefa, Tatarstan hoofdstad Kazan, Jakoetië hoofdstad Jakoetsk en Tsjetjenië hoofdstad Grozni. In deze laatste republiek werden in 1991 de Igoeten bijna uitgemoord. Tsjetsjenië is dan weer de burch van de mafia van het GOS en Oost-Europa. Verder gevaar voor oorlog is zeker niet uit de lucht.

De militaristische tradities van de Kozakken worden opnieuw opgesmukt in Rusland. Duizenden vrijwilligers Russische Kozakken nemen de verdediging op van Transdnjestrië, een openlijke afscheuring van Moldavië, waar rechts domineert en hardop droomt van aansluiting bij het moederland Roemenië. Ook hier elke week een nieuwe reeks slachtoffers van de oorlog.

"Iedereen is er van overtuigd dat de huidige toestand niet kan blijven duren. Intussen worden sommigen steenrijk en moeten de anderen hun best doen om rond te komen.

Het is een land geworden van avonturiers en durvers, maar ook van misdadigers en maffiosi. En in dat rauwe Rusland stellen velen de vraag naar de rol van de enige nog echte stabiele faktor, het leger".

Leo Neuckermans
in "De Standaard", 8/6/93

In Estland, Letland en Litouwen geeft men slechts de nationaliteit aan diegenen die reeds Baltische burgers waren voor 1939 en hun nakomelingen. Zo is in Letland de helft van de bevolking uitgesloten omdat ze Rus is. Oude SS-ers worden gerehabiliteerd zoals de "Broeders van het woud". Tijdens een herdenkingsplechtigheid van "rode zondag" toen honderdduizend Baltische joden werden vermoord, zei de Letse president Gorbunov dat de joden "hun deel van de verantwoordelijkheid voor hun eigen uitroeiing op moesten nemen".

Oekraïne is een vruchtbaar land en kan dank zij haar landbouwproductie spelen op de anti-Russische arrogantie. Het land heeft nog altijd 'zijn' nucleaire wapens die het van de Sovjetunie erfde. Het kustgebied van de Krim is dan ook weer onderwerp van conflict met Rusland. De nationalistische beweging Roech heeft haar ideeën op regeringsniveau kunnen vertalen, en het traditionele antisemitisme wordt botgevierd op de monumenten voor de Galicië Divisie van de SS (de wachters van de kampen van de dood).

Een snelle schets die een zaak duidelijk maakt, de veranderingen in Oost-Europa brengen voor de bevolking alleen maar armoede en oorlog.

Yvan Grosjean
uittreksels van een uiteenzetting
voor de UBDP-Liège

Jean-Marie Chauvier schrijft in een reportage over de Transkarpates (gelegen aan de grens van Polen, Slowakije, Hongarije en Roemenië) in "Le Monde Diplomatique" o.m. het volgende: In het groot hotel van Intourist te Oujgorod (hoofdstad van de regio) komt de lokale high society van trafikanten en affairisten samen om kontrakten af te sluiten. Deze hebben zeker niet de omvang van wat in Moskou afgesloten wordt maar toch zijn in de Transkarpates - zoals de Baltische Staten - als grensstreek gunstig gelegen voor transakties die de plundering van de ex-Sovjetunie mogelijk maken.

Hout, petroleum, meubels, wapens, militair materiaal en zelf helicopters maken deel uit van de zaken die min of meer openlijk worden afgesloten in deze regio.

Deze verlopen volgens het traditioneel scenario dat van toepassing is in de ganse ex-Sovjetunie. De plaatselijke "businessmen" kopen aan staatsprijzen (of stelen) de goederen die in harde valuta aan buitenlandse "tussenpersonen" voor harde deviezen maar aan prijzen buiten concurrentie gebradeerd worden.

J.M. Chauvier
Le Monde Diplomatique - juni '93

■ Ook Westduitse economie ziek

De economie in het Westen van Duitsland is in het eerste kwartaal van dit jaar sterk achteruit gegaan. Het geheel van alle geproduceerde goederen, het Bruto Binnenlands Produkt (BBP) was in die periode 3,2 % kleiner dan in de eerste drie maanden van vorig jaar.

Dit betekent, volgens het Duits bureau voor de statistiek, de sterkste achteruitgang sinds 1975. Het is het vierde opeenvolgende kwartaal dat de Westduitse economie achteruitgaat.

De recessie laat haar sporen na op de arbeidsmarkt.

Er waren in het eerste kwartaal van dit jaar 248.000 mensen minder aan het werk dan vorig jaar.

Het aantal werklozen steeg met 21,5 %.

■ Duitsland: Afdankingen bij de vleet

Maatschappijen	Aantal afdankingen	
Mercedes-Benz (auto-industrie)	27.000	(van nu tot 1994)
De Post (verzendingen)	13.500	(van nu tot 1994)
Siemens (elektronika)	13.000	(1993)
Volkswagen (autonijverheid)	12.500	(1993)
Ruhrkohle (koolmijnen)	10.000	(van nu tot 1994)
Thyssen Stahl (staalbedrijf)	8.000	(van nu tot 1994)
DASA (aërospatiaal)	7.500	(van nu tot 1994)
Veba (chemie - atoomenergie)	7.000	(1993)
Lufthansa (luchttransport)	6.000	(van nu tot 1994)
Man (elektromechaniek)	4.500	(1993)
Krupp (staalnijverheid)	4.000	(1993)
Ford (auto-industrie)	3.000	(1993)
Gründig (elektronika)	3.000	(1993)
Saarstahl (staalnijverheid)	2.000	(1993)

Bron: "Wirtschaftswoche"

Fraude in de EG

EG-Kommissaris Peter Schmidhaber verklaarde voor het Europees Parlement dat, o.m. door de schandalen in Italië, enorme misbruiken met EG-subsidies aan het licht kwamen. Bij de Commissie zijn voor vorig jaar, zo'n 2000 fraudegevallen bekend. Deze lopen op tot 2000 miljoen Ecu (ruim 10 miljard B.fr.).

In werkelijkheid, schrijft "De Standaard", ziet het er naar uit dat de fraude vele keren groter is. De Commissie belooft hardhandige maatregelen te nemen. Het ziet er echter niet naar uit dat een dergelijk optreden veel aarde aan de dijk zal brengen. Het is niet de eerste maal dat de EG-bureaucratie met een hard optreden dreigt. Ondertussen kunnen de burgers van de EG-lidstaten maar verder afdokken om de profiteurs toe te laten hun zakken te vullen. (ads)

EG: 8,4 % minder staalarbeiders

Uit een studie van het EG-bureau, Eurostat, blijkt dat de werkgelegenheid in de Europese staalindustrie vorig jaar met 8,4 % daalde.

Eind 1992 werkten in de EG nog 355.700 mensen voltijds in de staalindustrie tegen 388.500 eind 1991. In eigen land werkten

nog 25.300 mensen in de staalsektor tegen 26.100 eind 1991.

In Duitsland waar ruim tweederde van de staalarbeiders uit de EG zijn tewerkgesteld gingen 15.000 banen verloren.

Arbeidsduur in de EG

De Europese ministers van Sociale Zaken van de lidstaten hebben een "grote" overwinning behaald. Het blijkt dat ze dicht bij een akkoord zijn over een beperking van de arbeidsduur tot 48 uur per week in de hele Gemeenschap.

De instemming van Groot-Brittannië blijkt strikt genomen niet vereist. De Britten krijgen wel een overgangperiode van tien jaar om zich aan te passen.

En wij die dachten dat de 40 u. week, laat staan de 37 of 38 urenweek, reeds lang een verworven recht was van de arbeidersbeweging.

Van hun kant hebben de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie, eveneens te Kopenhagen, besloten om gemeenschappelijk het aantal immigranten te beperken en samen op te treden om ze vlugger uit te wijzen.

De oprichting van een Europeol afdeling, die moet uitgroeien tot een heuse Europese politiemacht, werd eveneens vooropgesteld. (ads)

Bosnië: De kracht van de wapens

Het lijkt er naar dat de internationale gemeenschap zich neerlegt bij de feitelijke toestand, de uitslag op het slagveld, in wat ooit Bosnië-Herzegovina was.

De twee sterkste partijen, de Serviërs en de Kroaten, hebben een akkoord gesloten over een opdeling van het grondgebied, en ze lieten nog een aantal verspreide delen voor de derde groep, de Moslims.

Zoals altijd is het de krachtsverhouding op het terrein die de ware evolutie bepaalt. Wat sommigen al langer aankondigden is uiteindelijk gebeurd: als Joegoslavië opgedeeld wordt kan het niet anders dat de verkleinde afspiegeling van de federatie, met name Bosnië-Herzegovina, ook opgedeeld wordt.

Einde solidariteit

Het intern evenwicht in de federatie Joegoslavië was al langer zoek. De economische crisis zaaide vernieuwde verdeeldheid. In Servië had Milosevic, eind de jaren tachtig, het roer in handen gekregen door een sterk eng nationalistische politiek te volgen. De rijkere republieken Slovenië en Kroatië, wensten niet langer dat er herverdelingsmechanismen functioneerden en wilden dat de geldstroom naar het "zuiden" stopte. Het einde van de solidariteit werd het begin van de oorlog.

Zoals in deze bladzijden al vroeger werd gesteld menen wij dat de Duitse Oostpolitiek de garantie geboden heeft aan de nationalistische krachten in Slovenië en Kroatië dat ze snel als nieuwe republiek zouden worden erkend. Er waren al jaren uitgebreide handelscontacten en economische banden tussen Duitsland en voornoemde gebieden.

Van bij de eerste maanden van de "Joegoslavische crisis" meende de Europese Gemeenschap een sleutelrol te kunnen spelen. Niet de KVSE, niet de VN, maar de grote buur, de EG, zou de orde en de rust herstellen. Eerst was er, gedurende een aantal maanden, terughoudendheid om het uiteenvallen te aanvaarden, maar Genscher speelde al van in de beginne "cavalier seul" door in aparte verklaringen en in interviews het op te nemen voor de zelf uitgeroepen onafhankelijkheid. Duitsland heeft later gans de Gemeenschap op sleeptouw genomen.

Oorlog

De oorlog in Kroatië was begonnen als een poging tot het bewaren of bevechten van de federale eenheid, maar sloeg snel om in een separatisme tegen de nieuw ontstane republiek vanwege de

Servische bewoners van het grondgebied van de voormalige Joegoslavische republiek Kroatië.

Het uitbreken van het conflict in Bosnië-Herzegovina heeft rechtstreeks te maken met het feit dat het zich onafhankelijk verklaarde op basis van een referendum waar een derde van de bevolking, met name de meeste Serviërs van Bosnië, niet hadden aan deelgenomen.

't Is te laat de put gevuld...

Tijdens een op 17 juni gepubliceerd interview in de krant "USA Today" verklaarde de Amerikaanse Staatssecretaris Warren Christopher met betrekking tot de gebeurtenissen in ex-Joegoslavië het volgende: "Er werden ernstige vergissingen begaan met het proces van de erkenningen, o.m. de snelle erkenning van Bosnië. De Duitsers dragen een grote verantwoordelijkheid gezien ze de Europese Gemeenschap overtuigden hen op dit vlak te volgen. Vele specialisten terzake erkennen dat de problemen die we ginder vandaag kennen begonnen zijn met de erkenning van Kroatië en daarna Bosnië".

Van zijn kant verklaarde de gewezen Franse minister van Buitenlandse Zaken Roland Dumas op 19 juni te Genève: "De verantwoordelijkheid van Duitsland en het Vaticaan waren bij de versnelling van de crisis in ex-Joegoslavië natuurlijk verpletterend". Is het niet dat wat Vrede steeds herhaald heeft? Waarom hebben ze het dan zo ver later komen?

Het feit dat de voorzitter van het presidium, Izetbegovic, in het verleden steeds actief is opgekomen voor een islamitische staat, heeft in de geschetste context de gemoederen uiteraard niet doen kalmeren.

Europa stond er eigenlijk wat verschrikt en verweesd bij te kijken. Enerzijds had het wat het wou, afgesplitste rijkere entiteiten, maar deze gevolgen had het wellicht niet voorzien.

Inperken

Sinds het uitbreken van het conflict in Bosnië-Herzegovina is de politiek van de Europese Gemeenschap er altijd op gericht geweest om de zaak niet uit de hand te laten lopen. Dit wil zeggen, ten allen prijze vermijden dat er een internationale escalatie zou komen. Met wat er intern in Bosnië gebeurde was men wel moreel en humanitair betrokken. Er waren VN-blauwhelmen die moesten toezien op het staakt-het-vuren en de voedselkonvoien verzekeren. Maar in feite was men niet echt politiek bij de zaak, er is nooit een volwaardig toekomstperspectief voorgesteld, geen economische uitweg gezocht om een mogelijk perspectief te onderbouwen. In beide conflicten (Kroatië en Bosnië) is er wel een constante eenzijdige veroordeling van het Servische kamp.

Het plan Vance-Owen heeft in de praktijk alleen maar geleid tot intensifiëring van de oorlog. De gewapende ultra-nationalistische bendes hebben gemeend dat 'hun' gebied gezuiverd moest worden van de "anderen", en de Serviërs hebben met de wapens de verschillende gebieden met mekaar verbonden.

Reeds ten tijde van het voorzitterschap van Portugal werden er signalen gegeven dat de EG wellicht akkoord zou kunnen gaan met een opdeling in drie van Bosnië-Herzegovina. Van toen dateren ook de geruchten over afspraken tussen Milosevic en Tudjman in die zin. Alleen komen we nu tot hetzelfde resultaat met waarschijnlijk 100.000 doden meer.

G. S.

Personalia

Onze gelukwensen aan Maria en Emiel Monteyne-Janssens uit Oostende bij hun diamanten bruiloft.

Verkiezingen, smeergelden en corruptie

Het kan niet betwist worden. Voor de groeiende anti-politieke opstellingen van de bevolking en de extreem-rechtse vooruitgang in verschillende landen dragen de politici een grote verantwoordelijkheid.

Financiële schandalen, corruptie en smeergeld-affaires staan regelmatig vooraan in onze kranten.

In Frankrijk kwam een systeem van valse facturen aan het licht waarvan de opbrengst terecht kwam in de partijkassen. Socialistische en Centrum politici waren hierbij betrokken maar het waren de socialisten die in het parlement een amnestiewet deden stemmen, en bij de recente verkiezingen de gebroken potten betaalden. Italië, waar doorheen de rechterlijke actie "propere handen" meer dan 75 parlementsleden - o.w. de gewezen premiers de socialist Craxi en de Kristen-Demokraat Andreotti - in beschuldiging werden gesteld is daar een ander voorbeeld van.

De recente verkiezingen hebben hierop eveneens een duidelijk antwoord gegeven.

Van Japan weten we sinds lang, sinds de Lockheed affaire, dat de corruptie in de Liberale Partij hoogtij viert en, voor de zoveelste maal, is de regering er aan ten onder gegaan.

In Brazilië moest de president, betrokken bij een corruptieschandaal, opstappen.

Er is Spanje waar personen uit de omgeving van Premier Gonzales bij duistere zaken betrokken waren. Er is Duitsland waar in de laatste dagen drie ministers, uit de federale en deelregering, ontslag moesten nemen omdat aan het licht kwam dat ze zich zelf gezegend hadden. In Nederland was het de kersverse PvdA staatssecretaris die moest gaan omdat hij minstens een dag per week besteedde aan opdrachten voor zijn privé-vennootschap en ook zijn volledig salaris als hoogleraar behield. In India is het zelfs premier P.V. Narasimha Rao die verdacht wordt 10 miljoen fr. aan steekpenningen te hebben ontvangen terwijl in Groot-Brittannië gans de conservatieve partij in opspraak is met de "Nadirgate" affaire waaruit zou blijken dat de Britse Tory's voor anderhalf miljoen pond van een ongerepte Cypriotische zakenman aan duistere giften zouden ontvangen hebben.

En wellicht gaat het hier allemaal slechts om de toppen van de ijsberg en blijven er veel zaken niet gekend of zijn nog niet aan het licht gekomen.

Sommigen blijven herhalen dat verkiezingen het synoniem zijn van democratie.

Niemand betwist dat. Maar er mag niet vals worden gespeeld. Alle partijen moeten met gelijke kansen starten. Ondertussen stellen we vast dat diegene die over machtige financiële bronnen beschikken, ook duistere, het voor het zeggen hebben. Het zijn dezelfde die de burgers het leven moeilijk maken.

Wanneer hieraan geen einde wordt gesteld, zoals dit o.m. in Italië het geval is, dan wordt de ganse maatschappij in vraag gesteld. Een a-politieke opstelling van de bevolking en een winst van rechts zijn er het resultaat van.

Gekoppeld aan de toenemende werkloosheid en de groeiende armoede staat het fascisme zelfs niet veraf. De geschiedenis heeft ons geleerd waar dit eindigen kan.

André De Smet

Burundi - President - (1/6/'93)

Aftredend president Pierre Buyoya moest het onderspit delven bij de recente presidentsverkiezingen. Major Buyoya, een Tutsi, kwam na een militaire staatsgreep in 1987 aan de macht. Na de slachtpartij van de Hutus in 1991 door de Tutsi minderheid bevorderde hij een belangrijke koerswijziging in de regeringspolitiek.

De Hutus kregen meer inspraak in de beleidsorganen en democratische verkiezingen worden voorbereid. De oppositiekandidaat Melchior Ndadaye, een Hutu, won deze verkiezingen met 60 % van de 1,8 miljoen kiezers en de gewezen president Buyoya moest zich met 39 % tevreden stellen. De monarchistische kandidaat Pierre Claver Sendgeya bekwam slechts 1 %. Een samenwerking tussen de huidige en de vroegere president kan voor Burundi nieuwe wegen openen.

Spanje - Parlement (6/6/'93)

Socialistische Partij: 38,68 % - 159 zetels; (1989 - 39,87 % - 176 zetels).

Volkspartij (rechts) (P.P.): 34,82 % - 141 zetels; (25,97 % - 104 zetels).

Verenigd Links (I.U.): 9,57 % - 18 zetels; (9,13 % - 17 zetels).

Convergentie en eenheid (CIU): 4,95 % - 17 zetels; (5,07 % - 18 zetels).

Nat. Baskische Partij (PNV): 1,24 % - 5 zetels; (1,25 % - 5 zetels).

Canarische Coalitie: 0,88 % - 4 zetels; (1989 - niet vertegenwoordigd).

Herri Batasuna: 0,88 % - 2 zetels; (1,06 % - 4 zetels).

Eusko Alkartanama: 0,55 % - 1 zetel; (0,67 % - 2 zetels).

Esquerra Republica: 0,80 % - 1 zetel; (0,41 % - geen zetel).

Partij van Aragon: 0,06 % - 1 zetel; (0,71 % - 2 zetels).

Demokr. Soc. Centrum: 1,76 % - geen zetel; (7,95 % - 14 zetels).

Bij voorgaande verkiezingen behaalde de socialistische Partij: 48,37 % in 1982, 44,35 % in 1986 en 39,87 % in 1989.

De Socialistische Partij heeft, alhoewel ze haar meerderheid verliest, stand gehouden en wint zelf 900.000 stemmen o.m. door een grotere deelname aan de verkiezingen, 77,28 % tegenover 69,9 % in 1989.

In de voor de verkiezingen gehouden opiniepeilingen voorzag men de mogelijkheid dat de Volkspartij de Socialistische Partij de loef zou afsteken.

De opiniepeilers hebben zich eens te meer vergist maar wellicht bijgedragen tot een grotere mobilisatie ten gunste van de Socialistische Partij. Ondanks de erosie van de opeenvolgende regeringsdeelnamen met de voor de bevolking catastrofale gevolgen (3.300.000 werklozen, twee opeenvolgende devaluaties en aanslagen op de sociale zekerheid en corruptieschandalen) blijken de kiezers in de Volkspartij geen alternatief te zien en hebben nogmaals - ten koste van de kleinere partijen - voor de Partij van Felipe Gonzales gestemd.

Het tijdens deze verkiezingen nieuw ingevoerd systeem van "gecorrigeerde evenredigheid" geeft in de uitslag zonderlinge verhoudingen weer.

Een volksvertegenwoordiger van de socialisten of van de volkspartij is van 46.000 tot 49.000 stemmen waard. Een verkozen van de nationalistische partijen (Catalonië, Baskenland) tussen de 50.000 tot 57.000 stemmen.

Daartegenover vertegenwoordigt een volksvertegenwoordiger van het Sociaal-Demokratisch Centrum of een verkozen van de Linkse Eenheid tussen de 109.000 tot 115.000 stemmen. Democratie noemen ze dit...

Zwitserland - Referendum - (6/6/'93)

De Zwitserse regering maakte vorig jaar bekend dat ze zich voor een bedrag van 3,5 miljard Zwitserse Frank (± 80 miljard B.fr.) Amerikaanse gevechtsvliegtuigen F.A.-18 wilde aanschaffen. Op enkele weken tijd werden in het zelfde jaar, op initiatief van de werkgroep - voor een Zwitserland zonder wapens - niet minder dan 650.000 handtekeningen opgehaald. Drie maal meer dan nodig om een referendum te bekomen.

Tijdens het referendum dat op 6/6 doorging en waaraan 55,2 % van de kiezers deelnam wonnen de voorstanders van de aankoop het pleit met 57,2 % tegen 42,8 %.

In een ander referendum dat gelijktijdig gehouden werd, eveneens op initiatief van de pacifisten, voor de beperking van het aantal militaire basissen, behaalden deze 44,7 % tegen 55,3 % voor de regering.

In de kantons Jura en Genève bekwamen de pacifisten de overwinning met 69 % en 58 %.

De regering en de partijen die er deel van uitmaken hebben tijdens de campagne het bestaan van de huidige talrijke militaire conflicten, o.m. de gebeurtenissen in ex-Joegoslavië en het probleem van de aan de aankoop verbonden tewerkstelling uitgespeeld. Gezien de pacifisten de campagne met beperkte middelen hebben moeten voeren en er zich bijna toch de helft van de bevolking achter haar standpunt plaatst zal de regering, willen of niet, met dit groeiend verzet moeten rekening houden.

Iran - President - (6/6/'93)

Uittredend president Ali Akbar Hachemie Rafsandjani werd herkozen met 63 % (94,5 % in 1993) van de stemmen. De oppositiekandidaat Ahmad Tavakkoli behaalde 24 % van de stemmen. Slechts 56 % van de 29 miljoen kiezers, kwam opdagen tegen 70 % bij de vorige presidentsverkiezingen.

V.S. Los Angeles - Gemeenteraad (8/6/'93)

In Los Angeles, de tweede stad van de V.S., werd de conservatieve multi-miljonair Richard Riordon tot Burgemeester verkozen. Hij behaalde 54 % van de stemmen tegen 46 % voor zijn democratische tegenkandidaat Michaël Woo, iemand van Aziatische oorsprong.

De blanken die nog slechts 37 % van de bevolking uitmaken, beschikken nog steeds over 2/3 van de kiezers. De Latino's, 40 % van de bevolking en de zwarten 13 %, verzetten zich tegen de privatisering van de openbare diensten die Riordon voorstaat.

Riordon vervangt de vroegere zwarte Burgemeester Tom Bradley die twintig jaar aan het bewind was. President Clinton die de democratische kandidaat in zijn campagne ging steunen wachtte zich wel de conservatieve Riordon aan te vallen.

Deze had namelijk tijdens de presidentsverkiezingen evenzeer de Republikeinen als de Democraten gefinancierd. Riordon dankt zijn overwinning aan een nooit geziene barnum kiescampagne die, volgens "Le Monde", zo maar effectjes 185 miljoen B.fr. heeft gekost.

En... dat noemen ze de democratie van de gelijke kansen.

Letland - Parlement - (13/6/'93)

De nationalistische partij, de Letlandse Weg, behaalde 32 % van de uitgebrachte stemmen. De rechtse Nationale Onafhankelijkheidspartij volgt met 13,1 %. De Centrumrechtse Boerenpartij bekwam 10,7 % van de stemmen en de Partij van de Gelijke Kansen 4,69 %. Acht van de 23 partijen die aan de verkiezingen deelnamen overschreden de kiesdrempel van 4 %.

Ongeveer 1/3 van de 1,8 miljoen volwassenen, meestal Russen, mochten aan de verkiezingen niet deelnemen.

Oostenrijk - Deelstaat - (13/6/'93)

De uiterst-rechtse Oostenrijkse Volkspartij (F.P.Ö.) veroverde bij de verkiezingen van de grootste Oostenrijkse deelstaat, Neder-Oostenrijk, met een winst van twee, zeven zetels. De Kristen-Demokratische Volkspartij (O.K.D.) verloor, met een verlies van twee, haar absolute meerderheid en behoudt nog 26 zetels.

De Sociaal-Demokratische S.D.Ö. verloor eveneens twee zetels en heeft er nog 20.

Het Liberaal Forum, een afscheuring van de rechtse (F.P.Ö.) leider Haider, geraakte over de kiesdrempel en won drie zetels. De Groenen bleven echter onder de kiesdrempel.

De Kristelijke Volkspartij heeft reeds aangekondigd met het uiterst rechtse F.P.Ö. te zullen regeren.

Italië - Gemeenteraden - (20/6/'93)

Op 6 juni gingen 11 miljoen Italianen naar de stembus om 1.230 gemeenteraden te verkiezen. Sinds de verandering van de kieswet begin dit jaar worden de burgemeesters direct verkozen. Iedere partij moet er een kandidaat burgemeester voordragen, verschillende partijen kunnen zich achter dezelfde kandidaat scharen. Indien geen enkele meer dan 50 % behaalt, volgt er een tweede ronde. Opvallend is eveneens dat de partij, of partijen, van de winnende burgemeester 60 % van de zetels toegewezen krijgen. Globaal zorgden deze verkiezingen voor een politieke aardverschuiving.

Over het ganse land gezien dalen de Kristen-Demokraten, voor dezelfde verkiezingen in 1990 van 29,4 % naar 18,7 %. De socialistische partij viel terug van 17,7 % naar 3,7 %. De P.D.S. (ex-Kommunisten) die in 1990 nog 21,8 % behaalde komt nu op 11,7 % maar de afgescheurde Refondazione Comunista was goed voor 7,6 %. Grote winnaar was de Lega Nord, een partij die zich regionalistisch opstelt en eveneens een antimigrantenpolitiek voert, ook tegen de bevolking van Zuid-Italië. Als men met alle gelijkgezinde partijen in andere regio's rekening houdt, bereiken zij 15,4 tot 16,4 tegenover 8,8 % in 1990.

In sommige steden is de aardverschuiving aanzienlijk groter. Zo behaalde de Lega Nord in Milaan 41 % van de stemmen terwijl de Kristen-Demokraten nog amper 10 % kregen, de

socialisten van de kaart geveegd werden, de P.D.S. nog amper 10 % bekam en door de Refondazione Comunista met 14 % voorbijgestoken werd. Ook in Turijn wordt de Lega Nord met 23 % de sterkste partij gevolgd door de Refondazione Comunista met 14,6 % terwijl de Kristen-Demokraten en Socialisten ver onder de 10 % bleven.

Opvallend was de vooruitgang in verschillende steden van Rete, de anti-maffia partij, zonder echter van een spectaculaire doorbraak te kunnen spreken.

Tijdens de tweede ronde op 20/6 won Marco Formenti, kandidaat van de Lega Nord te Milaan met 57,1 % de burgemeestersjerp tegen 42,9 % voor Nanda Dalla Chiessa-zoon van een door de maffia vermoorde generaal - die door alle linkse partijen gesteund werd. In Turijn was het Valentine Castelloni, PDS-kandidaat, die met de steun van alle linkse partijen het met 57,3 % haalde tegen 42,7 % voor zijn tegenkandidaat van de Lega Nord.

In het centrum van Italië, o.m. te Ravenna, Sienna, Ancona en in de omgeving van Napels was het de kandidaat van de PDS die het haalde. Meestal ten koste van de Kristen-Demokraten die voorheen aan de macht waren.

Uiteindelijk is Italië politiek in drie verdeeld. In het Noorden de Lega Nord, in het centrum de PDS en in het zuiden gedeeltelijk de Kristen-Demokraten.

Het is nu afwachten wat de volgende parlementsverkiezingen, die wellicht niet ver af zijn, zullen brengen.

Verkiezingen in Noord-Ierland lossen niets op

Op woensdag 19 mei li. trokken de kiezers in Noord-Ierland ter stembus om hun lokale vertegenwoordigers te kiezen. Indien sommigen op de uitslag bepaalde verwachtingen hadden gebouwd, dan zijn ze van een kale reis thuis gekomen.

De extreme vleugels aan beide kanten wonnen veld, zij het bijna uitsluitend in Belfast. De Democratic Unionist Party (DUP) van de luidruchtige Dominee Paisley won er 3,28 % bij, maar voor heel-Ulster gaat zij 0,54 % achteruit. Sinn Féin wint in Belfast 5,06 %, voor heel-Ulster wordt dit herleid tot 1,21 %. Vergelijken met de winsten van extreem rechts elders in Europa zijn die cijfers heel modest. De verklaring voor die uitslagen ligt ook voor de hand. Het rijzend tij van wederkerige "terechtstellingen" vanwege de loyalistische U.D.A. en de nationalistische Provo's, vooral in Belfast, heeft niet alleen een klimaat van onzekerheid geschapen, maar ook een aantal mensen die op weerwraak belust zijn, in het net van de extremisten gedreven.

De "gematigde" en sterk verzuilde partijen, de Ulster Unionist Party (U.U.P.) en de Social Democratic Labour Party (SDLP, nationalistisch) hebben grosso modo stand gehouden. De UUP verloor weliswaar percentsgewijze (van 31,4 % naar 29,28 %) maar won 9 extra zetels, en de SDLP won 0,7 % (van 21,2 % naar 21,9 %) en 5 extra zetels. Beide partijen samen vertegenwoordigen nog steeds meer dan de helft van de kiezers, en waren best geplaatst om eens en voor goed af te stappen van de sectaire bena-

dering (protestant/katholiek, loyalist/nationalist) van Noord-Ierland's problemen, en de doorbraak te bewerken van serieuze verzoeningspogingen. Ze hebben er de voorkeur aan gegeven zich in hun egestellingen terug te trekken, waarschijnlijk net als in Europa in de vrees op hun rechtvleugel door de extremisten te worden aangewrepen. In dit klimaat kwamen de niet-sectaire partijen niet aan hun trekken, de Alliantie, die een gemengd (Katholiek/Protestant) cliënteel in de middenklasse aanspreekt won toch 6 zetels (van 37 naar 43), maar Democratic Left die de anti-sectaire boodschap tracht aan de man te brengen in het arbeidersmilieu kon slechts één zetel in de wacht slepen (1).

Een reeks negatieve invloeden hebben de uitslag ongetwijfeld beïnvloed. De golf van geweld, moorden en bomaanslagen, die vooral de katholieke en protestantse gettho's van Belfast teistert, is er een van. Er is nu werkelijk een oog voor oog, tand voor tand moordpartij van angstwekkende afmetingen op gang gekomen.

De in de Ierse Republiek omzeggens eensgezind betreurde besprekingen tussen SDLP-leider John Hume en Sinn Féin-president Gerry Adams, vlak voor

de verkiezingen kwamen voor de unionisten over als een nationalistische blokvorming en moest onvermijdelijk leiden tot een instinktieve reactie om de gelederen te sluiten en de valreep op te halen. Voor Adams was de zet een bonus: het verleende aan Sinn Féin een waas van respectabiliteit, waaraan het grote behoefte had na de hevige publieke reactie op de bomaanslag in Washington die het leven kostte aan twee kinderen.

Wat Hume erin zag is een raadsel. Niet zolang geleden zei hij dat de Provo's gewoon fascisten waren, nu beweert hij te trachten Sinn Féin te bewegen een einde te stellen aan de 'gewapende strijd'. Dat het IRA de recente uitslag interpreteert als een goedkeuring van de terreuracties blijkt uit het feit dat binnen de 48 uur na de publikatie van de verkiezingsuitslagen IRA bommen het Operagebouw van Belfast en de hoofdstraten van de stadjes Portadown en Magherafelt in puin legden.

Een derde negatieve faktor is de dubbelzinnige houding van de regering in Dublin, die voor de "niet-nationalisten" niet overkomt als de partij die alle leren zonder onderscheid van godsdienst of nationaliteit wil verzoenen - en eventueel samenbrengen - maar als de eenzijdige woordvoerder van de nationalistische

minderheid. Dit op zichzelf is moeilijk te verteren voor de unionistische meerderheid, maar wat het erger maakt is de stelselmatige weigering om wat te doen aan de fameuze artikels 2 en 3 van de Grondwet, die Ulster als integraal deel van het grondgebied van de Republiek opeisen. Het is ten dele op die artikels dat de Provo's zich steunen om hun terroristische kampanje te legitimeren. Die irredentistische stelling, in een konstitutie die uitgesproken en onboetvaardig katholiek is in alle aspecten, wekt uiteraard weinig enthousiasme op bij de protestantse meerderheid, en zelfs bij een deel van de katholieke minderheid, die er geen heil in ziet om de grotere mate aan gewetensvrijheid binnen het Verenigd Koninkrijk te ruilen voor de beperkingen op elders normale burgerrechten die in het Zuiden nog altijd bestaan. (Censuur, geen echtscheiding, kriminalisatie van homoseksualiteit, obsessie met seksuele moraal, enz. enz.) Er is echter beterschap mogelijk op dit front. Alleen Fianna Fail en Sinn Fein houden halsstarrig vast aan het behoud van artikels 2 en 3. Labour, en de oppositiepartijen zijn voorstander van een herziening van de tekst. Met Labourleider Dick Spring als Minister van Bui-

tenlandse Zaken bestaat de kans dat Dublin in de toekomst een soepeler standpunt zal innemen in de besprekingen met de Britse Regering en de "konstitutionele partijen" van Noord-Ierland (minus Sinn Fein, zolang die partij de "gewapende strijd" ondersteunt). De moeilijkheid is: hoe de besprekingen weer op gang brengen: de DUP houdt het been stijf, de UUP is wantrouwend, en de SDLP wil niet afwijken van haar eigen agenda.

Het zou allicht helpen, de regering in Dublin korte metten zou maken met de IRA steunpunten in de Republiek. Heel wat wapenopslagplaatsen werden weliswaar opgerold, maar het is een publiek geheim dat haast het hele IRA kommando ten Zuiden van de grens woont, en dat veel aanslagen in het Noorden gepleegd worden door IRA-lui die daarna weer naar hun Zuiderse basis terugkeren. Die toestand wordt handig uitgebuit door dominee Paisley, en de opruiende taal van sommige van zijn kampanen, zoals de ex-Lord Mayor van Belfast, Sammy Wilson, die na de bomaanslagen in Belfast, Portadown en Magherafelt verklaarde dat "als de daders niet vlug gevat en opgesloten worden, vele oprechte jonge mannen zouden kunnen betrok-

ken worden in de verdediging van hun gemeenschap, en de wet in eigen handen nemen", is niet van aard om een gunstiger klimaat te scheppen.

Twintig jaar zgn. "gewapende strijd" hebben de "hereniging" geen stap dichterbij gebracht. In tegendeel, ze hebben het wantrouwen aan protestantse kant alleen maar versterkt, en de citadelmentaliteit aangemoedigd. Het zou nu wel duidelijk moeten zijn dat verzoening dringend aan de top van de agenda moet geplaatst worden. Als de verzoende "clans" dan later ook de Republiek willen vervoegen, zoveel te beter. Zoniet, maar rustig laten zelfbesturen. Als verantwoordelijke politieke leiders dat niet vlug gaan inzien, dan kon het wel eens te laat wezen. Rabiataat nationalisme/unionisme en etnische zuivering op religieuze grondslag zijn niet het prerogatief van Serven, Kroaten en Moslim-Slaven alleen. De verkiezingsuitslag is niet erg bevredigend, moge hij een les zijn.

Frans Frison, Dublin 26 mei 1993.

(1) Democratic Left scheidde zich af van de Workers' Party, eind 1991, ze bestaat pas sedert maart 1992.

Het Duitse kiessysteem

Er wordt wel eens beweerd dat het parlement in Duitsland volgens een half meerderheids-/half proportioneel kiessysteem verkozen wordt. Als men echter nauwkeuriger toekijkt stelt men vast dat dit niet klopt: alle partijen die meer dan 5% van het aantal stemmen behalen krijgen een proportioneel evenredig aantal vertegenwoordigers. Maar men heeft het wel mogelijk gemaakt dat de helft van hen via het meerderheidsprincipe in een kiesarrondissement geselecteerd wordt.

Dat laatste kenmerk werd na WO II ingevoerd om de al dan niet vermeende gebreken van het proportioneel systeem tijdens de Weimar-republiek te corrigeren. Het Weimar-kiessysteem is nl. vaak als een mede-oorzaak van het aan de macht komen van Hitlers NSDAP bestempeld geworden. Louter electoraal-technisch beschouwd gebeurde dit trouwens op een 'demokratische' wijze. Met behulp van de Nationalistische Partij haalde de NSDAP een meerderheid in de Reichstag, zodat ze aan Hitler als kanselier volmachten kon verlenen. Het proportionele systeem zou de verdeling van de Reichstag in vele politieke partijen en het daaruitvolgende onstabiele politieke klimaat hebben teweeg gebracht. Dit argument is fel betwistbaar: ook voor de instelling van de Weimar-Republiek bestonden er al vele partijen, bovendien was er door Duitslands catastrofale economische situatie in het interbellum geen goede basis voor de vorming van stabiele coalitieregeringen.

Of een meerderheidssysteem het aan de macht komen van de nazi's onmogelijk zou gemaakt hebben, doordat dit haar opgang in de kiem zou gesmoord hebben is eveneens zeer twijfelachtig. Misschien had dit haar doorbraak vertraagd, maar haar tegengehouden? Toen de sociaal-economische omstandigheden er 'rijp' voor waren en de Labourpartij zich goed georganiseerd had heeft zelfs het starre Engelse meerderheidssysteem Labours groei en doorbraak doorheen het Conservatief-Liberale duopolie op het einde van de 19de eeuw niet kunnen verhinderen.

Na WO II

Hoe dan ook, na WO II hadden ondanks de bezwaren tegen het Weimar-Systeem noch de Westerse geallieerde bondgenoten, noch de bevolking in het door hen bezette deel van Duitsland belang bij een scherpe politieke polarisatie in een parlementair meerderheidssysteem maar wel behoefte aan een zekere consensus

tussen de partijen: daarom werd de eerste Bondsdag opnieuw via een proportioneel kiesstelsel samengesteld. Enkel de Christen-Democraten hadden - als sterkste partij - een meerderheidsstelsel in één stemronde gewild. Om aan hun bezwaren tegemoet te komen en om enkele nadelen toegeschreven aan proportionele stelsels zoals dat van de Weimar-republiek te pareren doktende men een zogenaamd 'gepersonaliseerd proportioneel' systeem uit. Van zeer proportionele stelsels wordt nogal eens beweerd dat de afgevaardigden zich nauwelijks verbonden voelen met hun kiespubliek doordat dit over te grote kiesomschrijvingen verspreid is. Daarom gaf men voor de Bundestagverkiezingen aan elke kiezer twee stemmen, één 'Erststimme' voor een afgevaardigde op lokaal niveau, en één 'Zweitstimme' die de proportionele verdeling van de partijvertegenwoordigers in het parlement moet bepalen. De 'Erststimme' beïnvloedt dat laatste niet, ze bepaalt slechts ge-

deelt ook de persoonlijke samenstelling van de Bundestag. Met de 'Erststimme' verkiest elke inwoner van een bepaalde kleine kiesomschrijving één kandidaat volgens het relatieve meerderheidsprincipe: diegene met de meeste stemmen in de omschrijving mag in het parlement zetelen. Zo wordt de helft van de parlementairen verkozen. Met zijn 'Zweitstimme' kiest elke Duitser een gesloten partijlijst, waarop de volgorde van de kandidaten vast ligt en geen persoonlijke voorkeurstem kan uitgebracht worden. Die partijlijsten moeten in alle stembureaus op het grondgebied van één deelstaat dezelfde samenstelling hebben. Duitsland is nl. een federale staat die uit 16 Länder bestaat. (Deze Länder hebben trouwens eigen deelparlementen (Landtage) en organiseren er, elk afzonderlijk, op verschillende data, eigen verkiezingen voor. Per deelstaat moet elke partij dus een verschillende lijst indienen, maar alle stemmen op de lijsten van éénzelfde partij worden wel op nationaal niveau samengeteld. Daarom berekent men haar stemmenaandeel en het daarmee overeenstemmende aantal zetels.

In principe is dit dus een zeer proportionele methode maar voor de verdeling van de zetels plaats heeft worden wel alle partijen die geen 5 % van de stemmen haalden uitgesloten. Deze maatregel werd ingevoerd om een mogelijke versnippering van het parlement zoals tijdens de Weimar-republiek te voorkomen en een eventuele opkomst van een extreemrechtse of extreemlinkse partij in de kiem te smoren. Nadat het aantal zetels die alle partijen in de Bundestag krijgen berekend is, worden deze meer specifiek over de Länder verdeeld: de 'Zweitstimmen' in elke deelstaat bepalen hier weer hoeveel vertegenwoordigers elke partij er krijgt. De personen die de mandaten krijgen zijn eerst en vooral de via het meerderheidssysteem in de kiesomschrijvingen rechtstreeks verkozen vertegenwoordigers (via de Erststimme). Daarna gaan de overblijvende zetels waarop elke partij dan nog recht heeft naar de kandidaten op de gesloten partijlijsten (waar met de Zweitstimme voor gestemd werd) in de volgorde zoals ze vooraf door de partijinstancies gerangschikt werden: men daalt de lijsten van boven naar beneden af en wijst zetels toe tot zolang er beschikbaar zijn. Het komt wel eens voor dat een partij in een deelstaat via haar overwinningen in de kiesdistricten meer zetels weet te bemachtigen dan ze volgens de Zweitstimme mocht behalen. In dat (relatief uitzonderlijk) geval mag ze die supplementaire zetels behouden en wordt het aantal zetels in de Bundestag met deze overhangmandate verhoogd. Daarom telde deze om de 4 jaar herkozen instel-

ling geen vast aantal parlementariërs. Na de vereniging werd ze fel uitgebreid, momenteel zetelen er 662 vertegenwoordigers.

Twee stemmen

Het dubbel stelsysteem heeft een aantal specifieke gevolgen: men kan met de Erststimme op een kandidaat stemmen die tot een andere partij behoort dan diegene die men met de Zweitstimme aanduidt. Met de Erststimme wordt in vergelijking met de Zweitstimme meer op de grote partijen (CDU en SPD) dan op de kleine partijen (FDP, de groenen) gestemd, aangezien het meerderheidssysteem voor kleinere partijen een onoverkomelijke barrière vormt. Een groot aantal 'Zweitstimme-kiezers' op liberalen en groenen meent daarom zijn Erststimme 'nuttiger' te kunnen gebruiken door op een kandidaat van één van de 2 'echte' kanshebbers te stemmen hoewel ze dus feitelijk geen aanhangers van één van beide grote partijen zijn. (b.v. in 83 behaalden de liberalen gem. 3 % van de 'lokale' Erststimme, maar 7 % van de 'nationale' Zweitstimme) (1). Gelukkig heeft dit voor kleine partijen niet zo veel belang, aangezien het aantal vertegenwoordigers enkel door de Zweitstimme bepaald wordt, dergelijk 'gesplit' kiesgedrag beïnvloedt de proportionaliteit in de Bundestag niet (2). Toch vergissen zeer veel kiezers zich nog als ze denken dat de Erststimme de belangrijkste stem is. Zo verrassend is dit niet, als in 91 een onderzoek aan het licht bracht dat na 40 jaar een bijna ongewijzigd kiessysteem gebruikt te hebben (3), 34 % van de ex-Westduitsers toegaven niet goed de betekenis van die eerste en die tweede stem te kennen! Hoe dan ook, ondanks de kiesdrempel zorgt het Duitse systeem wel voor een vrij behoorlijke weerspiegeling van de kiespercentages in de verdeling van de parlementszetels. Toch als men er rekening mee houdt dat in een aantal andere zgn. proportionele systemen door de verdeling van het territorium in te kleine kiesomschrijvingen partijen met soms zelfs meer dan 5 % het vaak moeilijk hebben om zetels te behalen of bijna altijd sterk ondervertegenwoordigd zijn (4). Daarentegen zorgt de samenstelling van de Zweitstimme op nationaal niveau er voor dat alle kleine partijen die de drempel van 5 % met één stem overschrijden in verhouding haast niet benadeeld zijn t.o.v. de grote partijen. Dit heeft de Duitse liberalen al 40 jaar lang geen windeieren opgeleverd: ondanks hun relatief kleine omvang zaten ze meestal 'op de wip' tussen de 2 grote partijen zodat hun coalitiekeuze dikwijls de doorslaggevende factor was bij de regeringsvorming.

De verkiezingen in de kiesdistricten geven partijen die geen 5 % van alle Zweitstimmen halen maar wel een sterke aanhang in één of meer regio's hebben toch een mogelijkheid om in de Bondsdag te raken: als hun kandidaten via de Erststimme in min. 3 districten de stembusslag kunnen winnen geldt de 5 %-barrière voor die partijen niet en krijgen ze toch parlementaire vertegenwoordigers (5).

Drempel

Toch heeft de kiesdrempel de verschraving van het grote aanbod aan partijen in het eerste decennium na W.O. II mee veroorzaakt (6), wat in feite de bedoeling was. Welke pragmatische of opportunistische redenen men ook mag aanvoeren, velen blijven een kiesdrempel als een fundamenteel democratisch principe beschouwen. In elk geval is het altijd een zeer artificiële factor. Kleine verschuivingen kunnen in Duitsland soms belangrijke gevolgen hebben: doordat de Groenen in 83 heel nipt de drempel haalden, kregen zij in één klap 27 vertegenwoordigers zodat de CDU met meer dan 48 % van het totaal aantal stemmen naast een absolute meerderheid greep. (In het andere geval zouden de stemmen op de groenen niet meegeteld hebben, zodat de CDU die meer dan SDP en FDP samen had behaald ook meer dan de helft van de vertegenwoordigers had gekregen). Een drempel van 5 % is wel niet zo hoog dat hij de opkomst van een niet te misskennen beweging zou kunnen tegenhouden: de groenen hebben dit in de jaren 80 bewezen en momenteel ziet het er ook niet naar uit dat hij de komst van de Republikaner in de Bondsdag zal verhinderen.

Het gemengde kiesstelsel dat mandatarissen zowel via kleine kiesdistricten als op het niveau van de Länder recruteert, zorgt voor een zeker evenwicht tussen de vertegenwoordiging van meer lokale belangen en het nationaal belang binnenin de grote partijen. Hun lokale partijafdelingen duiden de kandidaten voor de verkiezingen in de kiesomschrijvingen aan terwijl op Länder- en nationaal niveau over de samenstelling van de partijlijsten beslist wordt. Desondanks hebben de lokale belangen ook niet teveel invloed en blijft de partijtucht in het parlement vrij strikt. De vertegenwoordigers van de kleinere partijen hebben echter geen enkele band meer met een lokaal kiespubliek, aangezien ze alle via de Zweitstimmen in de Bondsdag raken. Het gemengde kiessysteem heeft er ook voor gezorgd dat getwist over de afbakening van de kiesomschrijvingen in West-Duitsland nooit is voorgekomen, alweer om de reden dat numerieke

proportionaliteit in de Bondsdag in de praktijk gegarandeerd is. Tevens biedt het aan toppolitici ijzersterke garanties voor hun verkiezing, daar ze dikwijls een dubbele kans hebben om verkozen te worden: ze kunnen zich tegelijkertijd in hun kiesomschrijving kandidaat stellen én een hoge plaats op de lijst in hun deelstaat innemen. Vanzelfsprekend kunnen ze geen twee zetels behalen: wie al rechtstreeks verkozen is wordt op de lijst overgeslagen.

DDR

Hoe werd de DDR nu in het Westduitse systeem geïntegreerd? Bij de eerste en laatste vrije verkiezingen die in de zelfstandige DDR na de val van de muur georganiseerd zijn, werd er geopteerd voor een integraal proportioneel systeem in één nationale kiesomschrijving zonder kiesdrempel, een uiterst 'rechtvaardig' stelsel zoals het Nederlandse. Nadat de triomferende zusterorganisaties van de Westduitse machtspartijen de eenmaking in TGV-tempo doorgevoerd hadden, werd

het Westduitse systeem geheel overgenomen, inclusief de al wat minder 'rechtvaardige' kiesdrempel. Er was enkel bij de eerste verkiezingen in het nieuwe Duitsland een overgangsmaatregel voorzien: om zetels te krijgen moesten de partijen niet 5 % van het totaal aantal stemmen behalen, maar 5 % van de stemmen in één van de twee voormalige Duitslanden, daarom werden de stemmen in de ex-BRD en de ex-DDR afzonderlijk opgeteld. Kleinere partijen in de ex-DDR (zonder Westduitse zusterpartij) kregen - aangezien het aantal inwoners van de DDR nog geen kwart van het andere landsdeel bedraagt - zo voor één keer nog eens een kans op vertegenwoordigers in de Bondsdag. De recente samensmelting van de Groenen uit ex-West-Duitsland en Bündnis 90 uit de ex-DDR moet in dat licht gezien worden: de voortaan op het totale stemmenaantal toegepaste kiesdrempel dwingt er hen toe, anders zou het voor beiden zeer moeilijk geworden zijn om nog in het parlement te raken. In feite was en is de kiesdrempel een handig

middel om de vereniging van politieke partijen te bespoedigen, partijen die enkel de belangen van de bevolking van de ex-DDR verdedigen zouden moeilijk over de 5 % barrière heenkomen. Of ze moeten op 3 rechtstreeks verkozenen speculeren.

Wouter De Flaes

- (1) Dit toont zeer goed hoe zeer zuivere uninominale meerderheidssystemen zoals in de V.S. en het V.K. de ontwikkeling en politieke doorbraak van derde en/of nieuwe partijen uiterst moeilijk kunnen maken.
- (2) Als we de nogal uitzonderlijke Überhangmandate buiten beschouwing laten.
- (3) Ook in Duitsland is er geen kiesplicht.
- (4) Een goed voorbeeld hiervan was het stelsel dat de Franse socialistische regering in 86 had ingevoerd.
- (5) De PDS heeft bij de volgende verkiezingen door haar sterke basis in de omgeving van Oost-Berlijn op deze wijze toch nog een kans een vertegenwoordiging in de Bondsdag te krijgen.
- (6) Kort na W.O. II moest men de kiesdrempel maar in één deelstaat overschrijden.

Vredesbeweging

Noordzee, vredeszee - Oceans for peace - voiles de la paix

Onder deze hoofding hield Vrede op 15 mei een internationale bijeenkomst van vredesmilitanten in Oostende. Uit Frankrijk, Engeland, Nederland, en uiteraard Vlaanderen kwamen ze. Het gespreksonderwerp was zoals de titel het aangeeft de zee.

Precies omdat de zee in de huidige bewapeningsevoluties en militaire strategieën een belangrijke en groeiende rol vervult.

Er is enerzijds de vaststelling dat na de uitvoering van de START-overeenkomsten meer dan de helft van de lange afstands-atoomraketten op (duik)boten zal zijn geïnstalleerd. Dat zowel Frankrijk als Groot-Brittannië een modernisering voorzien van hun atoomduikboten en het wapenarsenaal.

Hierdoor is er een enorm potentieel gevaar voor ongelukken (voor een paar maand botsten een Russische en een Amerikaanse duikboot tegen mekaar voor de kusten van Archangeisk) wat een ernstige schade voor mens en milieu kan inhouden.

Anderzijds merken we ook dat in de interventiedoctrine, die zowel door de nationale legers, als door de bondgenootschappen (NAVO, WEU) als in de toekomst door het Euro-leger worden gevolgd, schepen een belangrijke rol

spelen.

Vanuit Vlaanderen is deze actie niet alleen belangrijk omdat onze zeeburen Frankrijk en Groot-Brittannië atoomgondheden zijn, maar ook omdat er zich de laatste tijd nieuwe ontwikkelingen op het militaire vlak voor doen.

In het Verdrag van Maastricht worden de grondlijnen getrokken voor een toekomstig Europees leger. En Mitterrand bood reeds in januari '92 z'n nucleaire slagkracht aan. M.a.w. de nucleaire bewapening van de Fransen en Britten is iets dat ons nog meer dan vroeger aanbelangt omdat het eengemaakt leger, waar wij zullen toe behoren, nucleair uitgerust zal zijn.

Opkomen voor het vreedzaam gebruik van zeeën en oceanen is dus meteen ook een sterk pleidooi tegen atoomwapens en voor internationale relaties die niet zijn gebaseerd op militaire macht en dominantie. Tevens wordt er dus ook gepleit tegen de interventiedoctrine en voor het wegnemen van de gevaren voor

ecologische rampen op zee die de atoomschepen vertegenwoordigen.

Er werden op deze vergadering ook een aantal afspraken gemaakt onder de aanwezige vredesmilitanten. Eerst en vooral is er de speciale aandacht voor de dreigende herneming van de atoomproefnemingen, anderzijds de stappen naar verdere militarisering van Europa met de vorming van multinationale eenheden, de Frans-Duitse samenwerking waar België bij aansluit, andere Eurocorpsen in wording, NAVO, WEU en Euroleger. Wat Joegoslavië betreft was er algemene overeenstemming over de scherpe nood om de oorlog te stoppen, om op te komen tegen elke buitenlandse militaire interventie, en om de lokale vredeskrachten in ex-Joegoslavië als officiële belanghebbende partij door onze bewindslui te doen erkennen.

Vertegenwoordigers van Vrede namen ook deel aan gelijkaardige initiatieven in Duinkerke en Dover.

De georganiseerde misdaad duldt geen vrede

Zwakke sociale structuren vergemakkelijken het ontstaan van een soort criminaliteit aan de top ondersteund door maffiosi. Toen Rome in de 2e eeuw v.C. begon te verpauperen door het feit dat de adel zich onwettig had meester gemaakt van de veroverde gronden en met het gebruik van vele slaven de kleine boeren uit de markt drukte, lag de weg open voor avonturen.

Enkele politici streefden naar het herstel van de sociale vrede door meer ruggegraat te geven aan de middenstand en op die manier het civisme van de oude republiek op te vijzelen. Tiberius Gracchus kon enkele nuttige wetten doordrukken doch de corrupte behoudsgezinden ontketenden een lastercampagne en Tiberius werd in 133 vermoord. Zijn broeder Caius die de politieke strijd voortzette onderging 12 jaar later hetzelfde lot. Daarna ging het betrekkelijk vlug bergaf met de Romeinse republiek die verviel in dictatuur en keizerrijk. Het keizerrijk duurde nog zeshonderd jaar. Het volk werd onderdrukt en de militairen waren huurlingen. Na een ontelbaar aantal staatsgrepen en burgeroorlogen viel Rome uiteen in een bijna totale chaos die men de duistere middeleeuwen heeft genoemd.

Een slordige tweeduizend jaar later wilden in de Verenigde Staten enkele moedige mensen de kanker van de georganiseerde misdaad uitroeien. De gebroeders Kennedy moesten het daarbij

opnemen tegen de anti-kommunistische traditie die door de maffia was gerecupereerd. De eerste zet van Edgard Hoover, de baas van de binnenlandse veiligheidsdienst FBI bestond erin de presidentskandidaat J Kennedy te beletten de running mate zijner keuze naar voren te schuiven. Kennedy werd verplicht Johnson als vice-president uit te staan. Toen J Kennedy in Dallas werd vermoord kon of wilde Johnson niets ondernemen tegen de doofpotcommissie (de zog commissie Warren) die ieder ernstig onderzoek naar de moordenaars en hun opdrachtgevers onmogelijk maakte. Robert Kennedy was toen nog attorney-general. Hij werd vier jaar later van kant gemaakt. De loopbaan van Hoover duurde ongeveer 50 jaar. In feite was het zijn taak de misdaad te loochenen. Hoover deed ook een gooi naar de CIA (buitenlandse veiligheid) doch dit mislukte. De volgende presidenten konden bijgevolg rekenen op tamelijk juiste rapporten van de CIA. Zij wisten bijvoorbeeld dat sedert Bresjnev, de Sovjets waren overgeschakeld van een gelijkwaardige nucleaire

verdediging naar een "voldoende". Het "Rijk van het kwade" was dus niet zo verontrustend als men het publiek deed geloven. Zelfs in 1986 bleef Reagan dwars liggen tegenover de vredesvoorstellen van Gorbatsjov. Hij gaf slechts toe wanneer het niet anders meer kon omdat Gorbatsjov in de VS populairder was geworden dan de president himself. De koude oorlog had de Sovjetunie inderdaad op de knieën gekregen doch met de Verenigde Staten was en is het niet zoveel beter gesteld. De erfenis van meer dan veertig jaar koude oorlog is zo zwaar dat Clinton voor een bijna onmogelijke taak staat indien hij een politiek van sociale rechtvaardigheid wil voeren. De tegenkantingen die hij ondervindt lijken net iets te systematisch om niet georkestreerd te zijn. Corruptie en georganiseerde misdaad zijn niet ineens uit de VS verdwenen en de bazen van de maffia weten ook wel dat hun belangen maar kunnen gedijen indien de vredesduif wordt genekt. Het is maar de vraag of Clinton de militaire interventies onder controle zal kunnen houden.

Victor Stuyck

Enige beknopte nota's over de geschiedenis van de socialistische partijen in de V.S.

We moeten vooraf opmerken dat de linkse partijen in de VS op nationaal vlak zeer slecht georganiseerd waren, nationale federale partijen bestonden vaak slechts uit een aantal twistende fracties en/of afdelingen per staat. Dit is één van de (talrijke) redenen waarom een derde progressieve partij in de VS nooit echt is kunnen doorbreken. We kunnen hier echter op die andere redenen niet verder ingaan, maar hoe dan ook, de linkerzijde is in de VS steeds marginaal en versplinterd gebleven.

Een eerste linkse politiek actieve organisatie, die meer dan een discussieclub was ontstond in 1866 te Baltimore met de oprichting van de National Labor Union, doch na 3 jaar verdween ze geruisloos. Andere pogingen, vooral op initiatief van een aantal Duitse immigranten-intellectuelen, leden van de Amerikaanse afdeling van de Internationale, waren de Social Party of New York in 68 en de Social-Democratic Party of North America in 73. Alweer spatten ze vrij snel uit mekaar. Een wat duurzamer politieke hergroepering vond plaats in 1877, met de Socialist Labor Party, hoewel er zich al in 80 een aantal anarchistische orga-

nisaties van losscheurden. In 1895 laaiden de twisten tussen de "doctrinairen" en de "reformisten" hoog op, deze laatsten stichtten in 98 de Social Democratic Party. De Socialist Labor Party zou de "zuiverste" doctrinair theoretisch-marxistische partij van de VS blijven. In 1899 splitste er weer een belangrijke fractie af, die één jaar later met de Social Democratic Party versmolt tot de Socialist Party. Deze kende haar bloeiperiode van 1900 tot 1912, in 1912 telde ze haar maximum aantal leden (126.000), vanaf dan zou ze langzamerhand, weliswaar nog met ups en downs, wegwijnen. In deze periode had ze haar grootste invloed

op de vakbonden. Die "sterkte" is natuurlijk zeer relatief, de socialisten zijn nooit in staat geweest meer dan 2 vertegenwoordigers in het Huis van Afgevaardigden (tegelijktijd) te laten verkiezen, bij de verkiezingen voor het Congres hebben ze nooit meer dan 6 % van het totaal aantal stemmen behaald en de grote meerderheid van de vakbonden bleef buiten haar invloedssfeer. De vakbonden spelen trouwens in de VS een veel beperktere rol dan in Europa, het zijn louter lobby's bij de onderhandelingen over de arbeidsvoorwaarden met de werkgevers, het zijn geen "sociale bewegingen". Plaatselijk (b.v. in Milwaukee) was de Socialist Party

soms wat sterker, zo zijn er wel een aantal socialistische burgemeesters verkozen. Merkwaardig was wel dat ze voor WO I haar beste resultaten in de westelijke, zeer agrarische staten behaalde, blijkbaar kreeg ze de steun van armere land- en mijnarbeiders. Na WO I verminderde haar steun in de landbouwstaten aanzienlijk en verschoof haar zwaartepunt meer naar de oostelijke industriestaten, vooral naar New York en Pennsylvania. Een aantal keer poogde de Socialist Party in bepaalde staten haar basis te verbreden door bondgenootschappen met andere bewegingen te sluiten en/of op te komen onder een andere naam. (De naam "socialist" wekt(e) in de VS bij veel potentiële kiezers nogal wat achterdocht op, in Oklahoma, haar sterkste staat voor WO I lag ze daarom aan de basis van een zgn. Non-Partisan League.) In beide Wereldoorlogen stelde de partij zich zeer pacifistisch op, ze was tegen het sturen van Amerikaanse troepen naar Europa wat haar nogal eens in conflict bracht met de overheid (en vele vakbonden). Na 1950 bleef er van de partij niet veel meer over, wel is bij de laatste Congresverkiezingen voor het eerst sinds veertig jaar een onafhankelijke Afgevaardigde, die zichzelf openlijk socialist

noemt, in de staat Vermont verkozen. Ten gevolge van de Oktoberrevolutie zouden zich in 1919 van de Socialist Party 2 nieuwe partijen, de Communist Party en de Communist Labor Party afscheuren. De eerste werd de belangrijkste doch tot ca. 1932 bleef ze marginaal, nog kleiner dan de ondertussen al uitgedunde Socialist Party. Maar van dan af zou haar ledenaantal groeien tot 70.000 op het einde van WO II. Voor 1935 stelde ze zich nogal onverzoenlijk op, doch ze durfde nogal eens van koers veranderen. In de tweede helft van de jaren 30 nam de partij een veel soepeler houding aan, eigenlijk werkte ze zelfs mee aan Roosevelt's New Deal, ze steunde hem trouwens bij de verkiezingen van '36. Ze kreeg een aantal vakbonden onder haar controle en verwierf veel invloed in de overkoepelende federale vakbondsorganisatie CIO. Ook vele intellectuelen (waaronder schrijvers als Dos Passos) steunden haar toen. Na Hitler's aanval op de Sovjetunie werd het zelfs een zeer "patriottische" organisatie, in tegenstelling tot de Socialist Workersparty, een trotskistische partij die zich in 1928 van haar had afgescheurd. Na WO II radicaliseerde ze weer maar toch stonden de communisten mee aan de basis

van, en waren zelfs een drijvende kracht achter de Progressive Party van anti-Koude Oorlogskandidaat George Wallace die zich als derde eend in de bijt in de verkiezingsstrijd voor het presidentschap in '48 had gemengd. Het resultaat bleek uiteindelijk echter veel minder goed dan door de positieve reacties in de vroege stadia van de campagne verhoopt was geworden.

Hoewel men de Communist Party eigenlijk nooit expliciet verboden heeft, werden haar aanhangers al vanaf '40 door een steeds strikter omsluitend arsenaal wetten (Smith Act (40), Taft-Hartley Act (47), McCarran Act (50)) gesanctioneerd, wat uitliep op McCarthy's beruchte heksenjacht. De werking van de partij, die zich tijdens de oorlogsjaren al had omgevormd tot Communist Political Association, speelde zich in de Koude Oorlogsjaren na WO II dan ook "ondergronds" af.

Vanaf de jaren 50 is de hele linkerzijde in Amerika versplinterd in een aantal zeer kleine partijtjes, alleen in de jaren 60, vooral in periode van de anti-Vietnambetogingen kreeg men nog even de indruk dat er zich een breder "New Left" kon ontwikkelen.

Wouter De Raes

De "vrijheidstrijders" van Reagan

Zal de Reagan doctrine onder een andere vorm worden voortgezet in de derdewereldlanden, die op zoek zijn naar democratie? Inderdaad, de VS hebben hun militaire hulp aan de "vrijheidstrijders" stopgezet. Deze werden ingezet in de tachtiger jaren tegen de veroordeelde pro-Sovjetregimes. De Sovjetunie is verdwenen, maar vandaag duiken weer Pol Pot, Jonas Savimbi en consoorten op en dit met de steun van de Verenigde Naties. Ze willen niet meer en niet minder in de wettelijkheid komen en eisen hun plaats op in de democratieën, waarvan de toekomst meer dan ooit somber is. Dit schrijft Mariano Aguirre, adjunct-directeur van het "Transnational Institute" te Amsterdam, coördinator van het "Centro de Investigacion Para La Paz" te Madrid in "Le Monde Diplomatique" van mei '93.

Mariano Aguirre stipt aan dat sommige derdewereldlanden, tijdens de periode van '80 tot '92, een te hoge tol betaalden tengevolge de buitenlandse politiek van de ploeg Reagan Bush. Tenslotte ging het ook ten koste van de Amerikaanse democratie. Denken we maar aan het Irangate schandaal, waardoor fondsen werden vergaard om de Contra's in Nicaragua te steunen. De vrijspraken, o.a. van Caspar Weinberger, de oud-secretaris van landsverdediging en zovele anderen, waren een kaakslag voor de Amerikaanse democratie. Dit verklaarde de Amerikaanse rechter Lawrence Walsh. Maar niet alleen het Nicaraguaanse drama heeft de ploeg Reagan Bush op haar geweten. Ook Angola kende een desastreuze tijd tengevolge van de burgeroorlog en is op weg om het stervende Somalië te evenaren, want zijn landbouw

werd vernietigd evenals zijn bijzonderste infrastructuurwerken voor het transport. "Le Monde" van 20 maart '93 wijdt daar uitgebreid over uit. Volgens adjunct-directeur Aguirre zijn de VS voor een groot deel verantwoordelijk voor deze ravage. Nog steeds onderhoudt de VS geen normale diplomatieke betrekkingen met Angola en het helpt het land niet bij zijn wederopbouw.

De UNITA van Jonas Savimbi heeft de stembusuitslag, waardoor de president José Eduardo Dos Santos als overwinnaar uitkwam, niet erkend. En dit niettegenstaande de aanwezigheid van waarnemers van de UNO, die de regelmatigheid van de verkiezingen bevestigden. De journaliste Victoria Brittain schreef in "Le Monde Diplomatique" van dec. '92 een uitgebreid artikel getiteld "L'Angola au bord de la guerre".

In het weekblad "Janne's Défense Weekly" van 6 feb. '93 kunnen we lezen dat het UNITA lange tijd gesteund werd door de VS, Zuid-Afrika en Zaire en dat stemt toch tot nadenken. Meer nog, ook nu krijgt Savimbi voldoende steun om 20-duizend man te recruteren en te bewapenen! "Le Monde" van 20 maart '93 meldde dat het aantal slachtoffers enkele tienduizenden bedroeg, vooral dan tijdens de strijd om de stad Huambo. Daar bovenop komen nog de duizenden vluchtelingen. Dit alles getuigen medewerkers van niet-gouvernementele organisaties zoals "Artsen zonder Grenzen". Drie miljoen hongerige mensen op een bevolking van tien miljoen waarvan velen zonder woning, is het trieste resultaat van deze "vrijheidsoorlog". Erger nog, de "International Herald Tribune" van 24 maart '93 maakt gewag van het gebruik van chemische wapens!!

Uitputtingsoorlogen met zwakke intensiteit

In "The Guardian" van 28 dec. '92 schreef Victoria Brittain het volgende onder de titel "Weak UN Abandons Democratic Cause in Warring Angola" (Zwakke Verenigde Naties verlaten democratisch motief in strijdend Angola.)

De reactie van de UNO is moeilijk te begrijpen. In dec. '92 waarschuwde de secretaris-generaal Boutros-Ghali president Dos Santos van Angola, dat ingeval hij onderhandelingen met Jonas Savimbi over de deling van de macht zou weigeren, de UNO-waarnemers zouden worden teruggetrokken. De president aanvaardde de dialoog, maar het UNITA van Savimbi weigerde elke dialoog en ontkende een grootscheeps offensief. De UNO trok zijn waarnemers terug, terwijl Savimbi zich meester maakte van de belangrijkste centra, waar aardolie en diamant gewonnen wordt!

De bedoeling van Savimbi is om het land in twee te delen. Het rijke gedeelte dank zij hogervermelde grondstoffen, zou dan aan hem toekomen. Dit lezen we in "El Mundo" van 6 feb. '93 (Madrid).

De "Financial Times" van 27 jan. '93 berichtte dat de regering van Bill Clinton druk uitoefende op Savimbi om de oorlog te staken en zich te onthouden om aanvallen uit te voeren op het petroleumcentrum van Cabinda, dat door westerse bedrijven geëxploiteerd wordt. Deze zijn Chevron, Texaco, Petrofina en Agip. Zuid-Afrika wou niet achterblijven en staakte de hulp aan het UNITA. Maar Jonas Savimbi die reeds zolang door het westen werd aangemoedigd en gesteund, gaat nu zijn eigen weg met alle gevolgen dienaangaande.

Cambodja en Nicaragua

Een ander voorbeeld van een uitputtingsoorlog met lage intensiteit is deze die de Rode Khmers voeren. Zij werden door Washington, Peking en andere westerse en Aziatische landen lange tijd gesteund, waaronder Groot-Brittannië en Thailand en dit al meer dan tien jaar. En nu gaat het tegen de UNO-troepen, want de Rode Khmers verzetten zich tegen het vredesplan van de UNO. Uitgebreid staat dit te lezen in "Le Monde Diplomatique" van mei '93 in een artikel van Raoul Jennar. In "Time" van 29 maart '92 wordt de toestand in Nicaragua behandeld. De oudleden van de Nicaraguanse Contra's zijn een factor van instabiliteit geworden. Ze beschuldigen president Violeta Chamorro van pseudo-sandiniste te zijn en daarom verhogen ze hun militaire agressie. De VS hebben de beloofde hulp aan de regering bevroren om zo druk uit te oefenen, opdat de minister van defensie, Humberto Ortega

zou ontslag nemen. Tot daar "Time". In "Nicaragua libre" lezen we dat alle vooruitgang op gebied van gezondheidszorg, huisvesting en onderwijs, die tijdens het Sandinisme werd verwezenlijkt, teloor ging! Economisch zit het land aan de grond...

De "vrijheidstrijders" die tengevolge de Reagan doctrine zo wat overal opdoken in de verpauperde derde wereld, respecteren zelf helemaal niet de regels van de democratie.

Men had gehoopt dat na '89 met het einde van de koude oorlog, ook die aanslepende oorlogen langzaam zouden uitdoven. Zowel Michael Klare in "Le Monde Diplomatique" als Mariano Aguirre en Robert Matthews in "Guerras de baja intensidad Fundamentos" Madrid '89, hebben deze materie diepgaand behandeld.

De snelle interventiemacht

Aguirre schreef in "Le Monde Diplomatique" van mei '93 dat Washington speciale snelle interventietroepen op de been bracht. Ook werden lokale guerrillagroepen getraind en bewapend om regeringen aan te vallen, die beschuldigd werden van marxistische praktijken, zoals Nicaragua, Angola, Afghanistan e.a. Daarentegen werden bevriende landen militair gesteund zoals El Salvador, de Filipijnen e.a.

Dit alles betekent een belangrijke militaire bijdrage, die de VS miljoenen dollars en tonnen wapens kost. Diplomatiek werden de Angolese UNITA, de Nicaraguanse Contra's en de Afghaanse moudjahidins gesteund, evenals de gewapende oppositie in Cambodja en de regeringen van de Filipijnen en El Salvador.

De bedoeling van de Reagan doctrine is niet de revolutionaire regeringen militair ten val te brengen, maar wel ze zo te verzwakken dat ze hun projecten voor lotsverbetering van de bevolking praktisch niet kunnen uitvoeren. Washington streeft ernaar dat al die landen een zeer groot deel van hun middelen in defensie investeren, in plaats van in de noodzakelijke hervormingen. Daar bovenop komt nog dat de geveerde regeringen tengevolge de latente oorlogstoestand repressief moeten optreden, wat bij de westerse publieke opinie zeer slecht overkomt. Deze uitputtingsoorlogen hebben deze landen letterlijk gebroken.

Volgens een UNICEF-rapport is het menselijk leed aan doden, gekwetsten, verminkten, vluchtelingen en daklozen enorm. De gevolgen van de Reagan doctrine zullen zich nog tientallen jaren laten voelen. Wie daar meer wil over weten dient "Children on the Front Line" van Herbold Green te lezen, uitgegeven door UNICEF te New York en Parijs in '87. België krijgt dit jaar het voorzitterschap

van de Europese Gemeenschap. De socialist en minister van Buitenlandse Betrekkingen Willy Claes neemt dit voorzitterschap waar.

Zal Europa een vuist durven maken tegen deze onmenselijke uitputtingsoorlogen?

René Van Nerum

VN moet zwendel in kinderorganen doen stoppen

De lezer zal zich wellicht herinneren dat we in VREDE, reeds een paar jaar geleden, de aandacht vestigden op de schandalige handel in kinderorganen in Latijns-Amerika. In een 77 bladzijden tellend rapport heeft de "Wereldorganisatie tegen Marteling" nu eveneens een oproep gericht tot de Verenigde Naties om een onderzoek in te stellen naar de kinder-slavenarbeid en de handel in organen van kinderen.

De organisatie vestigt tevens de aandacht op het martelen en neerschieten van kinderen in verschillende landen. Typisch voorbeeld hiervan is Brazilië waar vorig jaar 1.470 kinderen door doods-eskaders werden vermoord (4 per dag). Een onderzoekskommissie van het Braziliaans Parlement wijst er op dat tussen 1989 en 1992 4.611 straatkinderen werden gedood. In Guatemala en Haïti is dit eveneens een dagelijks verschijnsel.

Eric Sottas, directeur van de organisatie, wijst er in het rapport op over bewijzen te beschikken wat de smokkel in organen van kinderen betreft.

Als voorbeeld citeert hij het geval van een Colombiaanse jongen en meisje die ontvoerd werden en wiens lijken later werden teruggevonden en wiens ogen waren weggenomen.

Sottas wijst er tevens op dat zijn organisatie over informatie beschikt waaruit blijkt dat in Guatemala hoge ambtenaren en verantwoordelijken van immigratiediensten en in Brazilië, Guatemala en Haïti militairen en politie bij de ontvoering van kinderen en de handel in organen betrokken zijn. (ads)

Karel Van Miert privatiseert

EG-kommissaris voor de Concurrentie, Karel Van Miert, schijnt het niet zo nauw te nemen met zijn socialistische principes. Volgens het Amerikaans Persagentschap Associated Press verklaarde de vroegere SP-voorzitter op maandag 14 juni dat alle telecommunicatie monopolies in de schoot van de twaalf moeten gebroken worden. Van Miert voegde er aan toe dat de nationale monopolies inzake telecommunicaties, lees staatsbedrijven, zoals telefoon, postdiensten en energie moeten ontmanteld worden zelfs als de nationale regeringen zich hiertegen verzetten.

Waarom Hiroshima en Nagasaki?

Elliot Roosevelt, zoon van wijlen de Amerikaanse president Franklin Delano Roosevelt, schreef in 1947 een boek over de activiteiten van zijn vader tijdens de tweede wereldoorlog.

Ais "aide de camp" van de president was hij getuige geweest van levendige discussies met vertegenwoordigers van alle oorlogvoerende geallieerden: Churchill, Stalin, Tchang Kai-Tjek, Giraud, De Gaulle en de bevelvoerende generaals en admiraals op alle oorlogsterreinen en van alle diensten. Het boek dat hij over die jaren schreef titelde hij "Zoals hij het zag". En met die "hij" bedoelde hij uiteraard zijn vader.

President Roosevelt overleed op 12 april 1945. Duitsland was toen al verslagen, maar de oorlog met Japan ging nog verder.

Roosevelt werd opgevolgd door Truman en het was deze laatste die toelating gaf tot het afwerpen van de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki.

Het laatste hoofdstuk van het boek van Elliot Roosevelt handelt over het verdwijnen van de Amerikaanse president en de gevolgen die dit heeft gehad op de verder ontwikkeling in de wereld.

Het is onze taak, zo schreef hij, de verborgen oorzaken bloot te leggen waardoor de vrede zo snel verloren ging en uitmondde op de koude oorlog. Wij moeten kenbaar maken dat op de cocktailpartijen in Washington gefluisterd werd over oorlog met de Sovjetunie - bij voorkeur vóór 1948. Welke veranderingen dreven ons van de weg naar de vrede en zonden ons hals over kop in de tegenovergestelde richting, zo stelde E. Roosevelt de vraag.

"In dit geval (de dood van de president) ontstond er een luchtledige te midden van de krachten die vochten voor een nieuwe toekomst, voor de zekerstelling van het feit dat de oorlog niet zou zijn gestreden om de status quo in stand te houden. Maar in het ontstane luchtledige sprongen, door het gebrek aan waakzaamheid van de vrienden van de vooruitgang, de vijanden der vernieuwing, de voorstanders van de wereld uit het verleden, de woordvoerders der reactie.

Plots werd in onze pers door woordvoerders als Vandenberg in de senaat en het Hearst-Roy Howard-Mc Cormick koor de kreet aangeheven om "Rusland" harder aan te pakken".

Op de bijeenkomst van de ministers van buitenlandse zaken te Moskou in december 1945-januari 1946 had de Amerikaanse minister Byrnes voorgesteld, het was de oude idee van Roosevelt, de mogelijkheid te onderzoeken de atoombom onder toezicht van de Verenigde Naties te plaatsen.

"Onze pers schreeuwde het uit dat Byrnes

de Verenigde Staten versjacherd had". Toen werd Winston Churchill ten tonele gevoerd. In zijn toespraak te Fulton, Missouri, deed hij een woeste aanval tegen de Sovjetunie en propageerde hij een regelrechte oorlog tegen zijn vroegere bondgenoot.

"Die Churchill die van 1942 tot aan de winter van 43/44 gevochten had tegen de geallieerde invasie over het kanaal. Hij had geprobeerd om het zwaartepunt van de aanval te verplaatsen om de belangen van het Britse Rijk in de Balkan veilig te stellen".

Drie maanden voor de ineenstorting van Duitsland werden voorwaarden die aan de Duitsers moesten worden gesteld op papier gezet. Noch Londen, noch Washington stuurde een afschrift daarvan aan Generaal Eisenhower. Kliken waren al aan het werk. Wat had men tegen Eisenhower? Er was al gepraat over het gebruik van het atoomwapen en Eisenhower had zich tegen die idee verzet.

*****

Het gebruik van het atoomwapen steunde geenszins op de eensgezindheid van de kleine groep die het voor het zeggen had.

In zijn "memoires" schrijft Eisenhower dat vanaf het ogenblik dat hij ingelicht werd over het imminente gebruik van het atoomwapen door Henry Stimson - minister van oorlog - hij hem zijn ernstige twijfels daarover meedeelde.

"Op grond van wat ik wist was Japan al verslagen en was het gebruik van de atoombom volledig nutteloos".

De chef-staf, admiraal William Leahy was dezelfde mening toegedaan.

"De Japanners waren al verslagen en tot kapitulatie bereid. Het gebruik van dit barbaarse wapen te Hiroshima en Nagasaki heeft geen enkele materiële bijdrage geleverd in onze strijd tegen Japan". (W. Leahy: I was There - N.Y. 1956)

Het afwerpen van de atoombommen moest toch gerechtvaardigd worden. Daarvoor werd er een monsterachtige leugencampagne de wereld ingeslingerd. Truman had het over een kwart miljoen levens die daardoor gered werden (Amerikanen en geallieerden). Later, in zijn "memoires" werd het cijfer verhoogd tot een half miljoen. Nog iets later werd het één miljoen tweehonderdduizend (geallieerde) levens gered. "Bomber" maarschalk Harris, die Dresden deed bombarderen, rechtvaardigde zich met het jongleren van zes miljoen geredde

levens... (Dudley Sauvard: Bomber Harris, Biography. Conell, London 1984.) Welke bedoeling zat er dan achter die bommen?

De Britse fysicus Patrick Blackett schreef dat "De bom de eerste belangrijke diplomatieke operatie was" (Blackett Tear, War and the Bomb - London 1948). James Byrnes die ondertussen onder de chantage van de politieke maffia bezwaken was en een mentor van Truman was geworden, verklaarde:

"Dat het gebruik van de atoombom tegen de Japanse steden niet nodig is geweest om de oorlog te winnen". Volgens Byrnes was "haar bezit en gebruik nuttig om Rusland controlebaarder te maken" (1).

Het afwerpen van de atoombommen was niet enkel bedoeld als chantagemiddel tegen de Sovjetunie, maar voor alle staten, geallieerden en andere, om hen in Amerikaans vaarwater te drijven.

De atoombomdiplomatie vond zijn verlenging in economische druk en chantage. Het gebruik van de atoombom werd voorgesteld als het middel om menselijke levens te redden. De economische druk werd hulpprogramma.

A. De Coninck

(1) C. Alperowitz: Atomic Diplomacy - London 1965.

Ik heb...

*Verdriet gekend
om de bittere kelk
waaruit je mij liet drinken.
Je zei me: Ken jij het verschil tussen
verdriet en pijn?
Toen, schonk je voor mij die zure
wijn.*

*Ik heb
geluk gekend, bij het strelen van een
kinderhand.
Het leven scheen weer echt plezant.
Ach waarom, voel ik niet bij iedere
mensenhand
de zachtheid van een kinderhand.
Ik heb
vreugde gekend...
in woorden die genezen,
ook al lijkt de wereld onvolprezen.
Daarom heb ik naast
verdriet en pijn
ook stil geluk gehad...*

Jozef Vandromme

Het einde van Vaka-OCV of het verhaal van een aangekondigde dood

Wat niet kon tegengehouden worden is geschied.

Vaka-OCV stoot alle koepelfuncties en -ambities af, en vormt zich om tot een aktiekomitee waar individuen lid kunnen van zijn, met de naam Vaka.

De mot zat al een tijdje in het koepel-zijn. De versmelting tussen OCV en Vaka, nu zowat een dikke drie jaar geleden, bleek in feite een afslankingsoperatie te zijn. Een aantal organisaties weigerden namelijk naar de gefusioneerde structuur over te stappen. Om verschillende redenen waarvan 'k er hier slechts een paar noem. De koepel is tegelijkertijd organisatie en is dus een concurrent op het reeds smalle vredesterrein, zeiden de enen. De lokale organisaties waarop Vaka stoelt zijn in gewone periodes meestal niet representatief genoeg, werd opgemerkt. De koepel meet zichzelf een te actief profiel aan en stoort de ontplooiing van de organisaties. Een kerngroep duwt de zaken te snel in de door haar verlangde richting... meenden anderen. Wat er ook van zij het resultaat was dat de Medici, Pax Christi en Forum (toen nog IOT), en andere voormalige leden van het OCV niet meededen met Vaka-OCV.

Vrede is altijd actief lid gebleven van de koepel.

Er werden nog pogingen ondernomen om de standpunten en werkingen bij mekaar te brengen maar daar is geen concreet resultaat kunnen geboekt worden. In het kader van de jaarlijkse Vredesweek is de samenwerking onder vredesorganisaties wel gelukt.

Met de veranderingen in Oost-Europa verdween de grote vijand, en meteen ook de vrees bij de brede publieke opinie voor een rechtstreeks nucleair conflict. Dat maakt dat het werk van vredesmilitanten minder toegang heeft tot "de man in de straat".

Dit algemeen klimaat leidt vandaag zeker niet naar grote vredesakties. De ontwapeningsvoorstellen van Bush zorgden ook voor voldoende verwarring. Ze versterkten de sfeer dat alles nu wel vanzelf zou gaan. Ze leidden naar de afgelasting van een geplande vredesbetoging voor 20 oktober 1991. De complexiteit van de Joegoslavische crisis maakt de vredeswerking ook niet makkelijker. Zelfs in de klassieke vredesmiddens klonk er van in het begin een roep naar militaire interventie.

Met de verkiezingsuitslag van zwarte

zondag (24.11.91) werd menig vredesmilitant geconfronteerd met de prangende vraag of nu niet alles moet wijken voor het anti-racistisch werk.

In deze sfeer werd Hand-in-Hand opgericht om de manifestatie voor "verdraagzaamheid en democratie" van 22 maart 1992 te organiseren. Het werd een reuze succes: honderdduizend betogers in Brussel.

Sindsdien voerde Vrede in Vaka-OCV de discussie om minstens een tweesporenbeleid te volgen: enerzijds actief blijven op het klassieke vredesterrein, anderzijds ondersteunend werk verrichten voor de uitbouw van Hand-in-Hand. Wij meenden dat er nog werk genoeg aan de winkel was, dat een specifieke vredeskoepel (liefst met alle vredesorganisaties) z'n plaats had in Vlaanderen. De kernploeg van Vaka-OCV bewees keer op keer dat er nog weinig leven aan de basis was wat de specifieke vredesthematiek betrof, en dat dus alles op Hand-in-Hand moest worden gezet.

In tegenstrijd met onze opvattingen beschouwde de meerderheid van diegenen die nog actief waren bij Vaka-OCV dit samenwerkingsverband als een vormgever aan een bepaalde grote stroming die in Vlaanderen leeft in een zekere tijdsperiode. In de jaren tachtig was dat de anti-raketenbeweging, nu is dat het anti-racisme, in deze visie. Voor ons, echter, was de vredeskoepel een maatschappelijke uiting van een andere internationale politiek die wij van onze bewindslui eisen. Tegen de economische en politieke overheersing die zich militair vertaalde in de wapenwedloop en de dreiging van een nucleaire vernietiging, heel kort gezegd. In de jaren tachtig bundelde dit idee zich rond de rakettenstrijd, nu lijken de snelle-interventie-eenheden de sleutel te worden voor de uitoefening van de (over)macht, de dominantie en uitbuiting.

Uiteindelijk werd dan begin maart 93 beslist Vaka-OCV te begraven. Met het einde van deze (gedeeltelijke) koepel zet de vredesbeweging grote

stappen achteruit. Het zal nu nog moeilijker worden om onze stem te laten horen. Het zal nog moeilijker zijn om een maatschappelijk debat op gang te krijgen rond de kernwapens, rond de nucleaire ontwikkeling voor het Euroleger, rond de snelle-interventie-eenheden, rond het bondgenootschap NAVO, rond het vijandsbeeld waarmee men het zuiden benadert. De discussie over welke bedreigingen er nog zijn voor Europa, en hoe we ons daartegenover opstellen zal nog meer dan vroeger in partijcenakels, militaire kringen en bureaus van de internationale instellingen worden gevoerd, los van elke (buiten-parlementaire) democratische controle.

Werk aan de winkel om een nieuwe koepel te creëren dus. Precies om de zelfvoldane superioriteit van Europa en de Verenigde Staten tegen te gaan moeten de vredeskrachten zich kunnen verzamelen op basis van een gemeenschappelijk (beperkt) platform. De roep naar onze opdracht om orde op zaken te gaan stellen in de wereld getuigt van verregaande zelfgenoegzaamheid tegenover conflicten in de periferie van Europa in het oosten en het zuiden. Mensen die voor de vrede werken zullen zoeken naar andere oplossingen, naar de ware oorzaken.

Dit gebeurt best zoveel mogelijk samen met andere organisaties uit het socio-kulturele veld. Vrede is namelijk een geheel van maatschappelijke toestanden waarin eenieder aan z'n trekken moet kunnen komen op basis van sociale rechtvaardigheid. Dat gaat iedereen aan.

Op dit ogenblik zijn we in een discussiestadium gekomen rond een formeel overleg tussen de vredesorganisaties die op bepaalde afgelijnde vlakken (b.v. wapenhandel, atoomproefnemingen, steun aan de anti-oorlogsbeweging in ex-Joegoslavië) brede coalities zouden trachten te realiseren. Vanuit Vrede blijven we ijveren om rond de instrumenten van de dominantie (NAVO en Euro-interventieleger) gemeenschappelijke aktie op te zetten.

Georges Spriet

Vredesweek

27 september 3 oktober

Ga het conflict niet uit de weg!

info
02/640 07 74

Medische Vereniging voor Preventie van een Atoomoorlog - Pax Christi Vlaanderen - VAKA - Vrede vzw
 BDU Jonge & Vrede - FORUM voor VREDESAKTIË - Humanitaire Werkgroep voor Conflictstudie

Vredesweek 93 ga het conflict niet uit de weg

De vredesweek wordt een pleidooi om tijdig de oorzaken van conflicten aan te pakken, waarbij het veranderen van discriminerende in meer rechtvaardige socio-economische verhoudingen voorop staat. Het geweld voorkomen door actieve vredesopbouw, dus. Ga het conflict niet uit de weg.

De politieke actie die hier in past betreft de wapenhandel. De productie is al lang geïnternationaliseerd, het wordt hoog tijd dat er een strikte internationale (om te beginnen zeker Europese) wetgeving komt.

Stop de Europese wapenhandel. Een strikte Europese wetgeving, onder democratische controle. Ombouw van de wapenindustrie. Dit zijn de centrale eisen van deze actie.

We zullen uw steun vragen voor een **briefkaartenactie** aan de Belgische regering als voorzitter van de Europese Gemeenschap. De campagne zal worden afgesloten begin december naar aanleiding van de Euro-top in Brussel.

zaterdag 25 september 1993

De Werf, Molenstraat 51, 9300 Aalst

Studiedag

in het kader van de vredesweek

Interventie en conflictoplossing

Vrede is meer dan de afwezigheid van oorlog. Conflicten komen voort uit politiek-maatschappelijke tegenstellingen. Vanuit deze ideeën zullen we vertrekken om een aantal conflicten en oorlogen in verschillende continenten te benaderen. Ook de band tussen interventiestrategieën en de laatste ontwikkelingen i.v.m. atoomwapens zal worden belicht. De vorming van het toekomstig Europees leger, dat overal zal moeten kunnen optreden om onze 'waarden en belangen' te verdedigen, bewijst dat veiligheid voor onze bewindslui in de allereerste plaats militaire dominantie betekent. De oorzaken van een conflict worden hierdoor echter niet opgelost.

Deze studiedag is een samenwerking van Vrede vzw en MYPVA (Medische Vereniging voor Preventie van een Atoomoorlog).

Vredesfonds

L.V. Gent 500; Cr. Lasne 400; V.P. Bouchout 400; L.V. Gent 500; S.W. Ninove 400; C.L. 400; O.V.B. Antwerpen 1.000; H.V. Oostende 200; R.M. Oostende 300; J.G. Nieuwerkerken 200; F.W. Gent 100; A.F. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200; M.V. Pollare 400; P.V.C. Maldegem 400; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; F.D'H. Zedelgem 200; W.D.S. Brugge 500; M.C. Bredene 200; D.S.-P. Aalst 200; R.V. Ranst 200; C.V. Asse 200; C.V. St.-Niklaas 200; J.D.S. Luik 200; E.D. Veldegem 200; L.M. Drongen 1.000; L.E. Mechelen 200; J.V. Antwerpen 200; A.D.B. Oostende 100; J.V.C. Antwerpen 200; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V. Gent 200; M.Th. Ukkel 400; J.E. Gent 100; M.T. Zwalm 1.000; E.D.B. Brugge 200; A.C. Mariakerke 400; R.N. Keerbergen 500; L.V. Antwerpen 400; J.D.L. Aalst 200; M.Th.D. De Pinte 400; U.C. Torhout 200; H.D.S. St.-Kruis 200; L.B. Waregem 400; R.W. Brugge 100; Y.G. Hoevenen 200; B.P. Oostende 400; D.G. St.-Martens-Latem 400; B. St.-Amandsberg 400; M.D. Gentbrugge 200; G.R. Kontich 400; Ph.D. Brugge 200; F.D. Oostduinkerke 200; A.M. Brussel 400; A.L. Gent 200; K.L. Gent 200; R.B. Gent 400; W.W. Ruislede 1.000; J.C. Zoersel 200; F.V.Z. Bornem 200; N.B. Berchem 2.000; L.B. Wilrijk 200; K.D. Asse 1.000. Totaal: 24.800 frank.

Hartelijk dank!

Bijdragen voor het vredesfonds kunnen gestort worden op Prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw Gent.

KWIS - nr. 301 - mei - juni

1. In welk land en naast welke stad ligt Austerlitz waar Napoleon een veldslag leverde?
Tsjechië - naast Brno.
2. Waar en wanneer werd Lumumba vermoord?
Op 18 februari 1961 in Katanga.
3. Wat waren de vroegere namen van Zimbabwe en Harara?
Rhodesië en Salisbury.
4. Noem de twee zwarte Amerikaanse leiders die vermoord werden?
Martin Luther King en Malcolm X.
5. Wat gebeurde er op 17 okt. 1961 te Parijs?
± 200 Algerijnse betogers werden door de politie vermoord.
6. Wie was op dit moment de Franse eerste minister en wie het hoofd van politie?
Michel Debré en Maurice Papon.
7. Vanwaar komt de naam Monrovia hoofdstad van Liberia?
De naam is afgeleid van de naam van de Amerikaanse President Monroe.
8. Namen van de gekende V.S.-zenders van de CIA in Europa?
Voice of America - Radio Free Europe.
9. Wat was de Duitse naam van Bratislava onder de Habsburgers?
Pressburg.
10. Wie waren de vermoorde leiders van de Spartacusbeweging in Duitsland?
Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht.

R. Seyts uit Drongen en P. Antoine uit Deurne ontvangen een boek.

25 jaar geleden in vrede**Tsjechoslovakije 68**

Het verloop der gebeurtenissen in Tsjechoslovakije zouden we als volgt kunnen samenvatten:

Vanaf juni 67 komt er onder de leden van de Tsjechische KP openlijk kritiek los op de nationale cultuurpolitiek, de perscensuur en het economisch beleid. De conservatieve Novotny-strekking moet het afleggen tegen de voorstanders van een nieuwe regering en een nieuwe leiding in de KP. Men doet voorstellen voor een federalisering van het land, een nieuwe grondwet en een doorgedreven democratisering.

In juni 68 stijgt de spanning: oproepen om het democratiseringsproces te versnellen binnen bepaalde groepen. Russische troepen verlaten slechts langzaam het land na Warschau-pactmaneuvers, kritiek van de pers van het

Oostblok op de liberalisering, psychose in de Westerse berichtgeving: er komt een tweede Boedapest. Op de Conferentie van Warschau reageren de USSR en de Oostbloklanden bijzonder scherp en waarschuwen Praag voor de druk van antikommunistische krachten. Praag reageert: de leidende rol van de partij en het lidmaatschap van het Warschau-Pact worden niet in vraag gesteld, wel wensen ze hun eigen weg naar het socialisme te volgen. Dubcek voelt zich gesteund door de bevolking en de Westeuropese communistische partijen. Begin augustus wordt Tsjechoslovakije gegarandeerd dat het de liberalisering niet zal moeten prijsgeven.

(Nagekomen reactie van de auteur van het artikel na de inval van de 5 Warschau-

Pact-landen op 21 augustus:)

De interventie moet niet alleen betreurd maar ook veroordeeld worden als een daad die noch de vrede, noch het socialisme dient. Ongetwijfeld hebben de Russen gedacht in termen van zuivere machtspolitiek: aan de huidige machtsposities mag niet getond wemt de USSR risico's: ze benaderen aldus op een bedenkelijke manier het Amerikaanse optreden in Guatemala en San Domingo. Ieder land dat zich socialistisch noemt moet andere middelen aanwenden om spanningen uit de wereld te helpen, middelen die een socialistische natie en de vooruitstrevenden erbuiten niet in diskrediet brengen.

L. Hoernaert, 25.08.68

De Nationale Loterij helpt mensen andere mensen helpen.

Mensen zullen altijd andere mensen nodig hebben. De Nationale Loterij wil een helpende hand reiken waar het nodig is. Op een tastbare, materiële manier wordt bijgesprongen: voor de gehandicaptenzorg, de verlaten kinderen, het Rode Kruis, het medisch onderzoekswerk, enz... Zolang er mensen zijn die mensen willen helpen, zal de Nationale Loterij haar steentje bijdragen om hun werk te steunen. En dat doet ze, samen met al wie meespeelt.

De Nationale Loterij.

Een kans hebben is tegelijk een kans geven.

En als u nu eens werk maakte van uw dromen.

'n Echte eigenaar is nooit écht tevreden. Er valt altijd wel wat te veranderen. Dubbele beglazing, een nieuwe keuken, een zonovergoten veranda... Vandaar dat de ASLK werk heeft gemaakt van een speciaal krediet van het type "lening op afbetaling": het ASLK-Krediet voor Wooncomfort. Snel toegekend, tegen uitzonderlijk voordelige voorwaarden en met een minimum

aan administratie. En u weet precies tot op de frank wat u zult gaan

afbetalen. Het ASLK-Krediet voor Wooncomfort kunt u eventueel uitbreiden met een "prefabpolis", een kleine overlijdensverzekering voor de duur van de lening. Hebt u ook plannen? Ga dan snel eens langs in het ASLK-agentschap in uw buurt. Binnen de kortste keren hebt u een volledig uitgewerkt financieel plan op tafel. Volkomen vrijblijvend. Dat spreekt.

ASLK-Krediet
voor Wooncomfort

ASLK

Roekeloze reizen. De beste reisverhalen van 1992

Bijgebracht door Rudi Wester
Talrijke Vlaamse en Nederlandse auteurs ondernamen verleden jaar weer lange reizen. Naar klassieke Europese reisbestemmingen als Majorca en Italië maar ook naar andere continenten: van Koerdistan tot Japan in Azië, van Egypte tot de Kilimanjaro in Afrika, van Peru tot de Mississipi in Amerika, ja tot in Australië. De meeste schreven er wel enige verhalen over en Rudi Wester selecteerde er een aantal uit.
Contact, 495 fr.

Soerabaja. Verhalen

Paul Theroux
Nog meer reisliteratuur. Deze avontuurlijke en tragikomische verhalen spelen zich af op vier continenten en illustreren nog maar eens zowel Theroux' vertelkunst als zijn talent voor plaatsbeschrijvingen.
Atlas, 595 fr.

Het ijspaleis

Boudewijn Buch
Buchs verlangen om naar eilanden te reizen leverde weer stof genoeg op voor een derde boek in zijn eilandenreeks. Nu bezocht de auteur de meest onherbergzame eilanden in het uiterste noorden en evenals eilandengroepen tegen de Zuidpool, hij gaat zelfs op zoek naar eilanden die door de zee opgeslokt zijn of het dreigen te worden. Dit boek bevat veel nauwkeurig opgezochte, interessante informatie, die vaak alleen al door haar buitenissigheid boeit.
Atlas, 595 fr.

De zelfmoord van de meisjes

Jeffrey Eugenides
De 5 zusters Lisbon, alle tussen 13 en 17 jaar oud plegen in één jaar zelfmoord. Dit is eigenlijk stof voor een tragisch horrorverhaal maar toch kan Eugenides er een hypnotiserende en geestige roman van maken.
Contact, 595 fr.

Moederziel

Jenny Diski
Jenny Diski schrijft in dit boek wel vanuit en zeer eigenaardig maar desondanks origineel en fantasievol perspectief: ze legt het pijnlijke levensverhaal van Frances in de mond van Frances' baby Nulleke die blind en doofstom geboren is en een levensverwachting heeft van twee jaar.
Atlas, 660 fr.

De USSR en de fluwelen contrarevolutie

Ludo Martens
"Fluwelen contrarevolutie" wordt hier gebruikt voor alle revoluties in Oost-Europa, hoe verschillend die ook verliepen. Terwijl de glasnost en de perestrojka van de top zelf kwamen, werden ze in de volksdemocratieën door het volk opgedrongen. Voor Ludo Martens maakt dit geen verschil: Met het "revisionisme", het "verraad" van Chroetsjov, Brezjnev, en Gorbatsjov is de politieke en economische ontreddeering steeds maar toegenomen. Antikommunistische organisaties hebben daarbij gebruik gemaakt van het nationalistisch en religieus fundamentalisme, corrupte partijleiders en agenten (Jeitsin!). Ondanks de uitgesproken marxistische visie op het gebeuren brengt het boek ons een massa, vaak ongekeerde informatie. De gauchistische terminologie moeten we er dan maar bijnemen. De auteur besluit dat de "fluwelen contrarevolutie" ertoe kan bijdragen dat "de kommunisten van heel de wereld terug een gemeenschappelijke taal kunnen vinden".
EPO, 750 fr.

Uit liefde

Sue Miller
Ontroering te over in dit boek met het tijdloze en onuitputtelijke thema uit de titel als drijfkracht. 3 niet meer zo jonge mensen leren opnieuw liefhebben zoals tijdens hun jeugdijaren. De tafereelen zijn vaak schokkend. Miller maakt scherpe karaktertekeningen.
Contact, 695 fr.

Het geheim van de hiërogliefen. De avontuurlijke ontcijfering van het Egyptisch schrift

Rudolf Majonica
Deze jeugdauteur slaagt in dit mooi geïllustreerd en gedocumenteerd boekje aan kinderen de ontcijfering van het Egyptisch schrift door Champollion bevattelijk voor te stellen en uit te leggen. Hij, amateurarcheoloog kreeg hiervoor de medewerking van de Egyptologische afdeling van het Leidse Rijksmuseum van Oudheden.
Uitgeverij Piramide, 395 fr.

In galop, Tamara!

Ulla Stahlberg
Informatie over ponyrijden voor kinderen, verpakt in een gemakkelijk leesbaar verhaal over de eerste lessen van een meisje in een rijsschool. Stahlberg gaf jarenlang rijopleidingen.
Uitgeverij Piramide, 495 fr.

De hoop doen herleven. Een bevrijdend socialisme voor de 21ste eeuw

Alain Tondeur & François Vercammen
De auteurs, 2 leden van het politiek bureau van de Socialistische Arbeiderspartij wijzen zowel de sociaal-democratie als het stalinisme radikaal af maar blijven optimistisch, een echt "bevrijdend socialisme" is nog mogelijk, niet elk socialistisch opzet is gedoemd om te falen. Dit fel geëngageerd essay zet een aantal kwalen van het kapitalisme nog eens op een rijtje en eindigt met een oproep tot samenwerking met socialisten, die nog een project voor een andere samenleving hebben, met kommunisten die het stalinisme afgezworen hebben en met groenen die menen dat een breuk met het winstprincipe noodzakelijk is.
Uitgeverijfonds Leon Lesoil.

Wereldbevolking in perspectief

Noord-Zuid-Cahier, 1993, n° 1
Deze uitgave behandelt de demografische wereldproblematiek. Het bevat o.m. een bevolkingsprognose (aantal, samenstelling, verspreiding,...) voor de volgende 30 jaar, een artikel over de betekenis en de toepassing van een bevolkingsbeleid, een kritische schets van het Indonesische "Bevolkingsprogramma", bijdragen over de relatie tussen bevolkingsaanwinst enerzijds en economische ontwikkeling en het milieu anderzijds, over de AIDS- en gezondheidsproblematiek, over "family-planning" en de positie van de vrouw. Tenslotte situeert het de rol van NGO's en actiegroepen in het bevolkingsdebat.
Wereldwijd, 195 fr.

Italiaanse kronieken

Ben van der Velden
Van der Velden is journalist bij het NRC-Handelsblad en verbleef voor die krant een tijdje als correspondent in Italië. Hij vond er blijkbaar inspiratie voor 24 korte verhaaltjes over de perikelen die voortvloeien uit de combinatie van liefde en bedrog. Met tekeningen van Peter Vos.
Veen, 495 fr.

Knollekop

Liza Cody
Het op het eerste gezicht weinig sympathieke hoofdpersonage Eva Wylie - groot, breed, gemeen - is bewaker bij een autosloperij en worstelaarster. Ze knapt in ruil voor geld voor iedereen vuile klusjes op en raakt zo ongewild betrokken in de strijd tussen 2 drugbendes. Toch slaagt de auteur een gevoel van herkenning bij de lezer op te wekken. Dit boek kreeg de Silver Dagger Award in 1992.
Atlas, 595 fr.

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

-D-R-U-K-K-E-R-W-

DRUKKERIJ GOFF N.V.
PIJNDERSSTRAAT 28 9000 GENT
TEL. 091/25.02.59 (4 lines)
FAX. 091/25.10.72

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
Hifi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de specialzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. 225 10 92

FAX 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

EUROPA

een reader boordevol informatie en bezinning over
het eengemaakte Europa.

met bijdragen van Lode Van Outrive, Rudolf Boehm,
Frans Verschueren, Bart Kerremans, Jos Janssens,
Dirk Diels, André Mommen, Guy Janssens, John Paimer,
Philippe Herzog, Eric Remacle, Yves Grenet,
Jean-Marie Dewael, Jean Bossuyt, Paul Verbraeken,
Luk Van Krunckelsven en Ingrid Pauwels.

een uitgave van

Imavo/VMT, Vrede en Masereelfonds

250 biz. - komt uit in september 93

tot 1 september 93 voorintekenaars van 395 BF,
nadien winkelprijs 550 BF.

boek vandaag nog uw exemplaar
Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent
Tel. (09) 221 18 39 (nieuw nummer)
000-0956015-80 ('boek Europa')

Brief uit Belgrado

Slavica Stojanovic is een vredesactiviste uit Belgrado. Zij staat in nauw contact met onze vrienden van de Franse Mouvement de la Paix, met wie ze een bezoek bracht aan de States en de VN in New-York. Ze richtte deze brief aan de vergadering van de wereldvrede-raad in Basel begin juni.

Vrienden,

Dit is een boodschap van de vrouwenorganisaties, de vredesmilitanten, vrijwilligers uit onafhankelijke humanitaire organisaties zoals SOS Belgrado en de 'vrouwen in 't zwart'.

Samengevat wil ik zeggen dat zolang men de situatie in het voormalige Joegoslavië in termen van militaire en politieke macht bekijkt er nooit een oplossing zal komen.

Het Vance-Owen-plan probeerde onderdelen in mekaar te passen, maar het heeft er toe geleid dat de nationalistische overgegaan zijn tot etnische zuiveringen om beloofd terrein voor zich veilig te stellen. Dit plan heeft nooit de niet-nationalistische opties onderzocht, die nochtans de beste uitweg zouden vormen. Maar de machtspolitiek is van die aard dat eenmaal een zaak vastloopt er terstond nieuwe maar slechtere ideeën opduiken.

De laatste ontwikkelingen naar een definitieve verdeling van Bosnië in drie nationale zones is zowat het ergste wat kan worden voorgesteld, en het gevaarlijkst voor de volkeren uit deze regio. Om echt aan de kant van de volkeren te staan zou men best beginnen met een onderscheid te maken binnen elke nationaliteitengroep. In alle kampen moeten de criminele extremisten worden uitgesloten. We moeten hoop creëren, een toekomstvisie, een strategie om de economie en de maatschappij terug op gang te krijgen. Laat ons zoeken naar een hervitaliseren van het pluri-nationale karakter van onze maatschappij. Zij die van deze oorlog profiteren moeten we kunnen isoleren van diegenen die er alles bij te verliezen hebben. We moeten de angst van allen kunnen opvangen.

Dergelijke politiek en praktijk moet gesteund worden op activiteiten die opnieuw een civiele maatschappij voeden, die beslissend is in de strijd voor een rechtvaardige oplossing. Bij de onderhandelingen op internationaal vlak, bij lokale bemiddelingen en op het vlak van politieke analyse moeten er onafhankelijke vredesexperts worden betrokken die bedreven zijn in geweldloze conflictaanpak. Er moet een internationaal netwerk komen van NGO's en groepen rond conflictbehandeling die vanuit de Joegoslavische situatie vertrekken om aan te tonen hoe vandaag een land kan tenonder gaan aan instabiliteit. Dit zou veel minder kosten, minder tijd vergen en zou betere resultaten opleveren dan de simpele politieke en militaire dreigingen die de rest van de samenleving uit angst en verzet doet samenklitten.

Daarnaast is er de kwestie van de vluchtelingen. Deze oorlog heeft miljoenen vluchtelingen opgeleverd, mensen zonder huis, zonder vaderland. Ook de Tweede Wereldoorlog bracht deze fenomenen voort zoals het totalitarisme trouwens dat eigen is aan alle staats- en nationale extremismen, en eigen is aan de internationale politiek die tot het uiterste gericht is op belangenverdediging. Deze mensen zonder huis, zonder vaderland zijn het slachtoffer van een ondoordachte buitenlandse politiek die de verdeling van het land voorstond in een koortsachtige periode zonder zich zorgen te maken over de mogelijke gevolgen ervan. Zij zijn ook het slachtoffer van de oorlogsmisdadigers en de harteloze regimes die hen verban-

nen hebben of geweigerd hebben hen te beschermen. In de landen van ballingschap worden ze dan opnieuw slachtoffer van een nationalistische propaganda die zich baseert op haat en schuld. De laatste dagen blijkt het Servisch regime van plan deze mensen uit te stoten om hen de veroverde geieden te doen koloniseren.

In Kroatië wordt de humanitaire hulp aan de Moslim-vluchtelingen ingetrokken sedert de botsingen tussen de Kroatische en Moslim-legers in Bosnië. In Duitsland en in andere landen dreigen de vluchtelingen hun situatie te verliezen of zelfs teruggestuurd te worden uit revanche tegen de militairen in Bosnië. Hierdoor worden slachtoffer en misdadiger gelijkgeschakeld.

Wat we nodig hebben is het uitwerken van een hoopgevend sociaal en economisch programma, maatschappelijke opvoeding tot vreedzame conflicthantering, en de mensen helpen te weerstaan aan propaganda en hersenspoeling. Iedereen haat de andere natie, maar iedereen houdt van z'n buur van een andere nationaliteit. De laatste twee jaar heeft iedereen zwaar moeten lijden, maar voordien hebben ze jarenlang vreedzaam samen geleefd.

Hier in Belgrado wordt iedereen van goede wil door de extremisten en criminelen bedreigd. Het embargo brengt enerzijds zwarte markt, anderzijds een nieuwe criminele toestand die de armen tot een makkelijke prooi maakt van politieke extremisten. Dit dreigt ook de 'endlösung' te worden voor actief bewuste mensen. De buitenlandse media hebben reeds gans Belgrado gedoodverfd.

Maar ook wat positiefs. De legerleiding heeft officieel verklaard dat haar radikaal plan de laatste twee jaar gefaald heeft wegens een mislukte mobilisatie. Duizenden jongeren zijn gedeserteerd, hebben zich maandenlang verstopt en zijn uiteindelijk het land kunnen uitvluchten. Dit stemt ons zeer hoopvol voor de civiele maatschappij, waarvoor deze jongeren een rijk potentieel betekenen. De generaal viel ook de vrouwengroepen aan en de vredesmilitanten omdat ze de legerplannen hebben doen mislukken. Mocht iedereen zo bewust zijn als deze jongeren en deze vrouwen dan zou er geen oorlog zijn.

Wie in de buitenwereld geschokt is door het handelen van de Joegoslavische, Bosnische of andere politici zou, in plaats van defensieloze volkeren aan te vallen, beter deze civiele optie ten volle steunen. Ook al staan ze nog niet ver zoals in Bosnië. Dit is wat we de Bosnische bevolking moeten aanbieden. Ook mogen de politieke vluchtelingen geen politiek kanonnenvlees worden. Help het Belgrado van de burgers sterker worden door selectieve sancties, maar steun de onafhankelijke media, de humanitaire projecten en de vredesbewegingen.

Sommige boeken verspreiden de leugen dat een vrouw niet tegen haar wil kan worden verkracht. Onze politici liegen als ze zeggen dat Bosnië niet tegen z'n wil in kan worden verkracht. Help ons dit bewijzen.

Slavica Stojanovic
31 mei 1993

Tijdens zijn kiescampagne sprak Bill Clinton een populistische taal. Zijn aandacht voor de armen trok de aandacht. Zo kreeg hij de stemmen van de man in de straat maar ondertussen moeten zijn beloften nog in daden omgezet worden. Natuurlijk is het niet van wereldbelang maar wat hij kort geleden uithaalde stemt toch tot nadenken. Op de luchthaven in Los Angeles met zijn Presidentieel vliegtuig "Aire force One" liet Clinton uit Hollywood een mode-kapper overkomen om zijn haar te knippen. Kostprijs 7.000 fr. Daarbij kwam dan nog dat zijn vliegtuig dat met brullende motoren op de startbaan stond tijdens het knipwerk gedurende ruime tijd de landing en het vertrek van talrijke vliegtuigen verhinderde, waarbij sprake is van een schade die in de honderdduizenden loopt. Nadat zijn echtgenote Hillary Clinton de krantenkoppen haalde voor een "coupe" van 9.000 fr. bij een Franse sterkapper krijgen beiden nu heel wat kritiek. Wellicht is dit niet zo belangrijk maar is het niet aan de kleine dingen dat men de mensen leert kennen?

De Britse Koningin heeft zo'n slordige 40 miljoen pond nodig om het afgebrande kasteel van Windsor te laten herstellen. Ze vond niets beter dan op het Britse volk een beroep te doen, maar haar oproep bracht slechts 25.000 pond op. Nog niet genoeg om de gordijnen te betalen. Om dan toch de nodige centen te vinden wordt het Paleis te Londen en de bijhorende tuinen, mits een fikse bijdrage, opengesteld voor het publiek.

Dertig jaar na de dood van Marilyn Monroe is een nieuwe biografie van de bekende star van de pers gekomen. Het is de eenenzestigste in haar soort. Het zal dan ook om de eenenzestigste originele versie gaan van haar zelfmoord, waar of niet waar, haar minnaars en haar levenswandel. Wanneer gaat men deze "star" in vrede laten rusten?

Bill Clinton heeft bot gevangen met zijn tijdens de verkiezingen beloofde voorstel de homoseksuelen in het leger toe te laten. Het Pentagon verzet zich. Generaal Schwarzkopt, de "held" van de Golfoorlog, heeft nu ook verklaard dat dit een aanval zou zijn op de moraal van het leger. Lukraak mensen doden, zoals dit onder zijn bevel in Irak gebeurde, blijkt voor de generaal wel niets te maken te hebben met moraal. Hij kreeg er in ieder geval een borst vol medailles voor.

De twee Duitse rechtse extremisten die

hadden getracht het memorial van het gewezen nazi-concentratiekamp van Ravensbrück in brand te steken werden op 30 april door de rechtbank slechts tot voorwaardelijke straffen veroordeeld. De Duits joodse gemeenschap die tegen deze uitspraak protesteerde wees er terecht op dat dit verdicht de neo-nazis tot nieuwe aanslagen aanspoort...

Het zijn gewoon daklozen - clochards - maar volgens de nieuwe normen noemt men ze in Frankrijk S.D.F. (Sans Domicile Fixe). In Parijs zijn ze met 16.000 - steeds meer jongeren - terwijl er slechts 3.000 nachtverblijven terbeschikking staan. Op 1 april werden er 2.000 gesloten. Ondertussen schat men de ongebruikte woningen voor gans Frankrijk op 2 miljoen en in Parijs en omgeving staan miljoenen vierkante meter burelen leeg...

uit "Le Monde"
Politie-agent. Waar heb je dit gepikt?
Je papiere!
Pasqua: Laat vallen, 'k zal 't je uitleggen.

Ook de Franse rechtse regering juichte in de klassieke chauvinistische stijl bij de overwinning van Olympique Marseille op Milaan voor de Europabeker. De regering die zich reeds doet opmerken om haar jacht op de vreemdelingen moest echter met spijt vaststellen dat het winnende doelpunt gescoord werd door Basile Boli, een zwarte van Ivoorkust die de Franse nationaliteit kreeg.

De Nederlanders hebben het probleem van de daklozen opgelost! Aan de 3.500 dak- en thuislozen van Rotterdam werd de mirakeloplossing aangeboden. Onder grote belangstelling werd tijdens een symposium, ingericht door de Rotterdamse woning stichting "Onze woning" het nieuwe onderkomen voor de daklozen voorgesteld. Een kartonnen waterdichte en opvouwbaar slaapdoos

waarin men languit kan liggen en na gebruik onder de arm meenemen. Voortaan kunnen de daklozen dit instrument bij het Leger des Heils afhalen... Voor de oorzaken van het groeiend aantal dak- en thuislozen, waaronder steeds meer jongeren, was er tijdens het symposium slechts een enkeling geïnteresseerd.

De Britse Times heeft bekend gemaakt, informatie die ondertussen uit officiële bron bevestigd werd, dat de conservatieve regering van Major het voornemen heeft vanaf 1995 de 1ste mei als officiële feestdag af te schaffen. Argument: dit feest eert te veel het socialisme! De feestdag zou vervangen worden door een vrije dag ter ere van de herdenking van de slag van Trafalgar waar de Britse admiraal Horatio Nelson in 1805 de Franse vloot versloeg... Het eng nationalisme moet gevoed worden om de benarde sociale problemen te doen vergeten.

Het onderzoeksbureau I.T.O.P. ondervroeg, vier dagen na de rechtse overwinning in de Franse Parlementsverkiezingen en de aanstelling van de R.P.R. Eduard Balladur als eerste minister, 503 leiders van bedrijven met meer dan 100 loontrekkenden. Hieruit blijkt dat 94 % zich tevreden verklaarde met de benoeming van Balladur als premier en 89 % zich verheugt in de samenstelling van zijn regering.

De gewezen socialistische Franse Premier, Pierre Berégovoy, eindigde op een tragische wijze zijn leven. De media weidden op breedvoerige wijze uit over de mogelijke redenen van zijn zelfmoord. Wat ons echter echt verwondert is dat de financiële markten o.a. de Beurs van Parijs één minuut het werk onderbrak en de unie van Zwitserse Banken tien minuten... in "herinnering aan het oeuvre dat hij verwezenlijkte voor de ontwikkeling van de beurs van Parijs"...

't Kan verkeren. Het Pools Parlement stemde vorige maand voor een verhoging van de pensioenen. De regering van Premier Hanna Suchocka, die zich verzette tegen de verhoging van pensioenen e.a. sociale eisen die door Solidariteit werden voorgedragen, werd in de minderheid geplaatst. President Lech Walesa keerde zich eveneens tegen de verhoging van de pensioenen en ontbond het Parlement. De oude Marx zal dus wel gelijk gehad hebben toen hij schreef dat "Het zijn het bewustzijn bepaalt".